

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

І. С. ДРОК, В. П. МОРОЗ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Навчальний посібник

Дніпро
Видавець Біла К. О.
2022

УДК 342.95
Д 75

*Ухвалено до друку Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ (протокол № 3 від 18.10.2021)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Євген Легеза – проф. кафедри адміністративного та митного права Університету митної справи та фінансів, д-р юрид. наук, проф.,

Максим Хлепінко – заступник начальника відділу організації груп реагування Управління превентивної діяльності ГУНП в Дніпропетровській області, канд. юрид. наук, капітан поліції.

АВТОРИ:

Ірина ДРОК – науковий співробітник навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, канд. юрид. наук, доц., майор поліції;

Віта МОРОЗ – доц. кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, д-р юрид. наук, доцент, майор поліції.

Дрок І. С.

Д 75 Організація діяльності дільничних офіцерів поліції : навч. посіб. /
І. С. Дрок, В. П. Мороз. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2022. – 248 с.

ISBN 978-617-645-482-3

У навчальному посібнику з урахуванням сучасних наукових досліджень та законодавства України розкриваються особливості організації діяльності дільничних офіцерів поліції. Визначені організаційно-правові засади діяльності дільничних офіцерів поліції. Акцентована увага на окремих напрямках діяльності дільничного офіцера поліції: щодо розгляду звернень громадян; щодо участі у провадженні у справах про адміністративні правопорушення; щодо профілактичної діяльності; щодо здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами правил дозвільної системи; щодо здійснення контрольних повноважень за дотриманням правил дорожнього руху; щодо взаємодії дільничного офіцера поліції з іншими органами та підрозділами Національної поліції України, підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності, а також громадськістю. Окремо визначені особливості застосування дільничним офіцером поліції заходів для запобігання та протидії домашньому насильству і його припинення. Крім того, проаналізоване навчання в системі службової підготовки та самопідготовки дільничного офіцера поліції, як запорука підтримання його професійного рівня.

Для викладачів вищих навчальних закладів, науковців, аспірантів (ад'юнктів), курсантів і студентів, поліцейських, працівників інших органів виконавчої влади.

УДК 342.95

ISBN 978-617-645-482-3

© Дрок І. С., Мороз В. П., 2022

ПЛАН

Вступ	5
1. Організаційно-правові засади діяльності дільничних офіцерів поліції 1.1. Правова основа діяльності дільничних офіцерів поліції 1.2. Теоретичні засади організації діяльності дільничних офіцерів поліції	6
2. Діяльність дільничного офіцера поліції щодо розгляду звернень громадян 2.1. Порядок розгляду дільничним офіцером поліції звернень громадян та організації проведення їх особистого прийому 2.2. Особливості реагування дільничного офіцера поліції на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події	31
3. Дільничний офіцер поліції, як суб'єкт провадження у справах про адміністративні правопорушення	59
4. Специфіка профілактичної діяльності дільничного офіцера поліції 4.1. Особливості застосування дільничними офіцерами поліції заходів загальної профілактики кримінальних та інших правопорушень 4.2. Організація здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі 4.3. Застосування превентивних (профілактичних) заходів щодо осіб, які схильні до вчинення правопорушень та/або перебувають на профілактичних обліках поліції 4.4. Особливості роботи дільничного офіцера поліції з інформаційними підсистемами ЄІС МВС України	79
5. Дільничний офіцер поліції, як суб'єкт здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система	101

6. Особливості застосування дільничним офіцером поліції заходів для запобігання та протидії домашньому насильству і його припинення	125
7. Контрольні повноваження дільничного офіцера поліції за дотриманням правил дорожнього руху його учасниками та правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі	151
8. Дільничний офіцер поліції, як суб'єкт досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання	176
9. Взаємодія дільничного офіцера поліції з іншими органами та підрозділами Національної поліції України, підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності, а також громадськістю 9.1 Пріоритетні напрямки взаємодії дільничного офіцера поліції з іншими органами та підрозділами Національної поліції України 9.2. Взаємодія дільничного офіцера поліції з громадськістю на засадах партнерства	190
10. Навчання в системі службової підготовки та самопідготовки дільничного офіцера поліції, як запорука підтримання його професійного рівня	210
Список використаних джерел	235

ВСТУП

Триває процес реформування Національної поліції, у тому числі і служби дільничних офіцерів поліції. Однією з новел такого реформування став проєкт «Поліцейський офіцер громади», який стартував у 2018 році і вже досяг позитивних показників. За два роки поліцейські офіцери громади показали свою ефективність, отримавши близько 70% довіри місцевих жителів. На сьогодні цей проєкт повноцінно втілений у 13 регіонах держави, ще в 6 – частково.

Важливо, що деякі громади взяли участь з власної ініціативи. Так, окремі голови громад самостійно забезпечили необхідні умови несення служби та транспорт для місцевого поліцейського, який опікується лише проблемами громади. Майже 450 поліцейських офіцерів громад обслуговують 275 громад, у яких проживають понад 4 мільйони громадян.

Поліцейські офіцери громади та дільничні – основний місток у спілкуванні з населенням, особливо в сільській місцевості. Це потрібно для того, щоб максимально охопити поліцейською присутністю територію держави.

Водночас варто зауважити, що такі поліцейські офіцери громади діють на підставі нормативно-правової бази, яка регулює діяльність служби дільничних офіцерів поліції. Окремого нормативно-правового акту не видано. На нормативно-правовому рівні навіть не визначені такі посадові особи, як дільничний офіцер поліції та їх компетенція.

На підставі цього можна зробити висновок, що поліцейські офіцери громади є дільничними офіцерами поліції, які діють на підставі Закону України «Про Національну поліцію», наказу МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» та інших нормативно-правових актів.

Водночас варто відмітити, що у 2020 році Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» доповнено додатковими напрямками діяльності дільничного офіцера поліції згідно Наказу МВС України від 19.06.2020 № 468 «Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції». Зокрема до компетенції дільничних офіцерів поліції додані повноваження щодо ужиття заходів для взяття на облік осіб, щодо яких здійснюється превентивна (профілактична) робота, підтримання в актуальному стані інформаційних підсистем ЄІС МВС; регулювання дорожнього руху та здійснення контролю за дотриманням його учасниками Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306; щодо здійснення досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання; тощо.

Обумовлене спонукає до подальших наукових пошуків та створення теоретичної бази для вивчення діяльності дільничних офіцерів поліції.

1.ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

1.1.Правова основа діяльності дільничних офіцерів поліції

Пріоритетним завданням будь-якого працівника є з'ясування правових засад його діяльності з метою забезпечення законності та професійності виконання поставлених завдань.

Дільничний офіцер поліції у своїй роботі має керуватися чинними нормативно-правовими актами України, адже відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України¹. Саме тому визначення правової основи діяльності дільничного офіцера поліції є першочерговим завданням у даному навчальному курсі.

Відповідно додатку до Рекомендації Rec (2001) 10 про Європейський кодекс поліцейської етики діяльність поліції завжди повинна проводитися у відповідності з національним правом і міжнародними стандартами, визнаними країною. Законодавство про поліцію повинно бути доступним для громадськості, достатньо зрозумілими і точним, та, за необхідності, супроводжуватися чіткими підзаконним регулюванням, яке також повинно бути доступними для громадськості і зрозумілим. На персонал поліції повинно поширюватися таке саме законодавство, що й на звичайних громадян, і винятки можуть бути виправдані тільки з причин належної роботи поліції в демократичному суспільстві.

Так, згідно статті 3 Закону України «Про Національну поліцію України» у своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

Передусім це закони, що являють собою нормативно-правові акти органу законодавчої влади, яким є Верховна Рада України. Закони регулюють найбільш важливі суспільні відносини, в тому числі й у сфері охорони конституційного правопорядку (забезпечення публічної безпеки та порядку поліцією), виражають волю та інтереси більшості населення, втілюють основні права людини, інші загальнолюдські цінності та мають найвищу юридичну силу щодо всіх інших правових норм.

Найважливішим за значенням і місцем у системі законодавства є Конституція України (Основний Закон), прийнята 28 червня 1996 р., норми

---

¹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

якої регулюють систему економічних, політичних, соціальних, духовних та організаційних відносин у державі. Тому відповідні її норми є юридичною основою і для всієї діяльності поліції, чинного законодавства та правотворчості щодо питань забезпечення охорони конституційного правопорядку.

До законів, які регулюють конкретні питання суспільного та державного життя, належать: Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс, Кримінальний процесуальний та інші кодекси, Закон України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р., в якому дається конкретна нормативна регламентація правового статусу поліції; Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р.; Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»; Закон України «Про дорожній рух» від 28 січня 1993 р. тощо.

Правовою основою для діяльності поліції є також підзаконні нормативно-правові акти компетентних органів, що видаються на підставі законів і для їх виконання.

Досить важливе місце в правовому регулюванні діяльності поліції також займають рішення Конституційного Суду України.

Відомчі акти МВС України забезпечують реалізацію діючих правових норм, регламентують діяльність поліції щодо забезпечення виконання покладених на неї завдань і обов'язків, використання наданих законом прав працівниками поліції.

Особливу групу правових документів становлять міжнародно-правові акти, призначені для забезпечення та захисту основних прав людини, до них належать міжнародно-правові акти, які вміщують правила діяльності, формулюють права та обов'язки відповідних суб'єктів конвенції – пакти, угоди, договори тощо, а також міжнародні документи, які норм і правил поведінки не вміщують, прав і обов'язків безпосередньо не формулюють – декларації, заяви, меморандуми. Прикладами таких документів є прийнята в 1946 р. Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадські і політичні права (1966 р.), який Україна ратифікувала в 1990 р., документи Всесвітньої конференції з прав людини (1993 р.). У своїй діяльності поліція враховує ці документи, а також норми, що містяться в Декларації про поліцію, Кодексі поведінки посадових осіб щодо підтримання правопорядку, у Конвенції проти катувань та іншого жорстокого, нелюдського, що принижує гідність, поводження і покарання, а також інші норми, що регулюють питання здійснення правоохоронних функцій, дотримання прав і свобод громадян.

Міжнародні договори, угоди являють собою укладені й належним чином ратифіковані (схвалені, санкціоновані, затверджені) Україною юридичні документи, які становлять невід'ємну частину законодавства України та застосовуються в порядку, передбаченому для норм цього законодавства. Згідно з Законом України «Про міжнародні договори

України» від 29 червня 2004 р. юридична сила таких договорів і угод визначається тим, яким органом вони ратифіковані.

Наприклад, міжнародне співробітництво у сфері боротьби з організованою злочинністю ґрунтується на нормах міжнародного права і чинного законодавства України, міждержавних і міжурядових договорах, двосторонніх відомчих угодах (Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 р.). З метою зміцнення та розвитку безпосередніх контактів з поліцією інших держав у боротьбі з незаконним обігом наркотиків та організованою злочинністю 8 вересня 1992 р. між Міністерством внутрішніх справ України та Федеральним міністром внутрішніх справ Австрійської Республіки укладена угода про співробітництво в цьому напрямку. Наказом МВС України 1993 р. оголошені угоди про співробітництво у боротьбі зі злочинністю між МВС України та МВС Республіки Хорватія, Італійської Республіки, Румунії тощо.

Повноваження та принципи, на яких ґрунтується діяльність дільничного офіцера поліції, крім зазначеного, визначені наказом МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції».

Згідно наказу МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» дільничні офіцери поліції здійснюють свою діяльність відповідно до Конституції України, Законів України «Про Національну поліцію», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», інших актів законодавства України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України.

Визначаючи загальні засади діяльності дільничних офіцерів поліції, вказаний нормативно-правовий акт законодавчо закріплює таке визначення:

Дільничний (старший) офіцер поліції – посадова особа Національної поліції, на яку покладено виконання завдань служби дільничних офіцерів поліції та яку наділено повноваженнями відповідно до законодавства².

Дільничний є представником поліції (поліцейським) на поліцейській дільниці.

Тобто варто пам'ятати, що дільничний офіцер поліції – це поліцейський. А згідно статті 17 Закону України «Про Національну поліцію» **поліцейським є громадянин України, який склав Присягу**

---

² Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції.

Поліцейський має службове посвідчення та спеціальний жетон. Зразки та порядок видання службових посвідчень та спеціальних жетонів затверджує Міністр внутрішніх справ України.

Дільничний офіцер поліції зобов'язаний виконувати службові функції на закріпленій за ним поліцейській дільниці в однострої з табельною вогнепальною зброєю, засобами зв'язку та спецзасобами.

Після закінчення несення служби ДОП (крім випадків закріплення табельної вогнепальної зброї, боєприпасів і спеціальних засобів за поліцейськими на постійне зберігання і носіння) зобов'язані передати табельну вогнепальну зброю та боєприпаси до органу (підрозділу) поліції відповідно до Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01 лютого 2016 року № 70, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 17 лютого 2016 року за № 250/28380.

1.2. Теоретичні засади організації діяльності дільничних офіцерів поліції

Загальні теоретичні засади діяльності дільничних офіцерів поліції, як і поліцейських в цілому, визначені у нормах Закону України «Про Національну поліцію», а особливості та специфіка організації діяльності дільничних офіцерів поліції безпосередньо визначені в Наказі МВС України № 650 від 28.07.2017 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції».

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Дільничні офіцери поліції провадять свою діяльність на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства³.

У даному випадку в Наказі МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» відбувається дублювання загальних принципів діяльності поліції, які визначені в Розділом II Закону України «Про Національну поліцію»:

- ст. 6 – верховенство права;
- ст. 7 – дотримання прав і свобод людини;
- ст. 8 – законність;
- ст. 9 – відкритість та прозорість;

---

³ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

- ст. 10 – політична нейтральність;
- ст. 11 – взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність.

Розглянемо їх детальніше.

Стаття 6. Верховенство права

1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини⁴.

Верховенство права закріплено в частині першій статті 8 Конституції України⁵ як загальноправовий принцип: «В Україні визнається і діє принцип верховенства права». За змістом це один із найбагатогранніших правових принципів. Один з елементів принципу верховенства права втілено у статті 3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Європейський суд з прав людини розкриває зміст принципу верховенства права через формулювання вимог, які він виводить із цього принципу. Однією з таких вимог є вимога про якість закону.

Верховенство права, інтерпретоване як пріоритетність у суспільстві насамперед прав людини, виявляється, головним чином, у таких рисах державного і суспільного життя:

- закріплення в конституційному та інших законах держави основних прав людини (закони, які їм суперечать, є неправовими);
- панування в суспільному та державному житті таких законів, які виражають волю більшості або всього населення країни, утілюючи при цьому загальнолюдські цінності та ідеали, насамперед, права і свободи людини;
- урегулювання відносин між особою і поліцією на основі загальнодозвільного принципу: «Особі дозволено чинити все, що прямо не заборонено законом»;
- взаємовідповідальність особи і поліції.

Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також

⁴ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

⁵ Конституція України

міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або відсутня необхідність подальшого застосування таких заходів.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання⁶.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів до припинення таких дій та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про вищезазначені факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, вчинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Відповідно до статті 9 Загальної декларації прав людини, ніхто не може зазнавати безпідставного арешту та затримання.

Це положення більш конкретизоване в Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, згідно зі статтею 9 якого нікого не може бути піддано свавільному арешту чи триманню під вартою, а також позбавлено волі інакше, як на підставах і відповідно до процедури, встановленої законом; тримання під вартою осіб, які чекають судового розгляду, не має бути загальним правилом, але звільнення може залежати від подання гарантій явки на суд, явки на судовий розгляд у будь-якій іншій його стадії і, за необхідності, явки для виконання вироку. Оскільки обвинуваченого не визнано судом винним, то відповідно до презумпції невинуватості має діяти презумпція залишення його на волі. На органах обвинувачення в такому разі лежить тягар доведення того, що інший

---

⁶ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

запобіжний захід не забезпечить належної поведінки обвинуваченого на волі та перешкоджатиме розслідуванню справи.

Стаття 3 Конституції України визначає що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Отже, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Наведене положення стисло відтворює зміст концептуальних засад преамбули Загальної декларації прав людини, чим, власне, і має обумовлюватись відповідність приписів Конституції України міжнародним стандартам прав людини. Принципово важливим є визнання людини соціальною цінністю: адже це означає, що людина є цінністю не тільки для самої себе, а й для всього суспільства, для соціуму. Причому, оскільки ця цінність є найвищою, то жодне інше явище не може поціновуватися суспільством вище, аніж людина, не може, так би мовити, перевершити її цінність. Усі інші соціальні цінності мають бути підпорядковані, субординовані цінності людини.

Права і свободи людини – це певні можливості людини, необхідні для задоволення потреб її нормального існування та розвитку в конкретно-історичному соціумі, які об'єктивно зумовлюються досягнутим рівнем розвитку суспільства і мають бути загальними й рівними для всіх людей. Відмінність між правами і свободами людини є не абсолютною, а відносною.

Президент України 25 серпня 2015 р. затвердив Національну стратегію у сфері прав людини. Затвердження Національної стратегії зумовлено необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвого механізму захисту в Україні прав і свобод людини, вирішення системних проблем у зазначеній сфері.

Стратегія спрямована на об'єднання суспільства довкола розуміння цінності прав і свобод людини, які захищаються на основі принципу рівності та без дискримінації.

Метою реалізації Стратегії є забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника під час визначення державної політики, прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Стратегія запроваджує системний підхід до виконання завдань та забезпечує узгодженість дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері прав і свобод людини, створює в Україні ефективний (доступний, зрозумілий, передбачуваний) механізм реалізації та захисту прав і свобод людини.

Законодавець створив модель взаємин поліції та громадян, яка забезпечує необхідний баланс між правами поліції та правами громадян. Відповідно до частини 2 статті 63 Конституції України, підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Гарантією дотримання прав громадян є те, що поліція діє неупереджено, а свої дії узгоджує тільки із законом. Правовий статус поліції підкріплений положенням про неможливість виконання нею будь-яких дій або утримання від них, якщо вони суперечать чинному законодавству.

Стаття 21 Конституції України визначає, що усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Стаття 22 Конституції України заклала можливість обмеження за допомогою закону багатьох прав людини за наявності певних підстав (наприклад, частина 3 статті 34, частина 2 статті 35, частина 1 статті 36). Тому коментоване положення слід розуміти так, що в Конституції (та й в інших законах) не може бути введено нові підстави правообмеження, крім тих, які вже конституційно закріплено.

Стаття 64 Конституції України наголошує, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією.

В умовах дії правових режимів воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27–29, 40, 47, 51, 52, 55–63 Конституції.

Розпорядження МВС України від «Про додаткові заходи щодо недопущення випадків катування та жорстокого поводження в діяльності ОВС» 31 березня 2011 року № 329 визначає, що одним з пріоритетів діяльності поліції є неухильне дотримання прав людини при здійсненні правоохоронних заходів.

Не може бути в діяльності поліції привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Стаття 8. Законність

1. Поліція діє лише на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.

3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша

доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України⁷.

Принцип законності – один з найважливіших принципів української правової системи, має статус загальноправового принципу.

Законність – всеохоплююче поняття, його дія поширюється на всіх без винятку суб'єктів права, жоден з яких не може бути вилучений зі сфери дії законності.

Законність – це обумовлене закономірностями суспільного розвитку комплексне соціально-правове явище, яке складається з трьох взаємопов'язаних складових – принцип, метод і режим існування держави, що полягає в розумінні й суворому та неухильному виконанні всіма суб'єктами правовідносин вимог законодавчих актів, які повинні відповідати принципу справедливості права, як у процесі правореалізації, так і в процесі правотворчості.

Принцип законності, означає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи і службові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Таке визначення збігається з положенням 19 статті Конституції України.

Стаття 60 Конституції України визначає, що ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні розпорядження чи накази.

За віддання і виконання явно злочинного розпорядження чи наказу настає юридична відповідальність.

Заборона примушування здійснювати протизаконні дії має широкий сенс і повинна тлумачитись як заборона будь-яких незаконних дій одного суб'єкта права щодо іншого у стосунках між громадянами, органом виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, між собою тощо. Примушення з метою здійснення правомірних дій може бути щодо виконання юридичних обов'язків (наприклад, прийняття органом поліції, посадовою особою неправомірного нормативно- або індивідуально-правового акта).

Жодна юридично значуща дія в демократично-правовій державі не може бути поза сферою дії принципу законності. Виконання його вимог поліцією забезпечує правовий характер законодавства – правову основу правопорядку. Відносно правореалізації законність вимагає суворого додержання і виконання законів поліцією.

Стаття 9. Відкритість та прозорість

1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.

---

⁷ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законами України.

4. Поліція може оприлюднити (поширити) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законами України.

5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законами України.

6. Проекти нормативно-правових актів, які стосуються прав та свободи людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ⁸.

Відкрита й прозора правоохоронна діяльність є одним із пріоритетів євроінтеграційних прагнень України.

Відкритість та прозорість поліції – це основні вимоги до ефективності діяльності поліції, сформованої демократичним шляхом.

Держава має забезпечити доступ громадян до публічної інформації в пасивний та активний спосіб, що передбачає не лише публікування та розповсюдження інформації про діяльність органів державної влади, а й надання громадянам публічної інформації на їхні запити.

Право на доступ до інформації є конституційним правом людини, передбаченим і гарантованим статтею 34 Конституції України, а також положеннями статті 10 Конвенції «Про захист прав та основоположних свобод людини», статті 19 Загальної декларації прав людини, статей 18 та 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права тощо.

Важливим кроком на цьому шляху стало прийняття Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI. Метою Закону є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень, створення механізмів реалізації права кожного на доступ до інформації, що перебуває у володінні суб'єктів владних повноважень, яким є поліція. Одним із головних показників рівня демократії в країні є забезпечення доступу до публічної інформації. Відомо, що простота і легкість отримання громадянами країни інформації про діяльність поліції є надійнішим індикатором цивілізованості й відкритості державного устрою країни.

Доступ до публічної інформації МВС України забезпечується шляхом надання інформації за запитом на отримання публічної інформації.

---

⁸ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. закріплює право громадян України на інформацію, закладає правові засади інформаційної діяльності.

Право на інформацію забезпечується:

- обов'язком органів державної влади, а також органів місцевого і регіонального самоврядування інформувати про свою діяльність та прийняті рішення;
- створенням у державних органах спеціальних інформаційних служб або систем, що забезпечували б у встановленому порядку доступ до інформації;
- створенням механізму здійснення права на інформацію;
- здійсненням державного контролю за додержанням законодавства про інформацію тощо.

За режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

Доступ до відкритої інформації забезпечується шляхом:

- систематичної публікації її в офіційних друкованих виданнях (бюлетенях, збірниках);
- поширення її засобами масової комунікації;
- безпосереднього її надання заінтересованим громадянам, державним органам та юридичним особам.

Інформація з обмеженим доступом за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну.

Конфіденційна інформація – це відомості, що перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов.

До таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі.

Секретна інформація – вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані в порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

У Конституції України та Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» закладено необхідні передумови для реалізації основних демократичних форм прямої участі громади у вирішенні місцевих справ. Зокрема, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» гарантує право на здійснення місцевих ініціатив, проведення громадських слухань і загальних зборів, створення органів самоорганізації населення, а також виборів і референдумів.

Стаття 10. Політична нейтральність

1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від її політичних переконань та партійної приналежності.

2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань.

3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, що мають символіку політичних партій, та проводити політичну діяльність.

4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження в політичних цілях⁹.

Принцип політичного нейтралітету поліції означає, з одного боку, заборону відбору кадрів для поліції за їх політичними поглядами, а з іншого – обов'язок поліції при виконанні службових повноважень залишатися політично нейтральними.

Стаття 36 Конституції України визначає, що політичні партії в Україні сприяють формуванню і виявленню політичної волі громадян, беруть участь у виборах. Членами політичних партій можуть бути лише громадяни України. Обмеження щодо членства в політичних партіях встановлюються виключно цією Конституцією і законами України. Заборону створення і діяльності організаційних структур політичних партій в органах виконавчої та судової влади і виконавчих органах місцевого самоврядування, військових формуваннях закріплено в частині третій статті 37 Конституції України.

У статті 6 Закону України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 року чітко встановлено, що членами політичних партій не можуть бути працівники поліції.

ВАЖЛИВО!

У підрозділах поліції не допускається діяльність політичних партій, рухів та інших громадських об'єднань, що мають політичну мету. Під час виконання службових обов'язків працівники поліції незалежні від впливу будь-яких політичних чи громадських об'єднань.

Тобто політична нейтральність поліції полягає в тому, що співробітник поліції під час виконання службових обов'язків повинен об'єктивно і неупереджено виконувати законні накази (розпорядження) осіб, яким він підпорядкований, та своїх особистих переконань; поліцейський не може демонструвати свої політичні погляди та вчиняти інші дії, що будь-яким способом можуть засвідчувати його особливе ставлення до певних політичних сил, партій чи блоків; не має права утворювати політичні партії, блоки та бути їх членом, брати участь у страйках та акціях громадської непокори.

---

⁹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

Крім того, поліцейському забороняється брати участь у передвиборній агітації.

В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, що мають символіку політичних партій.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на вирішення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України¹⁰.

Дотримання принципу взаємодії з населенням є однією з найбільш важливих умов покращення роботи поліції щодо зміцнення правопорядку.

На рівні МВС України визнано неможливим виконання завдань у галузі правопорядку лише за рахунок персоналу та його технічного оснащення, без активної допомоги з боку населення. Через це основним пріоритетом у роботі МВС України є встановлення виключно партнерських засад взаємодії з громадами в межах загальновизнаного у світі підходу community policing.

Відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 р. громадяни України мають право створювати громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку та сприяння правоохоронним органам, а також їх посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і кримінальних правопорушень, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань.

Ефективність роботи МВС України вимірюється за системою нових критеріїв, серед яких найбільш суттєвими є: якість реагування на повідомлення населення, якість стосунків громадян з персоналом МВС, активність поліцейського персоналу у вирішенні поточних проблем мешканців району, різноманітність заходів з метою зміцнення правопорядку,

---

¹⁰ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

інтенсивність робочих зв'язків з органами самоврядування, державної влади, засобами масової інформації.

Порядок оцінки рівня довіри населення до поліції незалежними соціологічними службами визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Безперервність

1. Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час доби звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

2. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня¹¹.

Поліцейський на території України, незалежно від посади, яку він обіймає, місцезнаходження і часу, в разі звернення до нього громадян або службових осіб із заявою чи повідомленням про події, які загрожують особистій чи громадській безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких зобов'язаний вжити заходів щодо попередження і припинення правопорушень, рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, встановлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, охорони місця події і повідомити про це найближчий підрозділ поліції.

Посадова особа поліції в разі перебування поза межами органу, в якому вона призначена, на території України в разі звернення до неї громадян або службових осіб із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи громадській безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких зобов'язана вжити заходів щодо запобігання правопорушенням і їх припинення, рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, встановлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, та охорони місця події і повідомити про це найближчий орган поліції.

ЗАВДАННЯ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

Чітко визначені на нормативно-правовому рівні в Наказі МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» **завдання дільничного офіцера поліції:**

1) діяльність, що ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства та має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності;

---

¹¹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

2) взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням й утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку;

3) виконання завдань, спрямованих на дотримання прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;

4) ужиття заходів для взяття на облік осіб, щодо яких здійснюється превентивна (профілактична) робота, підтримання в актуальному стані інформаційних підсистем ЄІС МВС;

5) співпраця з групами реагування патрульної поліції (далі - ГРПП) щодо застосування превентивних (профілактичних) заходів щодо осіб, які схильні до вчинення правопорушень та/або перебувають на профілактичних обліках поліції;

6) інформування чергової частини органу (підрозділу) поліції у разі отримання від населення відомостей про осіб, які мають наміри вчинити кримінальні правопорушення або їх учинили, розшукуваних злочинців, осіб, які зникли безвісти;

7) організація та контроль діяльності помічника ДОП, що полягає в плануванні роботи, наданні відповідних доручень та навчанні методиці й тактиці роботи на поліцейській дільниці, перевірці якості, повноти та об'єктивності складених ним матеріалів;

8) підтримання професійного рівня шляхом навчання в системі службової підготовки та самопідготовки;

9) регулювання дорожнього руху та здійснення контролю за дотриманням його учасниками Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306;

10) здійснення досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» чітко визначає такі **основні напрями діяльності дільничного офіцера поліції**:

1) здійснення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання вчиненню кримінальних та інших правопорушень;

2) виявлення причин та умов, що призводять до вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень, ужиття у межах компетенції заходів для їх усунення;

3) ужиття заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

4) здійснення своєчасного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

5) у випадках, визначених законом, здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, прийняття рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечення їх виконання;

6) доставляння у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

7) ужиття всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я, а також особам, які постраждали від торгівлі людьми;

8) ужиття заходів для запобігання та протидії домашньому насильству і його припинення;

9) здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система;

10) взаємодія відповідно до законодавства у межах контрольованих прикордонних районів з дільничними інспекторами прикордонної служби щодо проведення превентивних заходів з протидії нелегальній міграції та іншій протиправній діяльності на державному кордоні, отримання інформації про шляхи проникнення та накопичення контрабандних товарів, а також мешканців населених пунктів, розташованих поблизу державного кордону, які здійснюють незаконні операції з переміщення товарів;

11) вжиття заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), а також заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснення приводу у виконавчому провадженні;

12) участь у межах повноважень, передбачених законом, у здійсненні заходів, спрямованих на соціальну адаптацію осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі;

13) здійснення контролю за дотриманням ПДР його учасниками та правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

14) провадження профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, ужиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

15) прийняття в громадян необхідних документів, визначених у підпунктах 12.2 та 12.5 пункту 12 розділу II Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання

вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 07 жовтня 1998 року за № 637/3077 (із змінами) (далі - наказ МВС № 622), для одержання в органах поліції дозволів на придбання, зберігання та носіння зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них або перереєстрації (продовження терміну дії таких дозволів);

16) здійснення досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання.

Дільничні офіцера поліції з метою виконання своїх обов'язків можуть¹²:

1) вимагати від осіб пред'явлення документів, що посвідчують їх особу, та інших документів у випадках, визначених статтею 32 Закону України «Про Національну поліцію»;

2) опитувати осіб у випадках, визначених статтею 33 Закону України «Про Національну поліцію»;

3) застосовувати заходи, передбачені статтями 30, 31 Закону України «Про Національну поліцію»;

4) затримувати підозрюваних у вчиненні кримінального або адміністративного правопорушення, доставляти таких осіб до поліцейської станції або органу (підрозділу) поліції. Відомості стосовно осіб, доставлених до поліцейської станції, фіксуються в журналі обліку доставлених осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, передбаченому Інструкцією з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затвердженою наказом МВС від 06 листопада 2015 року № 1376, зареєстрованою у Міністерстві юстиції України 01 грудня 2015 року за № 1496/27941. За наявності технічної можливості Журнал ведеться в електронному вигляді;

5) у випадках, визначених законом, здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймати рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечувати їх виконання;

6) відповідно до статті 38 Закону України «Про Національну поліцію» проникати до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках;

---

¹² Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

7) здійснювати заходи з контролю за дотриманням обмежень, установлених Законом України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;

8) здійснювати контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами порядку та правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, вибухових речовин та матеріалів, боєприпасів, на які поширюється дозвільна система, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведінки з ними та правил використання;

9) здійснювати в межах, визначених Законом України «Про Національну поліцію», поліцейське піклування;

10) застосовувати поліцейські заходи примусу у випадках та порядку, визначених Законом України «Про Національну поліцію»;

11) здійснювати превентивні поліцейські заходи, передбачені частиною першою статті 31 Закону України «Про Національну поліцію», з метою отримання та перевірки інформації стосовно причетності до вчинення кримінальних або інших правопорушень осіб, які мешкають на закріпленій ділянці;

12) залучати ГРПП для надання допомоги під час затримання та доставляння осіб, які вчинили правопорушення, виконання ухвал суду та слідчого судді про привід свідків та підозрюваних до суду та в інших необхідних випадках за погодженням з керівництвом відділу (сектору) превенції територіального (відокремленого) органу (підрозділу) поліції;

13) проводити перевірку прибуття звільнених осіб до місця проживання в порядку, встановленому законодавством та визначеному статтею 20 Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»;

14) вживати у взаємодії зі службою у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій заходів щодо встановлення особи дитини, місця її проживання, відомостей про батьків або осіб, які їх замінюють, інших родичів, місця їх проживання (перебування) у разі надходження повідомлення про дитину, яка залишилась без батьківського піклування.

У разі виявлення дитини, розлученої із сім'єю, ДОП невідкладно повідомляє про такий факт територіальний орган ДМС і орган опіки та піклування за місцем виявлення дитини;

У разі безпосередньої загрози життю або здоров'ю дитини на підставі рішення районної, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчого органу міської, районної у місті ради служба у справах дітей разом з представниками закладу охорони здоров'я вживають заходів до відібрання дитини у батьків та тимчасово влаштовують її відповідно до чинного законодавства;

15) приймати в громадян необхідні документи, визначені в підпунктах 12.2 та 12.5 пункту 12 розділу II наказу МВС № 622, та передавати ці документи в найкоротший строк до уповноважених підрозділів з контролю за обігом зброї та дозвільної системи територіальних (відокремлених) органів (підрозділів) поліції;

16) використовувати інші повноваження, визначені законодавством України.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ НА ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЛЬНИЦІ

Організація та контроль за роботою ДОП покладаються на заступника начальника територіального (відокремленого) органу (підрозділу) поліції, який відповідно до розподілу функціональних обов'язків координує діяльність ДОП та начальника відділу (сектору) превенції територіального (відокремленого) органу (підрозділу) поліції.

Організаційно-розпорядчим актом керівника територіального (відокремленого) органу (підрозділу) поліції за ДОП закріплюється поліцейська дільниця, якій присвоюється відповідний порядковий номер.

Територія поліцейської дільниці (її розміри та межі) визначається, а за необхідності - змінюється керівником відділу (відділення) поліції за поданням заступника керівника, який відповідно до розподілу функціональних обов'язків координує діяльність ДОП.

Надання інформації керівникам виконавчих органів місцевого самоврядування щодо призначення ДОП та закріплення за ним відповідної поліцейської дільниці.

Дільничний офіцер поліції веде контрольно-наглядову справу, у якій містяться відомості щодо¹³:

1) особливостей території обслуговування, розташування й режиму роботи підприємств, установ та організацій, об'єктів дозвільної системи, контактів відповідальних осіб органів місцевого самоврядування, інших довідкових та інформаційних матеріалів щодо території обслуговування;

2) кількості населення на території;

3) кількості скоєних на поліцейській дільниці кримінальних правопорушень, обставин, які призводять до їх скоєння;

4) прикмет осіб, які підозрюються у скоєнні або скоїли кримінальні правопорушення;

5) викрадених речей та транспортних засобів, які перебувають у розшуку;

6) місць концентрації осіб, схильних до скоєння правопорушень;

7) сил та засобів, які залучаються до охорони публічного порядку на поліцейській дільниці.

---

¹³ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

ДОП працює за планом, який затверджується керівником відділу (відділення) поліції та розробляється з урахуванням пріоритетів громади у сфері публічної безпеки та порядку, оперативної обстановки на дільниці.

У своїй роботі ДОП взаємодіє з іншими органами та підрозділами поліції шляхом обміну інформацією, участі в плануванні та реалізації спільних заходів, що проводяться за наказом керівника відділу (відділення) поліції.

Використання ДОП та їх помічників поза межами закріплених за ними поліцейських дільниць та для виконання завдань, не пов'язаних з їх службовими обов'язками, здійснюється у виняткових випадках за наказами керівників територіальних органів (підрозділів) поліції.

На період тривалої відсутності ДОП (відпустки, навчання, хвороба, відрядження) його обов'язки покладаються на іншого ДОП або помічника ДОП з обов'язковим інформуванням відповідних виконавчих органів місцевого самоврядування.

Межі поліцейської дільниці визначаються керівником відділу (відділення) поліції з урахуванням площі території та специфіки регіону.

Залежно від стану криміногенної обстановки на дільниці вказані критерії можуть бути чинником для введення додаткових посад ДОП, старшого ДОП, помічника ДОП або утворення додаткової поліцейської дільниці.

Організацію та контроль за виконанням службових обов'язків ДОП та їхніми помічниками на поліцейській дільниці забезпечує старший дільничний офіцер поліції.

Управління та координацію роботи ДОП у центральному органі управління поліцією здійснює управління дільничних офіцерів поліції Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України.

Управління та координацію роботи ДОП у територіальному органі поліції здійснюють відділи (сектори) дільничних офіцерів поліції управлінь превентивної діяльності головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

Управління та координацію роботи ДОП на рівні територіального (відокремленого) підрозділу поліції здійснює відповідний відділ, сектор превенції цього підрозділу¹⁴.

Для належного виконання службових обов'язків ДОП (у разі необхідності) **надаються службові приміщення (поліцейська станція) в межах визначеної поліцейської дільниці.**

---

¹⁴ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

Поліцейська дільниця - територія, що обслуговується ДОП, із чисельністю населення, що не перевищує 6 тис. осіб у сільській місцевості та 7 тис. осіб - у містах¹⁵.

Поліцейська станція - службове приміщення, що надається ДОП для виконання покладених на нього завдань із забезпечення правопорядку в межах поліцейської дільниці¹⁶.

При розгляді питання про виділення службового приміщення під поліцейську станцію враховується можливість розміщення в ньому для спільної роботи ДОП, його помічника, працівників ГРПП та представників громадськості, забезпечення належними умовами для виконання покладених на них завдань.

Приміщення поліцейської станції забезпечується¹⁷:

1) необхідною оргтехнікою та витратними матеріалами до неї, можливістю формувати та користуватися базами даних, що входять до ЄІС МВС, та мережею Інтернет, металеву шафою (сейфом) для зберігання службової документації, стаціонарними засобами зв'язку та спеціальними засобами індивідуального захисту;

2) табличкою із підсвічуванням з написом «Поліцейська станція» та із зазначеними на ній телефонами ДОП та чергового територіального (відокремленого) підрозділу поліції;

3) меблями (столи, стільці, шафи для одягу та паперів) та інвентарем (інформаційні стенди, сейфи, вогнегасники, індивідуальні аптечки);

4) службовою документацією (настінний план поліцейської дільниці, контрольно-наглядова справа поліцейської дільниці, Журнал, ця Інструкція, нормативно-правові акти МВС, які регулюють діяльність поліції, організаційно-розпорядчі акти Національної поліції України);

5) спеціальною юридичною літературою.

Для виконання покладених на ДОП завдань відповідно до законодавства ДОП забезпечуються автомобільним транспортом, логістичними пристроями (планшетними комп'ютерами), індивідуальними цифровими нагрудними відеокамерами, спеціальними технічними пристроями для друку постанови по справі про адміністративне правопорушення в електронній формі у вигляді стрічки.

Питання для самоконтролю:

---

¹⁵ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

¹⁶ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

¹⁷ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

1. Правова основа діяльності дільничного офіцера поліції.
2. Дайте визначення, хто такий дільничний офіцер поліції.
3. Які основні завдання дільничного офіцера поліції?
4. Які основні принципи діяльності дільничного офіцера поліції?
5. Які основні напрями роботи дільничного офіцера поліції?

Теми рефератів:

1. Особливості організації діяльності поліцейського офіцера громади.
2. Організація несення служби на поліцейській дільниці в міській місцевості

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.
6. В кінці практичної частини заняття викладач:
  - узагальнює проведеної роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
  - роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

Громадянин Козак В. 1992 року народження дізнавшись про конкурсний відбір в поліцію на посаду дільничного офіцера поліції зареєструвався для участі у випробуваннях. У зв'язку з тим, що гр. Козак перебував 250 днів (на заробітках) протягом календарного року за межами країни, йому було відмовлено у прийнятті на службу в поліцію.

Питання :

Які вимоги до поліцейських?

Умови прийому на службу в поліцію?

Дайте визначення постійного місця перебування?

Ситуація 2.

Випускник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ прийшов на роботу дільничним офіцером поліції до Чечелівського відділення поліції ДМУ ГУНП в Дніпропетровській області. Начальник сектору ДОП відділення закріпив за ним поліцейську дільницю № 7, передав контрольно-наглядову справу.

Питання:

Чи має право начальник сектору ДОП відділення закріпляти поліцейську дільницю за дільничним?

Яким документом має бути закріплено рішення про закріплення поліцейської дільниці?

Які відомості мають міститися в контрольно-наглядовій справі?

Ситуація 3.

Дільничний офіцер поліції Іванов перебував у черговій відпустці.

Питання:

Хто має виконувати його посадові обов'язки на закріпленій поліцейській дільниці?

Яким чином таке рішення має бути оформлено?

Ситуація 4.

Дільничний офіцер поліції П., перебуваючи на поліцейській дільниці до пізнього вечора, вирішив не повертатися у відділення поліції і піти одразу додому, про що повідомив свого безпосереднього керівника.

Прийшовши додому, він зрозумів що не здав табельну вогнепальну зброю.

Питання:

Як має діяти у такій ситуації дільничний офіцер поліції?

Якщо ДОП прийме рішення не здавати в цей день табельну вогнепальну зброю, а залишить її собі на ніч, як має діяти в такій ситуації його безпосередній керівник?

Ситуація 5.

Під час виборчого процесу до Верховної Ради України поліцейський Костюк та Довгий забезпечували публічну безпеку та порядок на одній із дільниць. В день виборів до зазначених поліцейських, які перебували на службі, звернулися представники ЗМІ з пропозицією надати коментар щодо кандидатів-лідерів у депутати. Поліцейський Костюк висловив свою прихильність до кандидата Т. та переконував журналістів у доброчесності кандидата та його партії.

Питання :

Які вимоги Закону України «Про Національну поліцію» з питань умови задачі?

Чи дозволяється поліцейським висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій та їх кандидатів?
Які наслідки для поліцейського Костюка в зазначеній ситуації?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Поліцейським є громадянин України, який:

- А. Склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання рядового поліції
- Б. Склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції
- В. Склав Присягу поліцейського, проходить службу на посадах рядового та начальницького складу
- Г. Відповідає всім вимогам, які висуваються до поліцейського, і пройшов відповідний конкурсний відбір

2. ДОП зобов'язаний виконувати службові функції на закріпленій за ним поліцейській дільниці:

- А. В однострої
- Б. В однострої з табельною вогнепальною зброєю
- В. В однострої з засобами зв'язку та спецзасобами
- Г. В однострої з табельною вогнепальною зброєю, засобами зв'язку та спецзасобами

3. До основних завдань ДОП не відноситься:

- А. Участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення
- Б. Співпраця з групами реагування патрульної поліції щодо застосування превентивних заходів стосовно осіб, які схильні до вчинення правопорушень та/або перебувають на превентивних обліках поліції
- В. Інформування чергової частини органу (підрозділу) поліції у разі отримання від населення відомостей про осіб, які мають наміри вчинити кримінальні правопорушення або їх учинили, розшукуваних злочинців, осіб,
- Г. Взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням й утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку

4. До основних напрямів діяльності ДОП не відноситься:

- А. Вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, у тому числі здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб
- Б. Здійснення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання вчиненню кримінальних та інших правопорушень

В. Ужиття заходів для запобігання вчиненню насильства в сім'ї та його припинення

Г. Участь у межах повноважень, передбачених законом, у здійсненні заходів, спрямованих на соціальну адаптацію осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі.

5. ДОП провадять свою діяльність на принципах:

А. Верховенства права, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства

Б. Верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, взаємодії з населенням на засадах партнерства

В. Верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності

Г. Верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства

6. Територія, що обслуговується ДОП, із чисельністю населення, що не перевищує 6 тис. осіб у сільській місцевості та 7 тис. осіб - у містах, називається:

А. Район

Б. Поліцейська станція

В. Поліцейська дільниця

Г. Територія обслуговування

7. Поліцейська дільниця закріплюється за ДОП:

А. Організаційно-розпорядчим актом ДОП

Б. Організаційно-розпорядчим актом центрального органу поліції

В. Організаційно-розпорядчим актом керівника територіального (відокремленого) органу (підрозділу) поліції

Г. Організаційно-розпорядчим актом керівника органу місцевого самоврядування

8. Поліцейській дільниці, яка закріплюється за ДОП присвоюється:

А. Порядковий номер

Б. Найменування

В. Назва за територіальністю

Г. Назва за особистими даними ДОП

9. Територія поліцейської дільниці (її розміри та межі) визначається, а за необхідності – змінюється:

А. Керівником сектору ДОП

Б. Заступником керівника, який відповідно до розподілу функціональних обов'язків координує діяльність ДОП

В. Керівником відділу (відділення) поліції за поданням заступника керівника, який відповідно до розподілу функціональних обов'язків координує діяльність ДОП

Г. Керівником відділу (відділення) поліції

10. Дані щодо особливостей території обслуговування, розташування й режиму роботи підприємств, установ та організацій, об'єктів дозвільної системи, контактів відповідальних осіб органів місцевого самоврядування, інших довідкових та інформаційних матеріалів щодо території обслуговування містяться в:

А. Паспорті поліцейської дільниці

Б. Контрольно-наглядовій справі

В. Обліковій справі

Г. Алфавітно-довідковій справі

Відповіді:

1-Б

6-В

2-Г

7-В

3-А

8-А

4-А

9-В

5-Г

10-Б

2. ДІЯЛЬНІСТЬ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ ЩОДО РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

2.1. Порядок розгляду дільничним офіцером поліції звернень громадян та організації проведення їх особистого прийому

Відповідно до статті 40 Конституції України усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

Таким чином, на найвищому законодавчому рівні закріплено право громадян на звернення і обов'язок органів публічної влади, до яких відносяться органи державної влади та органи місцевого самоврядування розглянути дане звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк. Норми Конституції є нормами прямої дії. Закони можуть скасовуватись, в них може бути внесено зміни. Але навіть в цьому разі громадянин може посилатись на ст. 40 Конституції України. В Конституцію також можна внести зміни, але це зробити набагато складніше, ніж в закони.

Безпосередньо порядок розгляду дільничним офіцером поліції звернень громадян регламентований такими нормативно-правовими актами:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015
2. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996
3. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення реалізації громадянами конституційного права на звернення» від 13.08.2002 № 700
4. Наказ МВС України «Про затвердження положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі МВС України» від 10.10.2004 № 1177

Розглянемо положення даних нормативно-правових актів детальніше.

Закон України «Про Національну поліцію» на загальному рівні визначає повноваження поліцейського реагувати на звернення громадян.

Згідно статті 12 даного Закону поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

Згідно цієї ж статті поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

Крім того, визначаючи основні обов'язки поліцейських у статті 18 Закону України «Про Національну поліцію», законодавець наголошує, що поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

Згідно тієї ж статті, звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

Також одним із основних повноважень поліції згідно пункту 5 частини 1 статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» є здійснення своєчасного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події (порядок реагування на дані категорії звернень буде нами розглянуто в наступному підрозділі)

Закон України «Про звернення громадян» у частині 1 статті 1 наголошує, що громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення.

Відповідно до їх функціональних обов'язків – означає, що звернення повинно бути адресовано саме тому органу, в компетенції якого знаходиться розгляд та прийняття рішення саме з цього питання. Але навіть якщо розгляд даного питання не входить до компетенції даного органу чи посадової особи, а звернення оформлене належним чином, з дотриманням вимог, які висуваються законом, орган, посадова особа все одно повинна прийняти дане звернення і дати мотивовану відповідь або перенаправити звернення до компетентного органу, про що повідомити заявника.

Згідно частини 3 статті 1 зазначеного Закону особи, які не є громадянами України і законно знаходяться на її території, мають таке ж право на подання звернення, як і громадяни України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами.

Нормативно встановлені і вимоги, які висуваються до звернення. Так, стаття 5 Закону України «Про звернення» чітко зазначає, що **звернення адресуються**

1. органам державної влади і місцевого самоврядування,

2. підприємствам, установам, організаціям незалежно від форм власності,

3. об'єднанням громадян або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненнях питань.

Звернення може бути:

- **усним** (викладеним громадянином і записаним посадовою особою на особистому прийомі);

- **письмовим** (надісланим поштою або переданим громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу).

Звернення громадян надходять до дільничного офіцера поліції у вигляді листів (поштою) та під час особистого прийому громадян, за допомогою засобів телефонного зв'язку через визначені контактні центри, телефонні "гарячі лінії", а також з використанням мережі Інтернет, засобів електронного зв'язку (електронне звернення).

Усні звернення громадян безпосередньо розглядаються, а порушені в них питання, по можливості, вирішуються дільничним офіцером поліції під час особистого прийому громадян, який проводиться згідно із затвердженим графіком.

Про результати розгляду звернення громадянинові повідомляється письмово або усно за його бажанням.

Письмові звернення громадян, оформлені належним чином і подані в установленому порядку, підлягають обов'язковому прийняттю, реєстрації та первинному розгляду з метою визначення їх належності до компетенції апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС та призначення за ними конкретного виконавця.

Звернення громадян, одержані структурним підрозділом апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС для виконання, в обов'язковому порядку обліковується в журналі обліку звернень цього ж структурного підрозділу.

Облік звернень громадян у структурному підрозділі та доведення їх до безпосереднього виконавця здійснюються в день їх надходження (під підпис у журналі обліку).

Звернення також бувають таких видів:

– **Індивідуальне**

– **Колективне**

Звернення в інтересах неповнолітніх і недієздатних осіб подається їх законними представниками.

У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги.

Якщо питання, порушені в одержаному органом державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, об'єднаннями громадян або посадовими особами зверненні, не входять до їх повноважень, воно в термін не більше 5

днів пересилається ними за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про що повідомляється громадянину, який подав звернення. У разі якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення органом чи посадовою особою, воно в той же термін (5 днів) повертається громадянину з відповідними роз'ясненнями.

Звернення, оформлене без дотримання вимог, повертається заявникові з відповідними роз'ясненнями **не пізніше, як через 10 днів від дня його надходження.**

Забороняється направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються.

Законодавчо також визначено, які звернення не підлягають розгляду та вирішенню (стаття 8 Закону України «Про звернення громадян»).

Письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і розгляду не підлягає.

Не розглядаються повторні звернення одним і тим же органом від одного і того ж громадянина з одного і того ж питання, якщо перше вирішено по суті.

Також не підлягають розгляду та вирішенню ті звернення, терміни розгляду яких вийшли: скарга на рішення, що оскаржувалось, може бути подана до органу або посадовій особі вищого рівня протягом одного року з моменту його прийняття, але не пізніше одного місяця з часу ознайомлення громадянина з прийнятим рішенням.

Положення частини другої статті 8, за яким не розглядаються "звернення осіб, визнаних судом недієздатними", визнано таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним) згідно з Рішенням Конституційного Суду № 8-р/2018 від 11.10.2018.

Рішення про припинення розгляду такого звернення приймає керівник органу, про що повідомляється особі, яка подала звернення.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

Під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Скарга - звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Пропозиція (зауваження) - звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

Заява (клопотання) - звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності.

Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

На обґрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено від встановленого цією статтею терміну.

Звернення громадян, які мають встановлені законодавством пільги, розглядаються у першочерговому порядку.

Депутатський запит – це вимога народного депутата, народних депутатів чи комітету Верховної Ради України, яка заявляється на сесії Верховної Ради України до Президента України, до органів Верховної Ради України, до Кабінету Міністрів України, до керівників інших органів державної влади та місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ і організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форми власності, дати офіційну відповідь з питань, віднесених до їх компетенції.

Орган або посадова особа, до яких звернуто запит, зобов'язані повідомити народного депутата, групу народних депутатів, комітет Верховної Ради України у письмовій формі про результати його (їх) запиту у п'ятнадцятиденний строк з дня його одержання або в інший встановлений Верховною Радою України строк.

Відповідь на депутатський запит, внесений народним депутатом, надсилається відповідно Голові Верховної Ради України та народному депутату України, який його вніс. Відповідь на депутатський запит, внесений групою народних депутатів, комітетом Верховної Ради України, надається відповідно Голові Верховної Ради України і народному депутатові, підпис якого під запитом значиться першим, голові комітету Верховної Ради України.

Депутатське звернення – це викладена в письмовій формі пропозиція народного депутата, звернена до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян здійснити певні дії,

дати офіційне роз'яснення чи викласти позицію з питань, віднесених до їх компетенції.

Депутатське звернення є обов'язковим для розгляду посадовими особами, яким воно адресовано, у строк не більше 10 днів з моменту одержання.

У разі неможливості розгляду звернення народного депутата у визначений строк його повідомляють про це офіційним листом з викладенням причин продовження строку розгляду.

Строк розгляду депутатського звернення, з урахуванням продовження, не може перевищувати 30 днів з моменту його одержання.

Особливим видом звернення громадян на сучасному етапі розвитку держави є **електронна петиція**. Стаття 23-1 Закону України «Про звернення» визначає порядок подання та розгляду електронної петиції.

Громадяни можуть звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції.

В електронній петиції має бути викладено суть звернення, зазначено прізвище, ім'я, по батькові автора (ініціатора) електронної петиції, адресу електронної пошти. На веб-сайті відповідного органу або громадського об'єднання, що здійснює збір підписів, обов'язково зазначаються дата початку збору підписів та інформація щодо загальної кількості та переліку осіб, які підписали електронну петицію.

Електронна петиція не може містити заклики до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганду війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, заклики до вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

Відповідальність за зміст електронної петиції несе автор (ініціатор) електронної петиції.

Для створення електронної петиції до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування її автор (ініціатор) заповнює спеціальну форму на офіційному веб-сайті органу, якому вона адресована, або веб-сайті громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронних петицій, та розміщує текст електронної петиції.

Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС України від 10.10.2004 № 1177, встановлює єдиний порядок приймання, реєстрації, розгляду, узагальнення та аналізу звернень громадян в апараті МВС, закладах, установах і підприємствах, що належать до сфери управління МВС, а також визначає порядок контролю за його дотриманням.

Усі звернення, що надійшли від громадян, мають бути зареєстровані в підрозділах документального забезпечення органу або підрозділу Національної поліції України у день їх надходження.

Під час реєстрації звернення громадянина йому надається відповідний індекс (реєстраційний номер), який присвоюється один раз на рік. Реєстраційний індекс звернення складається з початкової літери прізвища автора звернення, порядкового номера звернення, що надійшло (наприклад, М-700), та додаткових індексів (кодів).

Електронне звернення приймається на визначену електронну адресу за затвердженою наказом МВС від 17 жовтня 2016 року № 1087 "Про внесення змін до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 10 жовтня 2004 року № 1177" формою подання громадянами електронних звернень до Міністерства внутрішніх справ України, яка розміщується на офіційному веб-сайті МВС, веб-сайтах закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС.

Датою подання електронного звернення є дата надходження звернення на визначену електронну адресу. Якщо електронне звернення надійшло на визначену електронну адресу в неробочі день та час, датою подання електронного звернення вважається наступний після нього робочий день.

Строки зберігання документів щодо звернень громадян визначаються Переліком типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 17 квітня 2012 року за № 571/20884 (із змінами).

Терміни зберігання документів за зверненнями визначаються Переліком типових документів, що створюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств, із зазначенням термінів зберігання документів, який затверджений наказом Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України від 20.07.98 № 41, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17.09.98 за № 576/3016 (зі змінами).

ВИРІШЕННЯ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН ТА НАДАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ЇХ АВТОРАМ

Дільничні офіцери поліції при здійсненні перевірок за зверненнями обов'язково спілкуються з їх авторами, з'ясовують усі порушені питання та обставини, детально вникають в їх суть, вживають заходів щодо захисту конституційних прав громадян у межах своєї компетенції відповідно до чинного законодавства.

До перевірки звернень громадян можуть залучатися за згодою представники громадськості.

За результатами перевірки звернення складається мотивований висновок про результати розгляду звернення громадян, який має містити в собі об'єктивний аналіз усіх зібраних матеріалів і повинен відповідати порядку його складання.

Рішення, які приймаються за зверненнями, повинні бути мотивованими та ґрунтуватися на нормах чинного законодавства. Посадова особа, визнавши заяву такою, що підлягає задоволенню, зобов'язана забезпечити своєчасне і правильне виконання прийнятого рішення, а в разі визнання скарги обґрунтованою - негайно вжити заходів до поновлення порушених прав громадян.

Громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою до апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС, має права, визначені статтею 18 Закону України "Про звернення громадян".

Звернення вважаються вирішеними, якщо розглянуто всі поставлені в них питання, вжиті необхідні заходи і заявникам дані вичерпні відповіді.

Відповідь за результатами розгляду звернення в обов'язковому порядку дається тим органом, який його отримав і до компетенції якого входить розв'язання порушених у зверненні питань, за підписом керівника або його заступника. Рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у зверненні, доводиться до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на закон і викладенням мотивів відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення. При цьому вказуються заходи, вжиті апаратом МВС, закладами, установами, підприємствами, що належать до сфери управління МВС, у межах його компетенції, для захисту конституційних прав громадян. Якщо давалася усна відповідь, то складається відповідна довідка, яка долучається до матеріалів перевірки звернення. У журналі реєстрації звернень громадян, що надійшли поштою, або журналі реєстрації звернень громадян, що надійшли під час особистого прийому, або ЕРК фіксується, що про наслідки перевірки автора повідомлено в усній формі під час особистої бесіди.

Відповідь за результатами розгляду колективного звернення громадян (якщо звернення підписали двоє та більше громадян) направляється тому громадянину, який у зверненні підписався першим або адреса якого вказана. У тексті відповіді необхідно вказувати загальну кількість громадян, які звернулися до апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС.

Апарат МВС, заклади, установи, підприємства, що належать до сфери управління МВС розглядають звернення громадян без стягнення за це плати.

ТЕРМІНИ РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

Термін розгляду звернень обчислюється з дня їх надходження та реєстрації в апараті МВС, закладах, установах, підприємствах, що належать до сфери управління МВС до дня направлення заявнику відповіді на його звернення. Якщо останній день терміну розгляду звернення припадає на

неробочий день, то за останній день терміну вважається перший після нього робочий день.

Щодо кожного звернення не пізніше ніж у п'ятиденний термін повинно бути прийняте одне з таких рішень:

1. Прийняти до свого провадження.
2. Передати на вирішення до підпорядкованого чи іншого апарату МВС, закладу, установи, підприємства, що належать до сфери управління МВС.
3. Надіслати за належністю до іншого органу виконавчої влади, якщо питання, порушені у зверненні, не входять до компетенції апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС, про що одночасно повідомити автора.
4. Залишити без розгляду за наявності підстав, визначених у статті 8 Закону України "Про звернення громадян".

У разі надсилання звернення для перевірки і прийняття рішення до закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, строк розгляду такого звернення обчислюється з дня надходження його до МВС і закінчується днем надання відповіді тим органом (підрозділом) МВС, який його розглядав по суті. В інших випадках строк розгляду звернень громадян обчислюється від дня їхньої реєстрації.

Про надсилання звернення МВС до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, за належністю необхідно обов'язково інформувати про це автора звернення.

Звернення розглядаються і вирішуються в термін не більше одного місяця від дня їх надходження, враховуючи вихідні, святкові та неробочі дні, а ті, які не потребують додаткового вивчення та проведення перевірки за ними, - невідкладно, але не пізніше 15 днів від дня їх отримання.

За зверненнями громадян, за якими неможливо своєчасно закінчити перевірку та прийняти в установлений термін рішення, виконавець не пізніше ніж за 3 робочі дні до закінчення цього терміну письмово доповідає керівникові апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС або його заступникові і порушує питання щодо продовження терміну в межах, установлених законодавством про звернення громадян. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати 45 днів.

Про продовження терміну розгляду письмово повідомляється автор звернення.

Звернення громадян, що надійшли з редакцій газет, журналів, радіо і телебачення, розглядаються апаратом МВС, закладами, установами, підприємствами, що належать до сфери управління МВС у порядку і терміни, передбачені статтею 20 Закону України "Про звернення громадян".

РОЗГЛЯД СКАРГ ГРОМАДЯН

Скарга на дії чи рішення дільничного офіцера поліції подається в порядку підлеглості вищій за посадою посадовій особі відповідно до чинного законодавства, а в разі незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням - безпосередньо до суду.

Розгляд скарг громадян на дії працівників апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС проводиться в порядку, передбаченому цим Положенням.

За кожною скаргою, в якій громадяни порушують питання про наявність порушень чи недоліків у роботі дільничного офіцера поліції, проводиться ретельна перевірка викладених фактів органом або підрозділом, до якого звернувся громадянин. За результатами перевірки надаються матеріали керівникові, в яких зазначається, підтвердились чи ні наведені відомості (факти) і які заходи вжиті для усунення виявлених порушень чи недоліків та притягнення до відповідальності винних осіб.

Громадянину за наслідками розгляду скарги надається письмова або усна відповідь (за його бажанням).

Рішення за розглядом скарги громадянина приймає керівник (або його заступник), у провадженні якого перебуває скарга.

Посадова особа, визнавши скаргу громадянина обґрунтованою або такою, що підлягає задоволенню, зобов'язана забезпечити повноту і своєчасність її розгляду, прийняти рішення відповідно до законодавства і негайно вжити заходів до поновлення порушених прав громадянина.

У разі необхідності закладам, установам, підприємствам, що належать до сфери управління МВС, може бути доручено проведення відповідно до чинного законодавства додаткової перевірки конкретних обставин чи відомостей (фактів), викладених у зверненні громадянина.

Не підлягають розгляду та вирішенню скарги на прийняті рішення, що оскаржувались раніше, подані до органу або посадової особи вищого рівня протягом одного року з моменту їх прийняття та пізніше одного місяця з часу ознайомлення громадянина з ними.

Розгляд і вирішення скарги, поданої з порушенням зазначеного терміну, можуть бути здійснені у випадку поновлення органом чи посадовою особою, що розглядає скаргу, терміну, якщо буде визнано, що він порушений з поважних причин.

ОСОБИСТИЙ ПРИЙОМ ГРОМАДЯН

Безпосередньо Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» від 28.07.2017 № 650 уточнює, що **дільничні офіцери поліції здійснюють прийом громадян у приміщенні поліцейської станції або іншому місці.**

Графіки особистого прийому дільничних офіцерів поліції затверджуються начальником підрозділу Національної поліції України.

З питань депутатської діяльності народні депутати України і депутати місцевих рад користуються правом особистого прийому невідкладно, поза графіком.

Для прийому громадян поліцейські станції обладнуються належним інвентарем і забезпечуються юридичною літературою та нормативно-правовими актами. Біля входу до поліцейської станції на вільному для огляду місці вивішується відповідна вивіска та інформаційні дошки, на яких розміщують графік особистого прийому громадян із зазначенням прізвищ посадових осіб, які повинні приймати відвідувачів, часу й місця приймання, витяги із Закону України "Про звернення громадян", Указу Президента України від 07 лютого 2008 року № 109 "Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування".

В особистому прийомі громадян можуть брати участь їхні представники, повноваження яких оформлені в установленому законом порядку. Особам, які не перебувають у родинних або юридично значущих відносинах з особами, що з'явилися на особистий прийом, забороняється перебувати в приміщенні, де він проводиться.

Посадова особа, яка здійснює прийом, для забезпечення кваліфікованого вирішення поставлених відвідувачем питань може залучити до їх розгляду працівників відповідних структурних підрозділів Національної поліції.

Особистий прийом іноземних громадян та осіб без громадянства здійснюється на загальних підставах, при потребі - за участю перекладача.

Особи, визнані судом у встановленому порядку недієздатними, на прийом без участі їх законних представників не допускаються.

Особи, що перебули в стані сп'яніння або з явними ознаками психічного розладу, якщо їх поведінка створює небезпеку для оточуючих, на прийом не допускаються, для їх ізоляції викликаються спеціальні медичні служби.

У громадянина, що звернувся, посадовою особою в коректній формі можуть бути витребувані його документи, що засвідчують особу або наявність повноважень на представництво інтересів іншої особи. Відсутність документа може бути підставою для відмови в прийомі.

Питання, з якими звертаються громадяни, за змогою розв'язуються під час прийому. **Особа, яка веде прийом, керується законодавчими та іншими нормативними актами і в межах своєї компетенції має право прийняти одне з таких рішень:**

1. Задовольнити прохання чи вимогу й повідомити відвідувача про порядок і строк виконання прийнятого рішення.

2. Відмовити в задоволенні прохання чи вимоги, повідомивши заявника про мотиви відмови і порядок оскарження прийнятого рішення.

3. Прийняти письмову заяву або скаргу (коли питання потребують додаткового вивчення і перевірки) і пояснити відвідувачеві причини неможливості розв'язання питання під час особистого прийому, а також про порядок і строк розгляду його звернення.

4. Якщо розв'язання питання, з яким звернувся громадянин, не входить до компетенції дільничного офіцера поліції, пояснює йому, до якого органу

державної влади або місцевого самоврядування, підприємства, організації, установи слід звернутися за його вирішенням, і за змогою надає в цьому допомогу (дає адресу, номер телефону тощо).

Усі звернення громадян, подані на особистому прийомі, реєструються в загальному порядку. Якщо вирішити порушені в усному зверненні питання безпосередньо на особистому прийомі неможливо, вони розглядаються в тому самому порядку, що й письмові звернення. При цьому про усне звернення посадовою особою, яка здійснює особистий прийом, складається відповідна довідка. Про результати розгляду громадянину повідомляється письмово або усно (за його бажанням).

Дані про особу, що звернулася до апарату МВС, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС на особистий прийом, короткий зміст питань, з якими вона звернулася, а також про взяття на контроль і результати розгляду звернень вносяться до журналу реєстрації звернень громадян, що надійшли під час особистого прийому, або до ЕРК.

2.2. Особливості реагування дільничного офіцера поліції на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події

Відповідно до частини 2 статті 18 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

Безпосередньо в пункті 5 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» наголошено, що поліція здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події.

Конкретно в **Наказі МВС України «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» від 28.07.2017 № 650** наголошено, що дільничні офіцери поліції здійснюють прийом громадян у приміщенні поліцейської станції або іншому місці. Усі звернення, отримані під час прийому громадян, реєструються відповідно до Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 08 лютого 2019 року № 100, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 березня 2019 року за № 223/33194.

Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» безпосередньо встановлює порядок реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, а також оперативного інформування в центральному органі управління поліції, міжрегіональних територіальних органах Національної поліції України, територіальних органах поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, їх територіальних (відокремлених) підрозділах.

Все частіше сьогодні дільничні офіцери поліції несуть службу, маючи службові планшети, які використовуються для реагування на звернення громадян та підтримання зв'язку з черговою службою для координації дій поліції.

Дільничним офіцерам поліції, залучених до системи оперативного реагування, у разі отримання від диспетчера (оперативного чергового) завдання про здійснення реагування на правопорушення або подію, які віднесені до категорій "Альфа" та "Бета", необхідно:

1) негайно виїхати на місце події (інше визначене диспетчером або оперативним черговим ГУНП місце);

2) за наявності планшетного пристрою проставити в системі ПНП відповідні відмітки про прийняття виклику, прибуття на місце події, закінчення виконання завдання, обставини правопорушення та результати реагування;

3) у разі введення в дію поліцейських (спеціальних) операцій ("Грім", "Заручник", "Сирена") діяти відповідно до вимог Інструкції про організацію та порядок проведення поліцейських операцій щодо розшуку і затримання озброєних та інших осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09 жовтня 2017 року № 841/ДСК, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 15 листопада 2017 року № 1399/31267;

4) оцінити обстановку, доповісти диспетчеру про прибуття та (за можливості) обставини події, перекрити можливі шляхи відходу зловмисників, обмежити доступ сторонніх осіб до місця події;

5) про всі зміни, які пов'язані з учиненням правопорушення та відбуваються в присутності поліцейських, доповідати (за можливості) диспетчерові (у тому числі з використанням заздалегідь розроблених кодованих слів) та діяти за його вказівками;

6) при безпосередньому контакті зі зловмисниками, дотримуючись особистої безпеки, ужити заходів для припинення правопорушення та їх затримання;

7) у разі перебування на місці події декількох нарядів поліції поліцейські мають розташовуватися так, щоб бачити один одного і при застосуванні вогнепальної зброї не опинитися на лінії вогню;

8) при застосуванні зловмисником(-ами) вогнепальної зброї стосовно поліцейських останні уповноважені діяти відповідно до вимог статті 46 Закону України "Про Національну поліцію", знайти укриття, доповісти про ситуацію диспетчерові (оперативному черговому ГУНП) й чекати введення спеціальної поліцейської операції та прибуття на місце уповноважених для її проведення поліцейських.

Дільничним офіцерам поліції, залученим до системи оперативного реагування, у разі отримання від диспетчера (оперативного чергового) завдання про здійснення реагування на правопорушення або подію, які віднесені до категорій "Гама" і "Дельта", необхідно:

1) за наявності планшетного пристрою проставити в системі ПНП відповідні відмітки про прийняття виклику, прибуття на місце події, закінчення виконання завдання, обставини правопорушення та результати реагування;

2) за наявності на місці події осіб, які потребують медичної допомоги, викликати екстрену медичну допомогу, до прибуття якої вживати невідкладних заходів, спрямованих на врятування та збереження життя людини;

3) за наявності на місці події заявника (потерпілого) з'ясувати обставини правопорушення або події;

4) у разі підтвердження ознак учиненого кримінального правопорушення поінформувати диспетчера (оперативного чергового) про необхідність направлення СОГ та перебувати на місці події до її прибуття;

5) до прибуття СОГ забезпечити охорону місця події та слідів учиненого кримінального правопорушення, унеможливити доступ на місце події сторонніх осіб. За необхідності місце події огородити спеціальною стрічкою "поліція" та здійснювати заходи із забезпечення безпеки дорожнього руху. Після прибуття СОГ виконувати доручення старшого СОГ. У разі отримання нарядом поліції охорони до прибуття СОГ сигналу "Тривога" з об'єкта, що охороняється, повідомити про це диспетчера (оперативного чергового) для направлення на місце події найближчого наряду поліції, та здійснити негайне реагування на сигнал "тривога";

6) установити потерпілих, свідків або очевидців кримінального правопорушення, прикмети осіб, які підозрюються в його вчиненні, та вжити заходів для їх затримання. Про прикмети правопорушників, напрямок їх руху (марка, модель транспортного засобу, номерний знак, інші характерні ознаки), об'єкти посягань поінформувати диспетчера (оперативного чергового) для орієнтування інших нарядів поліції;

7) у разі реагування на правопорушення або подію, які не містять ознак кримінального правопорушення, невідкладно забезпечити збирання необхідних матеріалів перевірки;

8) якщо заяви і повідомлення про правопорушення або події не потребують додаткової перевірки, за наявності планшетного пристрою поліцейський повинен увести до системи ПНП відомості про обставини події, ужиті заходи та зазначити, що звернення розглянуто на місці або відомості про подію не підтвердилися;

9) з'ясувати в заявника (потерпілого) абонентський номер та адресу електронної пошти, а також зручний для нього спосіб отримання відповіді про результати розгляду його заяви чи повідомлення.

Рекомендований час прибуття наряду поліції на місце події з моменту призначення наряду для реагування на правопорушення або подію (з урахуванням середньої швидкості руху автомобіля 40 - 50 км/год) складає:

1) у межах міста:

до 7 хвилин - при перебуванні наряду в зоні оперативного реагування;

до 10 хвилин - якщо залучено наряд з іншої (сусідньої) зони обслуговування;

2) у сільській місцевості:

до 20 хвилин - при перебуванні наряду в зоні оперативного реагування;

до 40 хвилин - якщо залучено наряд з іншої дільниці.

У разі ускладнення погодних умов, дорожньої обстановки та особливостей місцевості або інших непередбачуваних обставин загальний строк прибуття наряду поліції на місце вчинення правопорушення або події не повинен перевищувати часу, мінімально необхідного для подолання відстані від місця знаходження наряду поліції до місця події.

Поліцейський, який першим з'явився на місці події, зобов'язаний негайно поінформувати диспетчера (оперативного чергового) про прибуття та візуальне обстеження місця події, а в міру з'ясування обставин додатково надавати інформацію про заходи, які здійснено для охорони місця події, стан здоров'я заявника (потерпілого) та/або інших людей, пошкодження об'єктів, майна всіх форм власності, заходи, ужиті для встановлення та затримання осіб, які вчинили правопорушення, кількість інших нарядів поліції, які прибули на виклик, та іншу інформацію, яка, на думку поліцейського, є важливою для припинення/розкриття правопорушення.

Передавання завдання диспетчера з реагування на повідомлення про правопорушення або події одним нарядом іншому категорично заборонено.

За результатами виконання завдання дільничний офіцер поліції повинен оформити результати реагування на правопорушення або подію в системі ПНП, унісши до електронного рапорту корисну інформацію щодо осіб, речей, виконаних дій, а також фотозображення, що можуть сприяти в установленні осіб, які їх учинили, та/або вирішені інших службових завдань.

При отриманні дільничним офіцером поліції завдання диспетчера ГУНП (оперативного чергового ТВП) щодо здійснення оперативного реагування на правопорушення або подію під час виконання ним "службового завдання", його виконання негайно припиняється та

здійснюються всі необхідні заходи щодо безумовного виконання доручення диспетчера ГУНП (оперативного чергового ТВП).

За відсутності (несправності) у наряді поліції планшетного пристрою, нестійкого рухомого (мобільного) зв'язку всі відмітки в системі ПНП про призначення, прийняття, прибуття та виконання завдання, іншу необхідну інформацію за результатами реагування на правопорушення або події вносить диспетчер (оперативний черговий).

Наказ МВС України «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події» від 08.02.2019 № 100 конкретно регулює ведення в органах (підрозділах) Національної поліції єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події (далі - заяви (повідомлення)) з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі - ІТС ПНП).

Нормативно визначено, що джерелом інформації про кримінальні правопорушення та інші події, зокрема, є:

1) заяви (повідомлення) осіб, які надходять до органу (підрозділу) поліції, особи, уповноваженої на здійснення досудового розслідування, або службової особи, уповноваженої на прийняття та реєстрацію заяв (повідомлень);

2) самостійно виявлені слідчим або іншою посадовою особою органу поліції з будь-якого джерела обставини кримінального правопорушення;

3) повідомлення осіб, які затримали підозрювану особу під час учинення або замаху на вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення, чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється в його вчиненні;

4) інше.

Прийняття заяв (повідомлень) незалежно від місця і часу їх учинення, повноти отриманих даних, особи заявника здійснює **цілодобово, безперервно та невідкладно** орган (підрозділ) поліції, до якого надійшла така інформація.

Заяви і повідомлення про кримінальні правопорушення незалежно від місця і часу їх скоєння, повноти отриманих відомостей і форми подання, а також особи заявника реєструють цілодобово уповноважені службові особи центрального органу управління поліцією, головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, їх територіальних (відокремлених) підрозділах (управліннях, відділах, відділеннях) поліції, міжрегіональних територіальних органах Національної поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділах (далі - органи (підрозділи) поліції), до яких звернулася особа чи надійшло повідомлення.

Заяви чи повідомлення фізичних або юридичних осіб про вчинення кримінального правопорушення та іншу подію можуть бути усними або письмовими.

Усні заяви про кримінальні правопорушення заносяться до протоколу прийняття заяви про кримінальне правопорушення чи іншу подію.

Цей протокол підписують заявник та службова особа органу (підрозділу) поліції, яка прийняла заяву.

Особу, яка подає заяву чи повідомляє про кримінальне правопорушення, попереджають про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, передбачену статтею 383 Кримінального кодексу України, що вона засвідчує власним підписом, крім випадків надходження заяви або повідомлення поштою чи зв'язком іншого виду.

Уповноважена службова особа органу (підрозділу) поліції після отримання заяви чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що вказують на вчинення кримінального правопорушення, зобов'язана внести відповідні відомості до інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», а за відсутності технічних можливостей - до журналу єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події.

Відповідно до положень статті 60 Кримінального процесуального кодексу України заявник має право:

отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію (талон);

отримати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань;

подати на підтвердження своєї заяви речі та документи;

отримати інформацію про закінчення досудового розслідування.

У разі безпосереднього виявлення кримінального правопорушення дільничний офіцер поліції застосовує усіх заходів для затримання правопорушника на місці вчинення правопорушення або «по гарячих слідах», збереження доказів та викликає на місце слідчо-оперативну групу.

Якщо на території обслуговування дільничного офіцера поліції відбувається вчинення кримінального правопорушення поліцейський чергової служби негайно повідомляє про це дільничного офіцера поліції та направляє його на місце події, повідомляє йому прикмети правопорушника, ознаки викраденого майна та іншу наявну інформацію у справі.

Відповідно до Наказу МВС України «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» від 07.07.2017 № 575 про надходження до органу, підрозділу поліції заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення уповноважений

працівник чергової частини зобов'язаний негайно доповісти керівникові органу досудового розслідування, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування, а також поінформувати керівника органу, підрозділу поліції.

Зокрема, дільничний офіцер поліції на місці події:

1) до прибуття СОГ забезпечує охорону місця події, збереження слідів учиненого кримінального правопорушення та в разі необхідності організовує надання невідкладної медичної допомоги потерпілим особам;

2) з'ясовує обставини вчиненого кримінального правопорушення, установлює свідків, очевидців події, прикмети правопорушників, збирає інші відомості, що можуть бути використані як докази;

3) інформує уповноваженого працівника чергової частини органу, підрозділу поліції про обставини вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для вжиття невідкладних заходів щодо їх затримання;

4) з прибуттям СОГ негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин учинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Дільничні офіцери поліції уповноважені здійснювати складання протоколів про адміністративні правопорушення, протоколів про адміністративні затримання, протоколів про вилучення речей і документів, протоколів про огляд речей та особистий огляд, а також отримання пояснення від осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків **відповідно до норм Кодексу України про адміністративні правопорушення, Наказу МВС України від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції».**

Якщо вести мову про особливості реагування дільничного офіцера поліції на заяви та повідомлення про вчинені адміністративні правопорушення, то слід зауважити, що алгоритм дій дільничного буде відрізнятися залежно від вчиненого адміністративного правопорушення. Більш детально мова про місце дільничного офіцера поліції в провадженні у справах про адміністративні правопорушення буде вестися у наступному підрозділі. Проте варто наголосити на загальних діях під час реагування дільничного офіцера поліції на вчинювані адміністративно карані правопорушення.

У разі надходження заяви або повідомлення про вчинення адміністративного правопорушення, дільничний офіцер поліції має прийняти таку заяву, належним чином оформити та зареєструвати її, а потім розглянути її. Найчастіше для вирішення питання по суті дільничний виїжджає на місце події та встановлює обставини у справі або безпосередньо самотійно виявляє вчинюване правопорушення.

Наступним обов'язковим елементом в діях дільничного офіцера поліції має бути фактичне припинення вчинюваного адміністративного правопорушення. При цьому варто пам'ятати про правові підстави застосування превентивних поліцейських заходів, а також застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї поліцейськими, які визначені в Розділі V Закону України «Про Національну поліцію». Дотримання заходів особистої безпеки також є обов'язковим під час припинення адміністративного правопорушення.

Згідно частини 3 статті 18 Закону України «Про Національну поліцію» звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

У разі потреби надати особам домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги або поінформувати відповідний заклад охорони здоров'я.

Після припинення адміністративного правопорушення дільничний офіцер поліції встановлює учасників адміністративного правопорушення (заявник, потерпілий, правопорушник, свідки, тощо), встановлює їх особи шляхом перевірки їх документів, а також шляхом перевірки правопорушника в базах даних інтегрованих інформаційно-пошукових системах, роз'яснює їх права, опитує їх та документує пояснення.

Права і обов'язки учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП:

Стаття 55 Конституції України:

Права і свободи людини і громадянина захищаються судом

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених цією Конституцією, та у порядку, визначеному законом.

Кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Стаття 56 Конституції України:

Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Стаття 59 Конституції України:

Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Стаття 63 Конституції України:

Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Стаття 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення «Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності»:

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи. Особливості розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, та про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису), встановлюються статтями 279¹-279⁴ цього Кодексу.

При розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 44, статтями 51, 146, 160, 172⁴ - 172², 173, частиною третьою статті 178, статтями 185, 185¹, статтями 185², 187 цього Кодексу, присутність особи, яка притягається до

адміністративної відповідальності, є обов'язковою. У разі ухилення від явки на виклик органу внутрішніх справ або судді районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути органом внутрішніх справ (Національною поліцією) піддано приводу.

Законами України може бути передбачено й інші випадки, коли явка особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, в орган (до посадової особи), який вирішує справу, є обов'язковою.

За наявності в діях правопорушника складу адміністративного правопорушення дільничні офіцери поліції складають **протоколи відповідно до статті 255 КУпАП у справах про адміністративні правопорушення**, розгляд яких віднесено до відання органів поліції, зазначених у **статті 222 КУпАП**.

Протоколи про адміністративні правопорушення не складаються у випадках, передбачених статтею 258 КУпАП.

Якщо під час винесення постанови по справі про адміністративне правопорушення особа оспорить допущене порушення й адміністративне стягнення, що на неї накладається, дільничний офіцер поліції зобов'язаний скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до статті 256 КУпАП, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185³ КУпАП.

При малозначності вчиненого адміністративного правопорушення дільничний офіцер поліції може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитися усним зауваженням, якщо вирішення справи про адміністративне правопорушення належить до компетенції уповноважених осіб Національної поліції.

При складанні протоколу про адміністративне правопорушення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, повідомляється, що справу про адміністративне правопорушення буде розглянуто у строки, визначені статтею 277 КУпАП, про що робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Протокол про адміністративне правопорушення підписується уповноваженою посадовою особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. За наявності свідків і потерпілих протокол про адміністративне правопорушення може бути підписано також цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, підписати протокол про адміністративне правопорушення у ньому робиться запис про це.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу про

адміністративне правопорушення та пояснення по суті адміністративного правопорушення, які додаються до протоколу про адміністративне правопорушення, а також викласти мотиви своєї відмови підписати його.

У разі якщо особа, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, не володіє українською мовою, протокол про адміністративне правопорушення складається за участю перекладача.

У разі якщо правопорушення вчинено **кількома особами**, протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно кожної особи окремо.

У разі вчинення адміністративного правопорушення **неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років** протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно одного з батьків неповнолітньої особи або особи, яка їх замінює, відповідно до частини третьої статті 184 КУпАП.

У разі вчинення неповнолітньою особою віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121 - 127, частинами першою, другою і третьою статті 130, статтею 139, частиною другою статті 156, статтями 173, 174, 185, 190 - 195 КУпАП, протокол про адміністративне правопорушення складається **стосовно цієї особи**.

Протокол про адміністративне правопорушення та матеріали про вчинене адміністративне правопорушення відповідно до статті 257 КУпАП **надсилаються (надаються) органу (посадовій особі), уповноваженому(ій) розглядати справи про адміністративні правопорушення**.

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо його складення є обов'язковим, порушника може бути **доставлено до органу поліції**.

Відомості стосовно осіб, які вчинили адміністративні правопорушення та яких доставлено до органу поліції, фіксуються в журналі обліку доставлених осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, який за наявності технічної можливості ведеться в електронній формі.

Перебування доставленої особи в штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадському пункті з охорони громадського порядку, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної ради не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлено інше.

У випадках, прямо передбачених законами України, з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, установлення особи, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення **допускається адміністративне затримання особи, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів**.

Адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративні правопорушення, визначені пунктом 1 частини другої статті 262 КУпАП, проводиться уповноваженими посадовими особами органів поліції.

Згідно зі статтею 265 КУпАП речі і документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей, вилучаються посадовими особами органів поліції. У протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання робиться відповідний запис про те, які саме речі, предмети, документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, вилучено у затриманого, зазначаються їх індивідуальні ознаки, номери, місце та обставини їх виявлення.

Якщо вирішення справи про адміністративне правопорушення, яке виявив дільничний офіцер поліції, належить до компетенції Національної поліції (стаття 222 КУпАП), то дільничний офіцер поліції готує справу до розгляду відповідно до статті 278 КУпАП та вирішує такі питання:

- чи належить до їх компетенції розгляд даної справи;
- чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення;
- чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду;
- чи витребувано необхідні додаткові матеріали;
- чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвокатів.

Дільничний офіцер поліції, який розглядає справу про адміністративне правопорушення, відповідно до статті 280 КУпАП зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правомірного вирішення справи.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, уповноважена посадова особа органу поліції відповідно до статті 283 КУпАП виносить **постанову по справі про адміністративне правопорушення**.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення відповідно до статті 285 КУпАП оголошується негайно після закінчення розгляду адміністративної справи.

Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення протягом трьох днів вручається або надсилається особі, щодо якої цю постанову винесено. Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення вручається особі, притягнутій до адміністративної

відповідальності, особисто під підпис. У постанові по справі про адміністративне правопорушення зазначається дата її вручення і ставиться підпис правопорушника. У разі якщо копія постанови по справі про адміністративне правопорушення надсилається поштою, про це робиться відповідна відмітка у справі, до якої долучається корінець поштового повідомлення про її отримання.

Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення в той самий строк вручається або надсилається потерпілому на його прохання (у ній зазначається дата її вручення і ставиться підпис особи, яка її отримала).

Тобто, можна констатувати, що розглядаючи звернення громадян, в яких міститься інформація про вчинене адміністративне правопорушення, дільничний офіцер поліції стає суб'єктом провадження у справах про адміністративне правопорушення.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття та види звернень громадян.
2. Порядок реагування дільничного офіцера поліції на звернення громадян, які не містять повідомлень про адміністративні, кримінальні правопорушення та інші події.
3. Порядок реагування дільничного офіцера поліції на звернення громадян, які містять повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події.
4. Порядок реагування дільничного офіцера поліції на звернення громадян, які містять повідомлення про адміністративні правопорушення.
5. Особливості особистого прийому громадян дільничним офіцером поліції.

Теми рефератів:

1. Роль провадження зі звернення громадян в діяльності дільничного офіцера поліції.
2. Удосконалення діяльності дільничного офіцера поліції під час реагування на звернення громадян, в яких міститься інформація про вчинені кримінальні правопорушення та інші події.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.

6. В кінці практичної частини заняття викладач:

- узагальнює проведenu роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
- роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

Після закінчення робочого дня дільничний офіцер поліції повертався до дому. Був у форменому одязі. До нього підійшла сусідка і почала скаржитися на те, що її сусіди зверху гучно слухають музику вночі.

Питання :

Чи може прийняти таке звернення дільничний офіцер поліції?

Який це вид звернення?

Який порядок дій дільничного офіцера поліції?

Ситуація 2.

Дільничний офіцер поліції у свій вихідний відпочиває в парку з родиною і стає свідком кримінального правопорушення – грабіж мобільного телефона у громадянки Р.

Питання:

Чи може прийняти таке звернення дільничний офіцер поліції?

Який порядок дій дільничного офіцера поліції?

Ситуація 3.

Дільничний офіцер поліції Іванов, перебуваючи у черговій відпустці на морі врятував хлопця, який тонув.

Питання:

Чи правомірні дії дільничного офіцера поліції?

Які подальші дії дільничного офіцера поліції після рятування хлопця?

Яким чином має документувати свої дії дільничний офіцер поліції?

Ситуація 4.

На території обслуговування дільничного офіцера поліції було виявлено крадіжку грошей та цінностей з квартири громадянина Р. Черговий чергової служби викликав на місце події слідчо-оперативну групу та дільничного офіцера поліції. Дільничний відмовився виїжджати на місце

події, апелюючи своєю зайнятістю і тим, що слідчо-оперативна група впорається самостійно.

Питання:

Чи правомірні дії чергового чергової служби?

Чи правомірні дії дільничного офіцера поліції?

Як мав діяти дільничний офіцер поліції у даній ситуації?

Ситуація 5.

До дільничного офіцера поліції на електронну скриньку надійшло звернення від членів дачного кооперативу про організацію нічного чергування за участю дільничного офіцера поліції або його помічника з метою забезпечення публічної безпеки та порядку в літній період часу.

Питання :

Чи правомірні дії членів дачного кооперативу?

Який порядок реєстрації та розгляду дільничним офіцером поліції такого звернення?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб, називається:

- А. заява
- Б. скарга
- В. пропозиція
- Г. депутатське звернення

2. Строк розгляду депутатського звернення з урахуванням подовження не може перевищувати:

- А. 10 днів
- Б. 15 днів
- В. 30 днів
- Г. 1 місяц

3. Згідно Закону України «Про звернення громадян» не розглядаються такі звернення:

- А. повторні
- Б. анонімні
- В. терміни розгляду яких вийшли
- Г. усі варіанти вірні

4. Звернення, які надійшли на особистому прийомі, реєструються:

- А. в журналі реєстрації звернень громадян, що надійшли поштою
- Б. в журналі реєстрації звернень громадян, що надійшли під час особистого прийому
- В. в журналі обліку звернень та повідомлень
- Г. не реєструються .

5. Заявник у кримінальному процесі не має права:

- А. отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію (талон); отримати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань
- Б. подати на підтвердження своєї заяви речі та документи
- В. отримати інформацію про закінчення досудового розслідування
- Г. усі відповіді вірні

6. Орган (підрозділ) поліції приймає заяви (повідомлення):

- А. незалежно від місця і часу їх учинення, повноти отриманих даних, особи заявника
- Б. тільки від осіб, які проживають на території його обслуговування
- В. тільки у випадку вчинення кримінального, адміністративного правопорушення або іншої події на території його обслуговування
- Г. тільки у випадку надання заявником повної інформації про вчинене кримінальне, адміністративне правопорушення або іншу подію

7. Якщо на території обслуговування дільничного офіцера поліції виявлено вчинення кримінального правопорушення, то:

- А. на місце події виїжджає слідчо-оперативна група, а дільничний офіцер поліції не реагує на дані події, оскільки відноситься до підрозділів превентивної діяльності
- Б. поліцейський чергової служби негайно повідомляє про це дільничного офіцера поліції та направляє його на місце події, повідомляє йому прикмети правопорушника, ознаки викраденого майна та іншу наявну інформацію у справі
- В. поліцейський чергової служби не повідомляє дільничного офіцера поліції
- Г. поліцейський чергової служби негайно повідомляє про це дільничного офіцера поліції, але не направляє його на місце події

8. Дільничний офіцер поліції у разі безпосереднього виявлення кримінального правопорушення:

- А. застосовує усіх заходів для затримання правопорушника на місці вчинення правопорушення
- Б. застосовує заходи для збереження доказів
- В. викликає на місце слідчо-оперативну групу

Г. усі відповіді вірні

9. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний:

- А. назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання
- Б. пред'явити на вимогу особи службове посвідчення
- В. назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук
- Г. поліцейський представлятися не зобов'язаний

10. У разі вчинення адміністративного правопорушення неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років протокол про адміністративне правопорушення складається:

- А. стосовно одного з батьків (особи, яка їх замінює) неповнолітньої особи за ч. 3 статті 184 КУпАП
- Б. стосовно одного з батьків (особи, яка їх замінює) неповнолітньої особи за статтею, норму якої порушив неповнолітній
- В. стосовно неповнолітнього
- Г. протокол про адміністративне правопорушення не складається

Відповіді:

1-Б

2-В

3-Г

4-Б

5-Г

6-А

7-Б

8-Г

9-В

10-А

3. ДІЛЬНИЧНИЙ ОФІЦЕР ПОЛІЦІЇ, ЯК СУБ'ЄКТ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Провадження у справах про адміністративні правопорушення є найчисельнішими з усіх проваджень в Україні. Маючи на меті виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами, провадження у справах про адміністративні правопорушення набуває превентивних ознак, а тому важливість його професійного та ефективного здійснення підвищується.

Згідно Наказу МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» одним із напрямків діяльності дільничного офіцера поліції є здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, прийняття рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечення їх виконання. Варто наголосити, що в теорії адміністративного процесу кожен із вказаних напрямків є складовою частиною провадження у справах про адміністративне правопорушення, а тому достатньо було законодавцю поставити крапку після слова правопорушення.

Розглядаючи дільничного офіцера поліції, як суб'єкта провадження у справах про адміністративні правопорушення, вважаємо за потрібне визначити його роль на кожній із стадій такого провадження, тобто конкретизувати повноваження дільничного офіцера поліції в провадженні у справах про адміністративні правопорушення.

Класичною для вчених-адміністративістів України є розподіл провадження у справах про адміністративні правопорушення на чотири стадії: 1) порушення справи та адміністративне розслідування; 2) розгляд і прийняття рішення у справі; 3) оскарження та опротестування прийнятого рішення; 4) виконання постанови.

Розглянемо кожну виділену нами стадію, коментуючи діяльність дільничного офіцера поліції з огляду на **норми Кодексу України про адміністративні правопорушення та Наказу МВС України від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції»**, які регулюють порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також визначає порядок контролю за дотриманням законодавства під час оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення (крім правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху).

Початковою стадією провадження у справах про адміністративні правопорушення є порушення справи, під час здійснення якої дільничний офіцер поліції встановлює факт правопорушення, усі обставини його вчинення, докази у справі, а також кваліфікує вчинене правопорушенням

діяння. Порушення справи відбувається за наявності фактичної (вчинення правопорушення) та формальної (заява або повідомлення про вчинене адміністративне правопорушення) підстав.

Реєстрація заяви або повідомлення про вчинення адміністративного правопорушення символізує початок першої стадії провадження у справі про адміністративне правопорушення.

Варто також зауважити, що відповідно до статті 251 КУпАП **доказами в справі про адміністративне правопорушення, є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.** Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі або в режимі фотозйомки (відеозапису), які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху та паркування транспортних засобів, актом огляду та тимчасового затримання транспортного засобу, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.

Обов'язок щодо збирання доказів покладається на осіб, уповноважених на складання протоколів про адміністративні правопорушення, визначених статтею 255 цього Кодексу.

Згідно статті 252 КУпАП дільничний офіцер поліції оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю.

Водночас стаття 247 КУпАП визначає **обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення.** Так, провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин:

- 1) відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- 2) недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;
- 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;

4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;

5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;

6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;

7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 цього Кодексу;

8) наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту;

9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

Під час першої стадії дільничний офіцер поліції має право застосовувати до правопорушника заходи забезпечення провадження у справі про адміністративні правопорушення.

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено в поліцію дільничним офіцером поліції згідно статті 259 КУпАП.

Доставлення порушника має бути проведено в можливо короткий строк.

Перебування доставленої особи у відділенні поліції не може тривати більш як одну годину.

У випадках, прямо передбачених законами України, з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення допускаються адміністративне затримання особи, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Стаття 261 КУпАП «Адміністративне затримання»

Про адміністративне затримання складається протокол, в якому зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка складала протокол; відомості про особу затриманого; час і мотиви затримання. Протокол підписується посадовою особою, яка його

склала, і затриманим. У разі відмовлення затриманого від підписання протоколу в ньому робиться запис про це.

Про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляються її родичі, а на її прохання також власник відповідного підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган.

Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання, про кожний випадок адміністративного затримання осіб інформують у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, крім випадків, якщо особа захищає себе особисто чи запросила захисника.

Згідно статті 262 КУпАП адміністративне затримання провадиться органами внутрішніх справ (Національною поліцією) - при вчиненні дрібного хуліганства, вчиненні домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису, порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, при поширюванні неправдивих чуток, вчиненні злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також військовослужбовця чи образи їх, публічних закликів до невиконання вимог поліцейського, при порушенні призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку, порушенні законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, при прояві неповаги до суду, вчиненні незаконного доступу до інформації в автоматизованих системах, порушення правил про валютні операції, правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин, незаконного продажу товарів або інших предметів, дрібної крадіжки, торгівлі з рук у невстановлених місцях, при розпиванні спиртних напоїв у громадських місцях чи появі у громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль, у випадках, коли є підстави вважати, що особа займається проституцією, при порушенні правил дорожнього руху, правил полювання, рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу, при порушенні правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України, а також в інших випадках, прямо передбачених законами України.

Адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, **може тривати не більш як три години (стаття 263 КУпАП).**

Осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, може бути затримано на строк до трьох годин для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження - **до трьох діб з**

повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання (стаття 263 КУпАП).

Стаття 264 КУпАП визначає особливості проведення особистого огляду і огляду речей. Так, особистий огляд може провадитись уповноваженими на те посадовими особами органів Національної поліції.

Особистий огляд може провадитись уповноваженою на те особою однієї статі з оглядуваним і в присутності двох понятих тієї ж статі.

Огляд речей може провадитись уповноваженими на те посадовими особами органів Національної поліції.

Огляд речей, ручної кладі, багажу, знарядь полювання і лову риби, добутої продукції, транспортних засобів та інших предметів здійснюється, як правило, у присутності особи, у власності (володінні) якої вони є. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети може бути піддано оглядові з участю двох понятих під час відсутності власника (володільця).

Про особистий огляд, огляд речей складається протокол або про це робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання.

Стаття 265 КУпАП «Вилучення речей і документів»

Речі і документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей, вилучаються посадовими особами органів, зазначених у статтях 234¹, 234², 244⁴, 262 і 264 цього Кодексу. Вилучені речі і документи зберігаються до розгляду справи про адміністративне правопорушення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за погодженням із Державною судовою адміністрацією України, а після розгляду справи, залежно від результатів її розгляду, їх у встановленому порядку конфіскують, або повертають володільцеві, або знищують, а при оплатному вилученні речей - реалізують. Вилучені орден, медаль, нагрудний знак до почесного звання СРСР, почесного звання Української РСР, Почесної Грамоти і Грамоти Президії Верховної Ради Української РСР, почесного звання України, відзнаки Президента України, нагородна зброя, після розгляду справи підлягають поверненню їх законному володільцеві, а якщо він невідомий, надсилаються відповідно до Адміністрації Президента України. Вилучені самогон та інші міцні спиртні напої домашнього вироблення, апарати для їх вироблення після розгляду справи підлягають знищенню поліцейськими.

Про вилучення речей і документів складається протокол або робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення, про огляд речей або адміністративне затримання.

При вчиненні порушень, передбачених статтями 174, 190 - 195⁴ цього Кодексу, поліцейський, а при вчиненні правопорушень, передбачених статтями 191, 195 цього Кодексу, також посадова особа прикордонної служби має право вилучити нагородну, вогнепальну мисливську, пневматичну зброю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю

польоту кулі понад 100 метрів за секунду та холодну зброю, бойові припаси і спеціальні засоби самооборони. Поліцейський, посадова особа прикордонної служби має право провести особистий огляд і огляд речей порушника в порядку, встановленому статтею 264 цього Кодексу. До особи, яка вчинила правопорушення під час виконання службових обов'язків, вилучення зброї, особистий огляд і огляд речей застосовуються лише у невідкладних випадках.

Отже, процесуальним документом, який фіксує закінчення стадії порушення справи, є протокол про адміністративне правопорушення. КУпАП чітко визначає **осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення, у статті 255**. Зокрема, уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції (частина перша статті 44, стаття 44⁻¹, частина перша статті 44⁻³, статті 46⁻¹, 46⁻², 51, 51⁻², 51⁻⁴, 88⁻¹, 89, 92, частина перша статті 106⁻¹, стаття 106⁻², частини четверта, сьома - дев'ята статті 121, частини п'ята і сьома статті 122, статті 122⁻², 122⁻⁴, 122⁻⁵, частини друга і третя статті 123, стаття 124, частина третя статті 126, частина четверта статті 127, статті 127⁻¹, 130, частина третя статті 133, стаття 135⁻¹, стаття 136 (про порушення на автомобільному транспорті), стаття 139, частина четверта статті 140, статті 148, 151, 152, частина восьма статті 152⁻¹, статті 154, 155, 155⁻²-156, частини перша - четверта статті 156⁻¹, статті 156⁻², 156⁻⁴, 159, 160, 162, 162⁻³, частина перша статті 163⁻¹⁷, статті 164 - 164⁻¹¹, 164⁻¹⁵, 164⁻¹⁶, 165⁻¹, 165⁻², 166⁻¹⁴ - 166⁻¹⁸, 166⁻²⁷, 172⁻⁴ - 172⁻⁹ (за винятком правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище), 172⁻⁹⁻¹, 172⁻⁹⁻², 173 - 173⁻², 173⁻⁴, 174, стаття 175⁻¹ (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 176, 177, 178 - 181⁻¹, 182 - 183⁻¹, частини перша - третя, сьома статті 184, статті 184⁻¹ - 185⁻², 185⁻⁴ - 185⁻⁹, 186, 186⁻¹, 186⁻³, 186⁻⁵ - 187, 188⁻²⁸, 188⁻⁴⁷, 189 - 195⁻⁶, статті 204⁻¹, 206⁻¹, 212⁻⁶, 212⁻⁷, 212⁻⁸, 212⁻¹⁰, 212⁻¹², 212⁻¹³, 212⁻¹⁴, 212⁻¹⁹, 212⁻²⁰, 212⁻²²-212⁻²⁴).

Водночас існують випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається. Ці випадки визначені у статті 258 КУпАП:

Протокол не складається в разі вчинення адміністративних правопорушень, передбачених статтями 70, 77, частиною третьою статті 85, статтею 153, якщо розмір штрафу не перевищує трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, частиною першою статті 85, якщо розмір штрафу не перевищує семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, статтею 107 (у випадках вчинення правопорушень, перелічених в частині третій статті 238) частиною третьою статті 109, статтями 110, 115, частинами першою, третьою і п'ятою статті 116, частиною третьою статті 116⁻², частинами першою і третьою статті 117 (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження на місці вчинення

правопорушення), статтями 118, 119, статтями 134, 135, частинами першою, другою, третьою і п'ятою статті 185³, статтею 197 (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження), статтею 198 (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження), а також статтями 202-203¹, 204², 204⁴ (у випадках виявлення цих правопорушень у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України чи контрольних пунктах в'їзду-виїзду) цього Кодексу, якщо особа не оспорує допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається.

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі, а також порушень правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованих у режимі фотозйомки (відеозапису).

Протоколи не складаються і в інших випадках, коли відповідно до закону штраф накладається і стягується, а попередження оформлюється на місці вчинення правопорушення.

У випадках, передбачених частинами першою та другою цієї статті, уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення вноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 цього Кодексу або залишається повідомлення про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил зупинки, стоянки або паркування транспортних засобів у разі їх фіксації у режимі фотозйомки (відеозапису), крім випадків фіксації в автоматичному режимі правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа оспорить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього Кодексу, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185³ цього Кодексу, правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі, або порушень правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованих у режимі фотозйомки (відеозапису). Цей протокол є додатком до постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Постанова у справі про адміністративне правопорушення складається у двох екземплярах, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

У разі виявлення адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що

мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі про адміністративне правопорушення виноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Копії постанови у справі про адміністративне правопорушення та матеріалів, зафіксованих за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, надсилаються особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, протягом п'ятнадцяти днів з дня винесення такої постанови, крім випадку, передбаченого частиною сьомою статті 279¹ цього Кодексу.

Якщо під час винесення постанови по справі про адміністративне правопорушення особа оспорить допущене порушення й адміністративне стягнення, що на неї накладається, уповноважена посадова особа органу поліції зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до статті 256 КУпАП, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185³ КУпАП.

У разі вчинення адміністративного правопорушення особами, які досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність, уповноважені на те посадові особи органів поліції складають протокол про адміністративне правопорушення.

При малозначності (стаття 22 КУпАП) вчиненого адміністративного правопорушення орган (посадова особа) поліції, уповноважений(а) розглядати справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитися усним зауваженням.

Протокол про адміністративне правопорушення складається на спеціальному бланку, що виготовлений друкарським способом згідно з технічним описом бланка протоколу про адміністративне правопорушення, на якому проставлено відповідні серію та номер.

Усі реквізити протоколу про адміністративне правопорушення заповнюються чорнилом чорного або синього кольору, розбірливим почерком, державною мовою.

Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу про адміністративне правопорушення, а також унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне правопорушення підписано особою, стосовно якої його складено.

Протокол про адміністративне правопорушення складається у двох примірниках, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

При складанні протоколу про адміністративне правопорушення в ньому зазначаються, зокрема:

у графі «місце складання протоколу» - населений пункт або географічна точка;

у графі «посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол» - прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол (повністю, без скорочень);

у графі «склав цей протокол про те, що громадянин(ка)» - прізвище, ім'я та по батькові особи, яка притягається до адміністративної відповідальності (повністю, без скорочень);

у графі «назва документа, серія, №, ким і коли виданий» - документ, що посвідчує особу (серія, номер паспорта, дата видачі і назва органу, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує особу, яка вчинила правопорушення (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток тощо), дата видачі і найменування органу (установи, підприємства, організації), що його видав(ла));

у графі «чи притягався(лася) до адміністративної відповідальності» - інформація щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності впродовж року (за наявності);

у графі «дата, час, місце вчинення і суть учиненого адміністративного правопорушення» - суть адміністративного правопорушення (повинна точно відповідати ознакам складу адміністративного правопорушення, зазначеним у статті КУпАП, за якою складено протокол);

у графі «до протоколу додається» - пояснення особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, викладені на окремому аркуші, рапорти посадових осіб органів поліції, довідки, акти тощо (у разі складення).

Якщо внаслідок вчинення адміністративного правопорушення заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі про адміністративне правопорушення.

При складанні протоколу про адміністративне правопорушення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, повідомляється, що справу про адміністративне правопорушення буде розглянуто у строки, визначені статтею 277 КУпАП, про що робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Протокол про адміністративне правопорушення підписується уповноваженою посадовою особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. За наявності свідків і потерпілих протокол про адміністративне правопорушення може бути підписано також цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, підписати протокол про адміністративне правопорушення у ньому робиться запис про це.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу про

адміністративне правопорушення та пояснення по суті адміністративного правопорушення, які додаються до протоколу про адміністративне правопорушення, а також викласти мотиви своєї відмови підписати його.

У разі якщо особа, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, не володіє українською мовою, протокол про адміністративне правопорушення складається за участю перекладача.

Особі, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, пропонується надати по суті вчиненого адміністративного правопорушення письмове пояснення, яке підписується зазначеною особою. Пояснення може додаватися до протоколу про адміністративне правопорушення окремо, про що робиться запис у ньому.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, згідно зі статтею 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

До протоколу про адміністративне правопорушення долучаються інші матеріали про адміністративне правопорушення (пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновки експерта, речові докази, протокол про вилучення речей і документів, рапорти посадових осіб, а також інші документи та матеріали, що містять інформацію про правопорушення).

У разі якщо правопорушення вчинено кількома особами, протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно кожної особи окремо.

У разі вчинення адміністративного правопорушення неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно одного з батьків неповнолітньої особи або особи, яка їх замінює, відповідно до частини третьої статті 184 КУпАП.

У разі вчинення неповнолітньою особою віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121 - 127, частинами першою, другою і третьою статті 130, статтею 139, частиною другою статті 156, статтями 173, 174, 185, 190 - 195 КУпАП, протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно цієї особи.

Протокол про адміністративне правопорушення та матеріали про вчинене адміністративне правопорушення відповідно до статті 257 КУпАП надсилаються (надаються) органу (посадовій особі), уповноваженому(ій) розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Другою стадією провадження у справах про адміністративні правопорушення є розгляд справи і прийняття рішення у справі.

Розгляд справ про адміністративні правопорушення здійснюють уповноважені посадові особи органів поліції відповідно до статті 222 КУпАП.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається за місцем його вчинення або місцем проживання правопорушника відповідно до статті 276 КУпАП у строки, визначені статтею 277 КУпАП.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається у **п'ятнадцятиденний строк з дня одержання органом (посадовою особою), правомочним розглядати справу**, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

Справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 42², частиною першою статті 44, статтями 44¹, 106¹, 106², 162, 172¹⁰ - 172²⁰, 173, 173¹, 173², 178, 185, частиною першою статті 185³, статтями 185⁷, 185¹⁰, 188²², 203 - 206¹, розглядаються протягом доби, статтями 146, 160, 185¹, 212⁷ - 212²⁰ - у триденний строк, статтями 46¹, 51, 166⁹, 176 і 188³⁴ - у п'ятиденний строк, статтями 101-103 цього Кодексу - у семиденний строк. Справи про адміністративні правопорушення, передбачені частинами першою, третьою та сьомою статті 122 (в частині порушення правил зупинки, стоянки), частинами першою, другою та восьмою статті 152¹ цього Кодексу, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису), розглядаються уповноваженою особою невідкладно після виявлення правопорушення та отримання відомостей про суб'єкта цього правопорушення.

Законами України може бути передбачено й інші строки розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Строк розгляду адміністративних справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, зупиняється судом у разі якщо особа, щодо якої складено протокол про таке правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відраженні чи на лікуванні, у відпустці тощо).

У випадках, передбачених частиною першою статті 258 КУпАП, уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова по справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

Під час розгляду справи про адміністративне правопорушення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права, передбачені частиною першою статті 268 КУпАП та статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України.

Справа про адміністративне правопорушення відповідно до частини першої статті 268 КУпАП розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. За відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Дільничні офіцери поліції при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення відповідно до статті 278 КУпАП вирішують такі питання:

- чи належить до їх компетенції розгляд даної справи;
- чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення;
- чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду;
- чи витребувано необхідні додаткові матеріали;
- чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвокатів.

Дільничний офіцер поліції, який розглядає справу про адміністративне правопорушення, відповідно до статті 280 КУпАП **зобов'язана з'ясувати**: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правомірного вирішення справи.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, уповноважена посадова особа органу поліції відповідно до статті 283 КУпАП виносить **постанову по справі про адміністративне правопорушення**.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення складається на спеціальному бланку, виготовленому друкарським способом згідно з технічним описом бланка постанови по справі про адміністративне правопорушення (додаток 8), на якому проставлено відповідні серію і номер.

За наявності технічної можливості постанова по справі про адміністративне правопорушення складається в електронній формі з використанням мобільного логістичного пристрою із автоматичним присвоєнням їй відповідної серії та номера, а також із зазначенням відомостей, яка інтегрується до електронної картки про адміністративне правопорушення та роздруковується за допомогою спеціальних технічних пристроїв у вигляді стрічки.

Бланк постанови по справі про адміністративне правопорушення заповнюється розбірливим почерком. Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до постанови, а також внесення додаткових записів після того, як постанова підписана особою, щодо якої вона винесена. У разі допущення порушень при оформленні такої постанови її заповнений бланк вважається зіпсованим.

При винесенні постанови по справі про адміністративне правопорушення у ній зазначаються, зокрема:

у графі «посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка винесла постанову» - прізвище, ім'я, по батькові посадової особи органу поліції, яка винесла постанову, та орган поліції (повністю, без скорочень);

у графі «установив» - число, місяць, рік, час та місце вчинення адміністративного правопорушення, а також обставини і суть правопорушення, установлені при розгляді матеріалів адміністративної справи;

у графі «ураховуючи, що гр-нин(ка)» - прізвище та ініціали правопорушника;

у графі «постановив» - уповноважена посадова особа органу поліції з урахуванням та зазначенням обставин, що пом'якшують (стаття 34 КУпАП) чи обтяжують (стаття 35 КУпАП) відповідальність за адміністративне правопорушення, зазначає прийняте у справі рішення.

Стаття 34 КУпАП «Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення»

Обставинами, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

- 1) щире розкаяння винного;
- 2) відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди;
- 3) вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;
- 4) вчинення правопорушення неповнолітнім;
- 5) вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року.

Законами України може бути передбачено й інші обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Орган (посадова особа), який вирішує справу про адміністративне правопорушення, може визнати пом'якшуючими і обставини, не зазначені в законі.

Стаття 35 КУпАП «Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення»

Обставинами, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

- 1) продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її;
- 2) повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення;
- 3) втягнення неповнолітнього в правопорушення;
- 4) вчинення правопорушення групою осіб;

5) вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;

б) вчинення правопорушення в стані сп'яніння. Орган (посадова особа), який накладає адміністративне стягнення, залежно від характеру адміністративного правопорушення може не визнати дану обставину обтяжуючою.

У справі про адміністративне правопорушення посадова особа органу поліції, яка її розглядає, відповідно до статті 284 КУпАП **вносить одну з таких постанов:**

**про накладення адміністративного стягнення;
про закриття справи.**

Відповідно до частини першої статті 38 КУпАП **адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення**, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до КУпАП підвідомчі суду (судді).

Постанова про закриття справи про адміністративне правопорушення вноситься при оголошенні усного зауваження, передачі матеріалів на розгляд громадської організації чи трудового колективу або передачі їх прокурору, органу досудового розслідування, а також за наявності обставин, передбачених статтею 247 КУпАП.

Особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, крім посадової особи, звільняється від адміністративної відповідальності, а матеріали передаються на розгляд громадської організації або трудового колективу, якщо з урахуванням характеру вчиненого правопорушення і особи правопорушника до нього доцільно застосувати захід громадського впливу.

Про заходи громадського впливу, застосовані до осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесений до компетенції органів поліції, власник підприємства, установи, організації, або уповноважений ним орган, або громадська організація повинні **не пізніше як у десятиденний строк з дня одержання матеріалів** повідомити орган (посадову особу), який (яка) надіслав(ла) матеріали (стаття 21 КУпАП).

Постанова по справі про адміністративне правопорушення відповідно до статті 285 КУпАП оголошується негайно після закінчення розгляду адміністративної справи.

Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення протягом трьох днів вручається або надсилається особі, щодо якої цю постанову винесено. Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення вручається особі, притягнутій до адміністративної відповідальності, особисто під підпис. У постанові по справі про адміністративне правопорушення зазначається дата її вручення і ставиться підпис правопорушника. У разі якщо копія постанови по справі про

адміністративне правопорушення надсилається поштою, про це робиться відповідна відмітка у справі, до якої долучається корінець поштового повідомлення про її отримання.

Копія постанови по справі про адміністративне правопорушення в той самий строк вручається або надсилається потерпілому на його прохання (у ній зазначається дата її вручення і ставиться підпис особи, яка її отримала).

Третя стадія провадження у справах про адміністративні правопорушення – оскарження та опротестування прийнятого рішення.

Особа, щодо якої винесено постанову по справі про адміністративне правопорушення, може її оскаржити в порядку, визначеному статтею 288 КУпАП, та в строк, визначений статтею 289 КУпАП.

Відповідно до статті 293 КУпАП посадова особа органу поліції, уповноважена розглядати справи про адміністративні правопорушення, при розгляді скарги на постанову по справі про адміністративне правопорушення перевіряє законність і обґрунтованість її винесення і приймає одне з таких рішень:

1) залишає постанову по справі про адміністративне правопорушення без зміни, а скаргу без задоволення та вносить рішення щодо залишення постанови по справі про адміністративне правопорушення без змін, а скарги або подання прокурора без задоволення;

2) скасовує постанову по справі про адміністративне правопорушення і надсилає справу на новий розгляд та вносить рішення щодо скасування постанови по справі про адміністративне правопорушення та надсилання справи на новий розгляд;

3) скасовує постанову по справі про адміністративне правопорушення і закриває справу та вносить рішення щодо скасування постанови по справі про адміністративне правопорушення і закриття справи;

4) змінює захід стягнення в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, але без посилення стягнення, та вносить рішення щодо зміни заходу стягнення.

Копія рішення по скаргі на постанову протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено, у той самий строк копія постанови надсилається потерпілому на його прохання.

Четверта стадія провадження у справах про адміністративні правопорушення – виконання постанов про накладення адміністративних стягнень

Постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення, якщо інше не встановлено КУпАП та іншими законами України.

Контроль за виконанням постанов про накладення адміністративних стягнень здійснюється керівниками органів поліції.

Штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в

разі оскарження такої постанови - не пізніш як через п'ятнадцять днів з дня повідомлення про залишення скарги без задоволення.

У разі несплати правопорушником штрафу в установлений строк постанова про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна в порядку, встановленому законом.

При стягненні штрафу відповідно до статті 309 КУпАП на місці вчинення адміністративного правопорушення порушникові видається квитанція встановленого зразка.

Згідно частини третьої статті 222 КУпАП уповноваженими працівниками підрозділів Національної поліції штраф може стягуватися на місці вчинення адміністративного правопорушення незалежно від розміру виключно за допомогою безготівкових платіжних пристроїв. Тобто у випадку забезпечення дільничних офіцерів поліції відповідними безготівковими платіжними пристроями, вони зможуть безпосередньо на місці вчинення правопорушення стягувати штрафи. Такі

У разі несплати штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення провадження у справі про адміністративне правопорушення, а потім виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення здійснюються в порядку, передбаченому КУпАП.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть стадії провадження у справі про адміністративні правопорушення.
2. Які вимоги висуваються до протокола про адміністративні правопорушення?.
3. Які вимоги висуваються до постанови у справі про адміністративні правопорушення?
4. Що таке докази у справі про адміністративне правопорушення?
5. Який строк оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення?

Теми рефератів:

1. Порядок дій дільничного офіцера поліції під час виявлення адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 173 КУпАП (дрібне хуліганство).
2. Порядок дій дільничного офіцера поліції під час виявлення адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 154 КУпАП (порушення правил тримання собак і котів).

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.
6. В кінці практичної частини заняття викладач:
  - узагальнює проведеної роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
  - роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

До дільничного офіцера поліції звернулися мешканці будинку № 87 по вулиці Робочій із заявою про вчинення гр. Токар Василюю, яка проживає у даному будинку в квартирі № 3, адміністративного правопорушення. Дана громадянка тримає у власній однокімнатній квартирі п'ятьох собак і 17 кішок, які не бувають на вулиці і постійно видають гучні звуки.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії громадянки Токар?

Складіть матеріал про адміністративне правопорушення належним чином.

Ситуація 2.

Дільничний офіцер поліції під час перебування на території обслуговування помітив гр. Н., яка торгувала сигаретами «KENT» по штучно біля метро. На зауваження дільничного не відреагувала.

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії гр. Н.?

Складіть матеріал про адміністративне правопорушення належним чином.

Ситуація 3.

13 травня 2021 року о 20 год. 15 хв. дільничний офіцер поліції помітив, як гр. О., перебуваючи у нетверезому стані, чіплявся до перехожих,

нецензурно виражався, на зауваження перехожих та дільничного офіцера поліції не реагував.

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії гр. О.?

Складіть матеріал про адміністративне правопорушення належним чином.

Ситуація 4.

До дільничного офіцера поліції надійшла заява від охоронця супермаркету АТБ, який розташований на території його обслуговування, про вчинення гр. Т. крадіжки пляшки коньяку «Коктебель» на суму 167 грн.

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії гр. Т.?

Складіть матеріал про адміністративне правопорушення належним чином.

Ситуація 5.

Дільничний офіцер поліції помітив у сквері Прибрежному двох підлітків (як потім виявилось гр. А., 15 років, та гр. М. 16 років), які сиділи на лавочці та пили пиво «Корона» зі скляних пляшок, їли чіпси. На вимогу припинити розпивати спиртні напої в громадському місці, підлітки не реагували..

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Хто є суб'єктом адміністративного правопорушення в даній ситуації?

Складіть один матеріал про адміністративне правопорушення належним чином.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. У скількох екземплярах складається протокол про адміністративне правопорушення?:

А. в одному

Б. у двох

В. у трьох

Г. у чотирьох

2. Не є обставиною, що пом'якшує адміністративну відповідальність:

А. вчинення правопорушення в стані сп'яніння

Б. вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин

В. вчинення правопорушення неповнолітнім

Г. вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року

3. Особистий огляд може проводитися:

А. уповноваженою на те особою Національної поліції

Б. уповноваженою на те особою Національної поліції в присутності двох понятих

В. уповноваженою на те особою Національної поліції однієї статі з оглядуваним і в присутності двох понятих тієї ж статі

Г. уповноваженою на те особою Національної поліції однієї статі з оглядуваним в присутності двох свідків тієї ж статі

4. Яким чином посадова особа має задокументувати проведення особистого огляду особи, огляду речей:

А. скласти протокол

Б. зробити відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення

В. зробити відповідний запис у протоколі про адміністративне затримання

Г. скласти протокол або про це робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання.

5. До обставин, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення:

А. недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку

Б. неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність

В. вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони

Г. усі відповіді вірні

6. Метою доставлення правопорушника до відділення поліції є:

А. складення протоколу про адміністративне правопорушення

Б. складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення

В. складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим

Г. встановлення особи правопорушника

7. Що не є заходом забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення?

А. адміністративне затримання особи

Б. доставлення особи

В. особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів,

Г. тимчасове затримання транспортного засобу

8. В яких випадках поліцейський не має права застосувати до особи адміністративне затримання?

А. при вчиненні дрібного хуліганства

Б. при порушенні правил тримання собак і котів

В. при вчиненні домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису

Г. при вчиненні злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі поліцейського

9. Адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати:

А. не більше однієї години

Б. не більш як три години

В. до 24 годин

Г. до трьох діб

10. При малозначності вчиненого адміністративного правопорушення орган (посадова особа) поліції, уповноважений(а) розглядати справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитися:

А. усним зауваженням

Б. попередженням

В. профілактичною бесідою

Г. доганою

Відповіді:

1-Б

2-А

3-В

4-Г

5-Г

6-В

7-Б

8-Б
9-Б
10-А

4. СПЕЦИФІКА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

4.1. Особливості застосування дільничними офіцера поліції заходів загальної профілактики кримінальних та інших правопорушень

Реформування МВС України в суспільстві прийнято асоціювати з реформою патрульної поліції, яка відбувалася публічно та показово, а результатом її став підвищений рівень довіри до патрульних (40,4%) в порівнянні з іншими поліцейськими (37,8%)¹⁸. Проте переформатування інших підрозділів Національної поліції України, зважаючи на статистику також має позитивний результат.

Так, організація єдиного безпекового простору, де кожна людина почуватиме себе захищеною – основна мета Національної поліції. Його основою має стати Поліцейський офіцер громади – без перебільшення найбільш масштабний проєкт у поліції, який стартував у 2018 році. За два роки поліцейські офіцери громади показали свою ефективність, отримавши близько 70% довіри місцевих жителів¹⁹.

Пріоритет профілактичної діяльності закріплений на законодавчому рівні. Відповідно до статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» **поліція відповідно до покладених на неї завдань:**

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення.

В системі Національної поліції основним суб'єктом, який виконує повноваження з профілактики кримінальних та інших видів правопорушень є дільничний офіцер.

Будь-який прогрес забезпечується постійним розвитком, пошуком нових, сучасних способів та прийомів реалізації поставлених завдань. Одним із основних напрямів роботи дільничного офіцера поліції згідно положень Наказу МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з

---

¹⁸ Соціологи Центру Разумкова зафіксували високий рівень довіри громадян до органів системи МВС / URL : https://mvs.gov.ua/ua/news/18610_Sociologi_Centru_Razumkova_zafiksuvali_visokiy_riven_do_viri_gromadyan_do_organiv_sistemi_MVS.htm

¹⁹ Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2020 році. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf>

організації діяльності дільничних офіцерів поліції» є здійснення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання вчиненню кримінальних та інших правопорушень.

Той самий нормативно-правовий акт чітко визначає, що:

превентивна (профілактична) робота дільничного офіцера поліції - це діяльність, передбачена законодавством, що спрямована на запобігання кримінальним та іншим правопорушенням, перевірку дотримання обмежень, установлених законом щодо осіб, які перебувають на профілактичному обліку, здійснення поліцейського піклування.

Отже, здійснюючи профілактичну роботу, дільничний офіцер виконує організаційно практичні заходи з проведення таких видів профілактики правопорушень:

- загальна профілактика;
- індивідуальна профілактика.

Нормативно закріплене визначення висловлює дискусійну позицію з точки зору теорії адміністративного права. Проте аналіз наведеного визначення дозволяє зробити висновок, що загальна профілактика дільничного офіцера поліції ототожнюється з запобіганням вчинення кримінальних та інших правопорушень.

Більш точним є таке визначення:

Загальна профілактична робота - комплекс заходів, спрямованих на виявлення причин та умов, які призводять до скоєння правопорушень, їх усунення в межах своєї компетенції, проведення профілактично-роз'яснювальної роботи серед громадян.

Загальна профілактика застосовується до невизначеного кола осіб і спрямована на виявлення й усунення причин й умов, що сприяють здійсненню кримінальних та інших правопорушень (правове навчання, контроль за дотриманням правил ліцензійно-дозвільної системи, правил, норм та стандартів в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху тощо).

Заходи загальної профілактики спрямовуються на усунення загальних причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень. **До цих заходів відносяться:**

- профілактичні обходи дільниці. Проводиться під час обходу адміністративної дільниці;
- профілактичні перевірки місць можливого вчинення правопорушень (ринки, школи, заклади відпочинку тощо);
- роз'яснення серед населення, окремих його категорій, посадових осіб підприємств, організацій чи установ положень законодавства України з питань профілактики правопорушень (адміністративних і кримінальних), щодо усунення причин і умов, які сприяють їх вчиненню, відповідальності за протиправні діяння. Проводиться під час зустрічей з населенням, обходу адміністративної дільниці, через засоби масової інформації;
- інформування населення, яке мешкає на дільниці, про стан правопорядку, засоби та методи захисту громадян і власності від

правопорушень. Проводиться під час зустрічей з населенням, обходу адміністративної дільниці, через засоби масової інформації;

– інформування органів державної влади, заінтересованих міністерств та інших органів виконавчої влади про наявні обставини, що можуть сприяти вчиненню правопорушень, для вжиття заходів щодо усунення цих обставин.

Тобто сама присутність дільничного офіцера поліції в територіальній громаді – це вже захід загальної профілактики. Робота дільничного офіцера поліції з усім населенням на території обслуговування – це робота щодо застосування заходів загальної профілактики.

Сьогодні актуальним для поліцейських є застосування у своїй діяльності технічних досягнень суспільства. Саме на цьому і мають акцентувати свою увагу сучасні дільничні офіцери поліції під час реалізації заходів загальної профілактики.

Так, залучення засобів масової інформації до висвітлення досягнень у роботі дільничного офіцера, особливостей несення служби, тощо може стати рушійною силою на шляху профілактики кримінальної та інших парвопущень. Це можуть бути соціальна реклама, мультфільми, фільми, влоги на YouTube-каналах, челенжі в Instagram, пости на Facebook, та інші сучасні форми, спрямовані на недопущення вчинення протиправних діянь пересічними громадянами, популяризацію та формування поваги до професії поліцейського.

Крім того, набуває популярності отримання інформації через мобільні гаджети шляхом приєднання до Telegram каналів, груп у Viber, що можна також використовувати дільничним офіцерам поліції у своїй роботі. Створення подібних каналів та груп серед мешканців однієї громади сприятиме більш тісному та оперативному спілкуванню дільничного офіцера поліції з громадою. Таким чином можливе здійснення правової освіти населення, оголошення новин для мешканців громади від дільничного офіцера поліції, прохання про надання допомоги дільничному від мешканців громади (наприклад у випадку розшуку зниклих без вісті, викрадення майна, що має характерні ознаки, тощо), а також досягнення інших цілей, які стоять перед дільничним офіцером поліції.

Ще одним технічним прийомом, який може бути запроваджений дільничними офіцерами поліції у профілактичній роботі, це мобільні додатки. Спільна робота грамотних правоохоронців та програмістів може надати можливість для суспільства зменшити рівень злочинності та вчинення правопорушень.

Серед заходів загальної профілактики, які сьогодні також є популярними, є організація спортивно-масових, культурно-просвітницьких, громадсько-організаційних заходів за участю дільничного офіцера поліції та мешканців територіальної громади. На таких заходах, крім основної мети, також відбувається спілкування з мешканцями громади, роз'яснювальна робота серед населення, подається власний позитивний приклад дільничного

офіцера поліції, який таким чином заохочує здорового, законслухняного способу життя.

Традиційними залишаються такі заходи загальної профілактики вчинення кримінальних та інших видів правопорушень, як:

роздавання візитівок дільничного;

роздавання інформаційних листівок, буклетів;

розміщення інформації про дільничного, його контактні дані та результати діяльності на рекламних банерах;

ведення дільничним офіцером поліції власної офіційної сторінки на Facebook, можливо, і створення офіційного сайту дільничного офіцера поліції;

щорічне звітування перед громадою про результати роботи дільничного офіцера поліції;

здійснення спільних соціальних проєктів дільничного та мешканців громади;

відвідування навчальних закладів та проведення профілактичних бесід, лекцій, як з учнями, так і з батьками, та інші заходи.

4.2. Організація здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі

Серед заходів індивідуальної профілактики вчинення кримінальних та інших правопорушень дільничні офіцери поліції найчастіше застосовують адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі.

Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» чітко дає визначення:

Адміністративний нагляд - це система тимчасових примусових профілактичних заходів спостереження і контролю за поведінкою окремих осіб, звільнених з місць позбавлення волі, що здійснюються органами Національної поліції.

Завдання адміністративного нагляду:

Адміністративний нагляд встановлюється з метою запобігання вчиненню кримінальних правопорушень окремими особами, звільненими з місць позбавлення волі, і здійснення виховного впливу на них.

Адміністративний нагляд встановлюється щодо повнолітніх осіб:

1) засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини, якщо під час відбування покарання їх поведінка свідчила, що вони вперто не бажають стати на шлях виправлення і залишаються небезпечними для суспільства;

2) засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини, якщо вони після відбування покарання або умовно-дострокового звільнення

від відбування покарання, незважаючи на попередження органів Національної поліції, систематично порушують громадський порядок і права інших громадян, вчиняють інші правопорушення;

3) засуджених до позбавлення волі за один із злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

4) засуджених до позбавлення волі за злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

Варто зауважити, що дільничні офіцери поліції здійснюють превентивні заходи щодо осіб, схильних до вчинення правопорушень, та осіб, які перебувають на обліку в органах поліції, для попередження вчинення ними правопорушень із залученням до цієї роботи громадськості.

Підставами для встановлення адміністративного нагляду є:

а) вирок суду, що набрав законної сили, - щодо осіб, зазначених у пунктах "г" і "г" статті 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;

б) матеріали установ виконання покарань - щодо осіб, зазначених у пункті "б" статті 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;

в) матеріали органів Національної поліції - щодо осіб, зазначених у пункті "в" статті 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі».

Адміністративний нагляд встановлюється:

щодо осіб, зазначених у пунктах "б", "г" і "г" статті 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», - в судовому засіданні одноособово суддею районного, районного у місті, міського та міськрайонного суду за місцезнаходженням установи виконання покарань за поданням начальника

щодо осіб, зазначених у пункті "в" статті 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», - в судовому засіданні одноособово суддею районного, районного у місті, міського та міськрайонного суду за місцем проживання особи, звільненої з місць позбавлення волі, за поданням начальника органу Національної поліції.

У поданні мають бути визначені обмеження, які пропонує встановити на підставі статті 10 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» відповідно начальник установи виконання покарань чи начальник органу Національної поліції щодо поведінки піднаглядного, та обґрунтування доцільності таких заходів.

Разом з поданням до суду надсилаються копія вироку та матеріали, що свідчать про необхідність встановлення адміністративного нагляду за відповідною особою.

У судовому засіданні викликається особа, щодо якої внесено подання про встановлення адміністративного нагляду, а за її клопотанням - і захисник, а також представник органу, начальник якого вніс подання.

Розгляд питання починається доповіддю про зміст подання та матеріалів, що надійшли разом з ним, після чого заслуховуються пояснення осіб, які з'явилися у судове засідання.

Після розгляду справи суддя виходить до нарадчої кімнати для прийняття рішення, після чого повертається в зал засідань і оголошує постанову про встановлення адміністративного нагляду та обмежень, які встановлюються щодо поведінки піднаглядного.

Постанова судді може бути оскаржена в установленому законом порядку.

Постанова судді надсилається для виконання начальнику органу Національної поліції України за місцем проживання особи, щодо якої встановлено нагляд, а у випадках, передбачених пунктами "б", "г" і "г" статті 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», - начальнику установи виконання покарань.

Адміністрація установи виконання покарань постанову судді надсилає для виконання органу Національної поліції за вибраним піднаглядним місцем проживання в день його звільнення.

Адміністративний нагляд встановлюється у визначеному статтею 5 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» порядку терміном **від одного року до двох років** і не може перевищувати термінів, передбачених законом для погашення або зняття судимості. Для осіб, зазначених у пункті "г" статті 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», адміністративний нагляд встановлюється **на строк до погашення судимості**.

У разі, коли є підстава вважати, що особа, щодо якої встановлено адміністративний нагляд, залишається небезпечною для суспільства, адміністративний нагляд за поданням відповідного органу Національної поліції може бути продовжено у визначеному Законом України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» порядку кожного разу ще на шість місяців, але не більше терміну, передбаченого законом для погашення або зняття судимості.

Термін адміністративного нагляду починається з дня оголошення особі постанови судді про встановлення адміністративного нагляду.

Наказ МВС України від 04.11.2003 № 1303/203 «Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі» визначає, що осіб, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, беруть на облік, фотографують, а в разі необхідності у них беруть відбитки пальців. Поліцейські зобов'язані систематично контролювати поведінку цих осіб, запобігати порушенням ними громадського порядку та прав інших громадян і припиняти їх, проводити розшук осіб, які уникають адміністративного нагляду.

Отже, дільничні офіцери поліції згідно **Наказу МВС України від 04.11.2003 № 1303/203 «Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі»:**

1. Здійснюють контроль за прибуттям і реєстрацією піднаглядних та осіб, які підпадають під дію Закону України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі".

2. Беруть на профілактичний облік піднаглядних та ведуть справи адміністративного нагляду.

3. Оформляють за наявності підстав матеріали про встановлення адміністративного нагляду за особами, які підпадають під дію Закону.

4. Контролюють дотримання піднаглядними правил адміністративного нагляду.

5. Залучають до здійснення адміністративного нагляду позаштатних дільничних офіцерів поліції, громадських помічників і формування з охорони громадського порядку.

6. Взаємодіють з оперуповноваженими кримінальної поліції, патрульною поліцією та іншими підрозділами.

Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» уточнює, що дільничний офіцер поліції **ставить на превентивний облік та в межах своєї компетенції проводить профілактичну роботу з:**

1) особами, звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено в установленому законом порядку;

2) особами, схильними до вчинення домашнього насильства (кривдниками).

Дільничний офіцер поліції в установленому порядку ініціює встановлення адміністративного нагляду щодо осіб, звільнених з місць позбавлення волі, які за ознаками судимості підпадають під дію Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі».

На підставі аналізу додержання раніше судимими особами встановлених судом обмежень, визначених Законом України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», Дільничний офіцер поліції подає керівнику відділу (відділення) поліції пропозиції щодо продовження адміністративного нагляду.

Дільничний офіцер поліції вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень. Припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення.

Дільничний офіцер поліції виявляє на поліцейській ділянці осіб, схильних до вчинення домашнього насильства (кривдників), та вживає превентивних заходів, передбачених законодавством і спрямованих на запобігання правопорушенням, пов'язаним з домашнім насильством,

відповідно до норм Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству."

Рішення про поставлення особи на профілактичний облік приймає керівник відділу (відділення) поліції або його заступник на підставі наданих ДОП матеріалів.

Відомості про осіб, звільнених з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено в установленому законом порядку; а також осіб, схильних до вчинення домашнього насильства (кривдниками), заносяться до ЄІС МВС.

Унесення зазначених відомостей до ЄІС МВС покладається на начальника сектору превенції територіального (відокремленого) підрозділу поліції або працівника цього сектору, до обов'язків якого входить організація роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку.

У дільничного офіцера поліції зберігаються відомості про осіб, які перебувають на профілактичному обліку та проживають на території, закріпленій за відповідною поліцейською дільницею.

Облікові справи (далі - ОС) заводяться відносно раніше судимих осіб, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, та осіб, засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини, якщо ці особи після відбування покарання або умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, незважаючи на попередження поліції, систематично порушують публічний порядок і права громадян, учиняють інші правопорушення.

ОС реєструються ДОП в підрозділі документального забезпечення територіального (відокремленого) підрозділу поліції.

ОС зберігаються у начальника сектору превенції територіального (відокремленого) підрозділу поліції або працівника цього сектору. З моменту закінчення строку перебування на обліку особи вказаної категорії ОС передається на архівне зберігання в передбачені законодавством строки.

У разі зміни постійного місця проживання особи, стосовно якої працівниками поліції проводяться превентивні заходи, до підрозділу поліції за територіальністю в стислі строки надсилається відповідна інформація.

Забороняється зняття з обліку особи, яка перебуває на профілактичному обліку та переїхала на нове місце проживання, без надходження з відповідного територіального (відокремленого) підрозділу поліції підтвердної інформації про поставлення її на облік в зазначеному місці.

Адміністративний нагляд припиняється постановою судді за поданням начальника органу Національної поліції²⁰:

---

²⁰ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

у разі погашення або зняття судимості з особи, яка перебуває під наглядом;

достроково, якщо піднаглядний перестав бути небезпечним для суспільства і позитивно характеризується за місцем роботи і проживання.

Адміністративний нагляд автоматично припиняється²¹:

після закінчення терміну, на який його встановлено, якщо органом Національної поліції не подано клопотання про продовження нагляду або суддя відмовив у продовженні нагляду;

у разі засудження піднаглядного до позбавлення волі і направлення його до місця відбування покарання;

у разі смерті піднаглядного.

4.3.Застосування превентивних (профілактичних) заходів щодо осіб, які схильні до вчинення правопорушень та/або перебувають на профілактичних обліках поліції

Згідно Наказу МВС України від 04.11.2003 N 1303/203 «Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі»:

превентивний облік - комплекс організаційно-практичних заходів у діяльності дільничного офіцера поліції із запобігання вчиненню, фіксації та припинення правопорушень, контролю за поведінкою осіб з метою недопущення повторного вчинення ними правопорушень, дотриманням установлених законодавством тимчасових обмежень та виконанням покладених зобов'язань.

Стаття 9 Закону України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі" визначає обов'язки піднаглядних.

Так, особи, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, зобов'язані вести законопослушний спосіб життя, не порушувати громадський порядок і додержувати таких правил:

а) прибути у визначений установою виконання покарань термін в обране ними місце проживання і зареєструватися в органі Національної поліції;

б) з'являтися за викликом органу Національної поліції у вказаний термін і давати усні та письмові пояснення з питань, пов'язаних з виконанням правил адміністративного нагляду;

в) повідомляти поліцейських, які здійснюють адміністративний нагляд, про зміну місця роботи, місця проживання чи перебування, а також про виїзд за межі району (міста) у службових справах;

---

²¹ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

г) в разі від'їзду в особистих справах з дозволу поліцейського в інший населений пункт та перебування там більше доби зареєструватися у відповідному органі Національної поліції.

Після припинення адміністративного нагляду особи, зазначені у пункті "г" статті 3 цього Закону, зобов'язані повідомляти органи Національної поліції України про зміну свого місця проживання чи перебування. За заявою прокурора на підставі рішення суду такий обов'язок також може бути встановлений щодо осіб, які відбули покарання за тяжкі або особливо тяжкі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи та до яких не було застосовано адміністративного нагляду. Обов'язок, передбачений цією частиною, встановлюється строком на три роки та може бути подовжений на такий самий строк на підставі судового рішення за заявою прокурора, поданою за місцем проживання особи, на яку покладається такий обов'язок.

Стаття 10 Закону України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі" визначає обмеження дій піднаглядних.

Так, до осіб, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, за постановою суду можуть бути застосовані частково або у повному обсязі **такі обмеження:**

- а) заборона виходу з будинку (квартири) у визначений час, який не може перевищувати восьми годин на добу;
- б) заборона перебування у визначених місцях району (міста);
- в) заборона виїзду чи обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста);
- г) реєстрація в відділенні поліції від одного до чотирьох разів на місяць.

Під час здійснення адміністративного нагляду суд за поданням начальника органу Національної поліції з урахуванням особи піднаглядного, його способу життя і поведінки може змінювати (зменшувати або збільшувати) обсяг обмежень, передбачених цією статтею.

Варто наголосити, що дільничний офіцер поліції постійно перебуває в контакті з піднаглядним. Так, дільничний офіцер поліції, отримавши повідомлення про звільнення від відбування покарання особи, щодо якої встановлено адміністративний нагляд, забезпечує спостереження та контроль за її своєчасним прибуттям до обраного місця проживання, своєчасністю реєстрації в органі Національної поліції та поведінкою, проводить з нею бесіду і попереджує її про відповідальність за порушення громадського порядку та прав інших громадян.

Також під час реєстрації з піднаглядним проводиться бесіда профілактичного характеру, про що складається довідка за визначеною формою.

Крім того, дільничний офіцер поліції у разі необхідності бере участь в організації працевлаштування піднаглядного, проводить з ним соціальну реабілітацію. На наш погляд, найбільш позитивним результатом роботи з піднаглядною особою є формування його як повноцінного члена громади (наявність постійного місця роботи, сім'ї, друзів, позбавлення від алкоголізму, наркоманії, наявність у піднаглядного планів на майбутнє, тощо), недопущення вчинення ним у подальшому кримінальних та інших видів правопорушень.

Усі дії дільничного офіцера поліції мають бути задокументовані шляхом формування особової справи піднаглядного. **Перелік документів, які додаються до справи адміністративного нагляду:**

1. Постанова суду про встановлення адміністративного нагляду.
2. Копія подання до суду про встановлення адміністративного нагляду.
3. Довідка про оголошення особі, яка звільняється з місць позбавлення волі, постанови суду про встановлення адміністративного нагляду та обмежень.
4. Повідомлення установи виконання покарань про встановлення адміністративного нагляду за особою, яка звільняється.
5. Матеріали, що стали підставою для встановлення адміністративного нагляду за ініціативою органів внутрішніх справ.
6. Матеріали про порушення правил адміністративного нагляду та встановлених обмежень.
7. Подання до суду про продовження адміністративного нагляду.
8. Постанова суду про продовження адміністративного нагляду.
9. Подання до суду про зміну (зменшення чи збільшення) обмежень дій піднаглядного.
10. Довідка про працевлаштування піднаглядного(ної).
11. Листок контролю за дотриманням піднаглядним(ною) правил адміністративного нагляду.
12. Довідки про проведення бесід з піднаглядним(ною).
13. Корінці маршрутного і контрольного листків.
14. Копії повідомлень (листів корекції), надісланих до адресного та інформаційного бюро.
15. Інші матеріали, які мають значення для встановлення і здійснення адміністративного нагляду.
16. Копія подання про припинення адміністративного нагляду.
17. Реєстраційний листок.

Відповідальність за порушення правил адміністративного нагляду

У разі злісного порушення правил адміністративного нагляду, передбачених статтями 9 і 10 цього Закону, особи, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, притягаються до відповідальності згідно з законодавством.

Посадові особи, винні у порушенні законодавства України про адміністративний нагляд, притягаються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

Контроль за здійсненням адміністративного нагляду покладається на органи Національної поліції, тобто вищі за посадою посадові особи за дільничного офіцера поліції, наприклад, уповноважені на те поліцейські Управління превентивної діяльності Національної поліції України.

Для забезпечення ефективного профілактичного впливу на осіб, які перебувають під адміністративним надглядом, дільничний офіцер поліції взаємодіє з членами спостережної комісії місцевих рад та громадськими формуваннями.

Дільничні офіцери поліції та працівники кримінальної поліції зобов'язані проводити індивідуально-попереджувальну роботу з піднаглядним з метою запобігання випадкам ухилення його від адміністративного нагляду. У разі отримання відомостей про наміри піднаглядного ухилитися від адміністративного нагляду або вчинити правопорушення викладають начальнику відділення поліції пропозиції щодо посилення контролю за поведінкою і способом життя такої особи.

Контроль за додержанням піднаглядним правил адміністративного нагляду і встановлених судом обмежень дій піднаглядного здійснюється дільничними офіцером поліції у взаємодії з працівниками кримінальної поліції, інших служб і підрозділів із суворим дотриманням прав особи на повагу до її приватного та сімейного життя, недоторканості житла і таємниці листування.

Будь-яке втручання у право особи може бути здійснене лише на підставі закону та у випадках обґрунтованої необхідності захисту національної та громадської безпеки або економічного добробуту країни.

Про результати перевірок додержання піднаглядними правил і обмежень дій адміністративного нагляду працівники поліції здійснюють запис у листку контролю за дотриманням встановлених обмежень дій піднаглядним та рапортом доповідають начальнику відділення поліції.

У разі якщо піднаглядному судом встановлені обмеження дій у вигляді реєстрації в поліції, то за письмовим рішенням начальника відділення поліції така реєстрація здійснюється працівником відділення (відділу) дільничних офіцерів поліції, дільничним офіцером поліції, працівником кримінальної поліції або черговим відділення поліції, про що здійснюється запис у реєстраційному листку. Час явок устанавлюється з таким розрахунком, щоб це не впливало на роботу і навчання піднаглядного.

Якщо піднаглядний мешкає на значній відстані від відділення поліції, то йому з письмового дозволу начальника відділення поліції може встановлюватися явка для реєстрації в службове приміщення

дільничного інспектора, про що здійснюється запис у реєстраційному листку.

Під час реєстрації з піднаглядним проводиться бесіда профілактичного характеру, про що складається довідка за визначеною нормативно формою.

У разі виявлення серед осіб, які тримаються в приймальнику-розподільнику, таких, що перебувають під адміністративним наглядом і не прибули після звільнення з місць позбавлення волі до обраного місця проживання у встановлений строк або самовільно залишили його з метою ухилення від адміністративного нагляду, начальник підрозділу інформує про це відділення поліції за обраним піднаглядним місцем проживання.

Питання про виїзд піднаглядного з місця постійного проживання за межі району (міста) в особистих справах вирішується з письмового дозволу начальника відділення поліції на підставі письмової заяви піднаглядного на термін, який **не перевищує 10 діб**, з урахуванням часу перебування його у дорозі.

У разі дозволу на тимчасовий виїзд до іншої місцевості піднаглядному вручається під підпис маршрутний листок за встановленою формою. Про виїзд піднаглядного дільничний офіцер поліції письмово повідомляє відділення поліції, на територію обслуговування якого цей піднаглядний має прибути.

Після прибуття піднаглядного на територію обслуговування іншого відділення поліції працівник відділу (відділення) дільничних офіцерів поліції, а за його відсутності - дільничний офіцер поліції, або працівник кримінальної поліції, або черговий відділення поліції реєструє прибулого у другому розділі журналу реєстрації справ адміністративного нагляду і піднаглядних та протягом доби інформує про його прибуття дільничного офіцера поліції, на території обслуговування якого буде тимчасово проживати дана особа.

На маршрутному листку піднаглядного здійснюється відповідний запис про прибуття і вибуття, що засвідчується печаткою (штампом) відділення поліції.

Дільничний офіцера поліції протягом строку тимчасового перебування піднаглядного здійснює стосовно нього індивідуально-профілактичну роботу. У разі виявлення правопорушень з боку піднаглядного інформує відділення поліції за місцем його проживання.

При поверненні піднаглядного на постійне місце проживання (перебування) дільничний офіцер поліції продовжує здійснювати за ним адміністративний нагляд та робить запис у маршрутному листку про прибуття особи і долучає його до справи адміністративного нагляду.

У разі від'їзду піднаглядного на інше місце проживання (перебування) із зняттям з реєстрації, дільничний офіцер поліції, який здійснює нагляд, повідомляє відділення поліції, на територію обслуговування якого прибуде

піднаглядний, за формою, визначеною нормативно-правовими актами. При цьому піднаглядному видається контрольний листок.

Відділення поліції за новим місцем реєстрації піднаглядного надсилає до відділення поліції за попереднім місцем проживання (перебування) запит про надання щодо цієї особи справи адміністративного нагляду.

Відділення поліції, яке пересилає справу адміністративного нагляду, у триденний строк письмово повідомляє адресні бюро про зміну піднаглядним постійного місця проживання. Аналогічне повідомлення направляється до адресного бюро в разі засудження піднаглядного або особи, яка підпадає під дію Закону, а також у разі погашення або зняття з них судимості.

За порушення правил адміністративного нагляду або встановлених судом обмежень піднаглядний може бути притягнутий до адміністративної чи кримінальної відповідальності відповідно до норм Кодексу України про адміністративні правопорушення чи Кримінального кодексу України.

Стаття 187 КУпАП «Порушення правил адміністративного нагляду»

Порушення правил адміністративного нагляду особами, щодо яких встановлено такий нагляд, а саме:

1) неявка за викликом органу Національної поліції у вказаний термін і ненадання усних або письмових пояснень з питань, пов'язаних з виконанням правил адміністративного нагляду;

2) неповідомлення працівників Національної поліції, які здійснюють адміністративний нагляд, про зміну місця роботи чи проживання або про виїзд за межі району (міста) у службових справах;

3) порушення заборони виходу з будинку (квартири) у визначений час, який не може перевищувати восьми годин на добу;

4) порушення заборони перебування у визначених місцях району (міста);

5) нереєстрація в органі Національної поліції - тягнуть за собою накладення штрафу від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою цієї статті, якщо вони вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку, а в разі, якщо за обставинами справи з урахуванням особи порушника застосування цих заходів буде визнано недостатнім, - адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Стаття 395 Кримінального кодексу України «Порушення правил адміністративного нагляду»

Самовільне залишення особою місця проживання з метою ухилення від адміністративного нагляду, а також неприбуття без поважних причин у визначений строк до обраного місця проживання особи, щодо якої встановлено адміністративний нагляд у разі звільнення з місць позбавлення волі, -

караються арештом на строк до шести місяців.

Під самовільним залишенням місця проживання з метою ухилення від адміністративного нагляду відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України від 28.03.1986 №3 «Про практику застосування судами України законодавства у справах про порушення правил адміністративного нагляду» слід розуміти зміну ним без поважних причин місця проживання як в межах одного населеного пункту, так і внаслідок виїзду без дозволу органів внутрішніх справ до іншого населеного пункту. Закінченим злочин слід вважати з моменту залишення піднаглядним визначеного місця проживання без дозволу.

Неприбуття без поважних причин у визначений строк до обраного місця проживання особи, щодо якої встановлено адміністративний нагляд при звільненні з місць позбавлення волі, слід вважати закінченим злочином з моменту, коли закінчився встановлений для неї при звільненні з місць позбавлення волі строк прибуття до обраного місця проживання. Поважними причинами можуть бути визнані різні об'єктивні обставини, що перешкоджають особі вчасно прибути до обраного місця проживання (стихійне лихо, хвороба, затримання працівниками міліції).

Відповідальність за порушення адміністративного нагляду настає лише за порушення, допущені після винесення суддею постанови про встановлення або продовження адміністративного нагляду.

4.4. Особливості роботи дільничного офіцера поліції з інформаційними підсистемами ЄІС МВС України

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 р. № 1024 «Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку її пріоритетних інформаційних ресурсів»:

Єдина інформаційна система МВС - багатофункціональна інтегрована автоматизована система, що безпосередньо забезпечує реалізацію функцій її суб'єктів, інформаційну підтримку та супроводження їх діяльності і становить сукупність взаємозв'язаних функціональних підсистем, програмно-інформаційних комплексів, програмно-технічних та технічних засобів телекомунікації, які забезпечують логічне поєднання

визначених інформаційних ресурсів, обробку та захист інформації, внутрішню та зовнішню інформаційну взаємодію.

Єдина інформаційна система МВС функціонує з метою оптимізації інформаційної взаємодії суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС на рівні загальнодержавних інформаційних ресурсів в інтересах національної безпеки, захисту прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави **у сферах:**

- забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;

- захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

- цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;

- міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Завданнями єдиної інформаційної системи МВС є:

- створення єдиного інформаційного простору системи МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ шляхом логічного об'єднання їх інформаційних ресурсів, оптимізація процесів спільного використання технічних та програмних ресурсів;

- інформаційна підтримка діяльності суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС під час виконання завдань та функцій, покладених на них законодавством, з метою підвищення її ефективності;

- створення умов для електронної взаємодії суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС з метою оперативного виконання завдань, покладених на них законодавством, зменшення часових та фінансових витрат на адміністративно-управлінські, інформаційно-пошукові, розрахункові та аналітичні роботи, формування звітності;

- забезпечення інформаційної взаємодії з державними органами, органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, суб'єктами господарювання та правоохоронними органами інших держав, у тому числі з використанням загальнодержавних інформаційно-телекомунікаційних систем, а саме системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів “Трембіта” та інтегрованої системи електронної ідентифікації.

Функціями єдиної інформаційної системи МВС є:

- інтеграція інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС;

- обробка інформації, що формується у процесі діяльності суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС;
- перевірка своєчасності внесення, достовірності та повноти інформації, яка відповідно до законодавства обробляється суб'єктами єдиної інформаційної системи МВС;
- систематизація та узагальнення інформації, перетворення її до формату, придатного для проведення подальшого аналізу та забезпечення роботи автоматизованих підсистем підтримки прийняття рішень, сигнальних та контрольних сервісів;
- автоматизація та верифікація процесів інформаційної діяльності суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС в інтерактивному режимі реального часу;
- забезпечення електронної інформаційної взаємодії та електронного документообігу між суб'єктами єдиної інформаційної системи МВС;
- розмежування прав доступу та надання контрольованого доступу користувачам єдиної інформаційної системи МВС до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи МВС;
- забезпечення резервного копіювання, зберігання та комплексного захисту інформації, що міститься в інформаційних ресурсах єдиної інформаційної системи МВС.

Єдина інформаційна система МВС складається з постійно діючих:

- центральної підсистеми;
- функціональних підсистем;
- транспортної мережі передачі даних;
- центрів обробки даних, телекомунікаційних мереж суб'єктів єдиної інформаційної системи МВС;
- комплексних систем захисту інформації підсистем єдиної інформаційної системи МВС з підтвердженою в установленому законодавством порядку відповідністю.

Наказ МВС України від 16.09.2020 № 665 «Про затвердження Порядку функціонування центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України» визначає організаційні та технологічні засади функціонування центральної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС (далі – ЦП ЄІС МВС).

ЦП ЄІС МВС здійснює безперервне обслуговування автоматизованих сервісів ЄІС МВС в інтерактивному режимі реального часу відповідно до Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 року № 1024, та **забезпечує:**

1) інтеграцію інформаційних ресурсів ЄІС МВС шляхом використання технології наскрізної ідентифікації інформаційних об'єктів;

2) електронну ідентифікацію та автентифікацію користувачів ЄІС МВС;

3) розмежування прав доступу та надання контрольованого доступу користувачам ЄІС МВС до інформаційних ресурсів ЄІС МВС через електронні кабінети адміністратора відповідних суб'єктів ЄІС МВС та забезпечення електронної взаємодії автоматизованих систем у режимі «система-система» або в інший спосіб, визначений законодавством;

4) ведення обліку інтерфейсів прикладного програмування суб'єктів ЄІС МВС, інформаційні ресурси яких інтегровані в ЄІС МВС;

5) безперервне виконання операцій з інформаційного обміну між центральним сховищем даних та інформаційними ресурсами ЄІС МВС;

6) ведення та збереження системних журналів дій користувачів ЦП ЄІС МВС під час обміну даними між ними та дотримання регламентних процедур під час здійснення електронної взаємодії;

7) уніфікацію форматів обробки даних та реалізацію принципу інтероперабельності інформаційних ресурсів ЄІС МВС;

8) захист інформації під час її приймання та передавання до центрального сховища даних, а також для запобігання можливості блокування доступу до програмно-апаратних ресурсів ЄІС МВС.

В Наказі МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» безпосередньо наголошено, що відомості про осіб, звільнених з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено в установленому законом порядку; а також осіб, схильних до вчинення домашнього насильства (кривдниками), заносяться до ЄІС МВС.

Унесення зазначених відомостей до ЄІС МВС покладається на начальника сектору превенції територіального (відокремленого) підрозділу поліції або працівника цього сектору, до обов'язків якого входить організація роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку.

Питання для самоконтролю:

1. Які заходи загальної профілактики Ви знаєте?
2. До яких категорій осіб встановлюється адміністративний нагляд?
3. Які документи мають міститися у справі адміністративного нагляду?
4. Які заходи індивідуальної профілактики застосовує дільничний офіцер поліції до піднаглядних осіб?
5. Єдина інформаційна система МВС України в діяльності дільничного офіцера поліції.

Теми рефератів:

1. Загальна профілактика, як невід'ємна частина щоденної роботи дільничного офіцера поліції.
2. Удосконалення роботи дільничного офіцера поліції щодо здійснення адміністративного нагляду за особами.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.
6. В кінці практичної частини заняття викладач:
  - узагальнює проведenu роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
  - роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

Громадянин Т. звільнився з місць позбавлення волі 26.11.2020 року, а 27.11.2020 року прийшов до відділення поліції, оскільки судом йому було встановлено адміністративний нагляд строком на один рік. Громадянина Т. було направлено до дільничного офіцера поліції.

Питання :

Які дії щодо піднаглядного має вчинити дільничний офіцер поліції?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

Які документи мають бути в особовій справі піднаглядного?

Складіть макет справи про адміністративний нагляд

Ситуація 2.

План роботи дільничного офіцера поліції передбачає застосування заходів загальної профілактики до учнів загальноосвітньої школи, яка розташована на території його обслуговування.

Питання:

Яку тематику проведення заняття для 10-11 класів краще обрати дільничному офіцеру поліції?

В якій формі краще проводити профілактичні заняття з учнями даної вікової категорії?

Які ще заходи загальної профілактики дільничний офіцер поліції має провести з учнями даної школи у майбутньому?

Ситуація 3.

Під час перевірки патрульними поліцейськими піднаглядної особи вдома у нічний час її не виявилося вдома, що суперечить умовам встановленого щодо неї адміністративного нагляду.

Питання:

Які дії патрульного поліцейського?

Які дії дільничного офіцера поліції?

Чи міститься в діях піднаглядної особи склад адміністративного або кримінального правопорушення?

Ситуація 4.

Перебуваючи під адміністративним наглядом, гр. Р. вчинив адміністративне правопорушення – дрібне хуліганство, за що його було притягнуто до адміністративної відповідальності.

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Чи є в діях піднаглядного склад адміністративного правопорушення?

Які профілактичні заходи до піднаглядного має застосувати дільничний офіцер поліції?

Ситуація 5.

Гр. Л. звільнився з місць позбавлення волі і йому було встановлено адміністративний нагляд, проте впродовж місяця він не з'являвся для постановки на облік до відділення поліції, а за вказаним місцем проживання не проживав.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Чи міститься в діях піднаглядної особи склад адміністративного або кримінального правопорушення?

Складіть необхідні документи.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Діяльність, спрямована на запобігання кримінальним та іншим правопорушенням, перевірку дотримання обмежень, установлених законом щодо осіб, які перебувають на профілактичному обліку, здійснення поліцейського піклування, називається:

- А. адміністративна
- Б. юрисдикційна
- В. превентивна
- Г. пенітенціарна

2. Що з переліченого не є заходом індивідуальної профілактики?

- А. адміністративний нагляд
- Б. проведення профілактичної бесіди з піднаглядною особою
- В. проведення профілактичного заняття з батьками учнів загальноосвітньої школи
- Г. влаштування піднаглядної особи на роботу

3. Що з переліченого не є заходом загальної профілактики?

- А. влаштування дитини з неблагополучної родини до спортивної секції
- Б. спортивно-масові заходи за участю дільничного офіцера поліції
- В. роздавання візитівок мешканцям громади
- Г. участь дільничного офіцера поліції в засіданні місцевої ради

4. Система тимчасових примусових профілактичних заходів спостереження і контролю за поведінкою окремих осіб, звільнених з місць позбавлення волі, що здійснюються органами Національної поліції, називається:

- А. адміністративний примус
- Б. адміністративний нагляд
- В. адміністративний контроль
- Г. адміністративна відповідальність

5. Підставами для встановлення адміністративного нагляду є:

- А. вирок суду, що набрав законної сили
- Б. матеріали установ виконання покарань
- В. матеріали органів Національної поліції
- Г. усі відповіді вірні

6. Про проведення профілактичних бесід з піднаглядним(ною) дільничний офіцер поліції складає:

- А. довідку
- Б. рапорт
- В. протокол
- Г. постанову

7. Перелік документів, які додаються до справи адміністративного нагляду, не містить:

- А. постанова суду про встановлення адміністративного нагляду
- Б. довідка про працевлаштування піднаглядного
- В. копії документів осіб, які проживають разом з піднаглядним
- Г. усі відповіді вірні

8. Питання про виїзд піднаглядного з місця постійного проживання за межі району (міста) в особистих справах вирішується з письмового дозволу начальника відділення поліції на підставі письмової заяви піднаглядного на термін:

- А. який не перевищує 1 добу
- Б. який не перевищує 3 доби
- В. який не перевищує 5 діб
- Г. який не перевищує 10 діб

9. Адміністративна відповідальність за порушення правил адміністративного нагляду особами, щодо яких встановлено такий нагляд, (стаття 187 КУпАП) настає уразі вчинення ними:

- А. неповідомлення дільничного офіцера поліції про зміну місця роботи чи проживання або про виїзд за межі району (міста) у службових справах
- Б. порушення заборони виходу з будинку (квартири) у визначений час, який не може перевищувати восьми годин на добу
- В. нереєстрація в органі Національної поліції
- Г. усі відповіді вірні

10. Відомості про осіб, звільнених з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено в установленому законом порядку; а також осіб, схильних до вчинення домашнього насильства (кривдниками), заносяться до:

- А. Єдина інформаційна система МВС
- Б. Загальна інформаційна система МВС
- В. Міжнародна інформаційна система МВС
- Г. Національна інформаційна система МВС

Відповіді:

- 1-В
- 2-В
- 3-А
- 4-Б
- 5-Г
- 6-А
- 7-В

8-Г
9-Г
10-А

5. ДІЛЬНИЧНИЙ ОФІЦЕР ПОЛІЦІЇ, ЯК СУБ'ЄКТ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ФІЗИЧНИМИ ТА ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРАВИЛ ТА ПОРЯДКУ ЗБЕРІГАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЗБРОЇ, СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА АКТИВНОЇ ОБОРОНИ, БОЄПРИПАСІВ, ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН І МАТЕРІАЛІВ, ІНШИХ ПРЕДМЕТІВ, МАТЕРІАЛІВ ТА РЕЧОВИН, НА ЯКІ ПОШИРЮЄТЬСЯ ДОЗВІЛЬНА СИСТЕМА

Значне місце в загальній структурі адміністративного процесу посідають реєстраційно-дозвільні провадження. Органи Національної поліції виконують суттєве навантаження щодо реалізації ряду таких проваджень. Серед них можна виділити провадження з видачі дозволів (у тому числі узгоджень) на здійснення певної діяльності, зокрема таких:

- дозвіл на проведення підричних робіт і виготовлення непромислових вибухових речовин на місцях;
- дозвіл на право керування транспортними засобами і свідоцтво про право керування цими засобами;
- узгодження проектів конструкцій транспортних засобів щодо дотримання вимог забезпечення безпеки дорожнього руху; узгодження технічних умов щодо розробки но вої автомобільної техніки, а також технічних засобів, що використовуються для обслуговування і ремонту автотранспортних засобів.

Саме тому виникає нагальна потреба в детальному дослідженні змісту проступків у сфері дозвільної системи, особливостей застосування заходів адміністративної відповідальності за їх скоєння, з метою підвищення ефективності реалізації адміністративної відповідальності у розглядуваній сфері.

Правова основа, предмети та об'єкти дозвільної системи

Аналіз змісту нормативної бази дозвільно-реєстраційної діяльності Національної поліції, практики її застосування, а також спеціальної літератури свідчить про те, що здійснення дозвільної та реєстраційної роботи має базуватися на таких вимогах:

По-перше, в нормативних актах, що регулюють дозвільно-реєстраційні відносини, має бути визначено мету, для досягнення якої ці процедури. При цьому вони повинні розглядатися як вирішальні засоби досягнення поставлених завдань.

По-друге, встановлений порядок видачі дозволів та реєстрації повинен бути максимально зручним, простим і доступним для громадян та інших осіб, що вступають у правовідносини з органами, які їх здійснюють.

По-третє, правовідносини, для захисту яких запроваджуються дозволи та реєстрація, а також засоби досягнення цієї мети повинні бути співрозмірні. Припустимі тільки ті засоби, використання яких не призводить до порушення

більш значущих правовідносин, ніж ті, що охороняються інститутом дозволів та реєстрації.

По-четверте, вторгнення у сферу прав людини у зв'язку зі здійсненням дозволів та реєстрації має передбачатися нормативними актами відповідної юридичної сили.

В цьому аспекті актуальним вбачається розуміння дозвільно-реєстраційної діяльності органів Національної поліції як одного із різновидів адміністративних послуг, оскільки у сучасному демократичному суспільстві органи Національної поліції все більше набувають ознак організації, що надає послуги людині в забезпеченні її прав та свобод.

Для більшості сучасних держав характерною є наявність двох рівнів правового регулювання: законодавчого та іншого нормативного, включаючи і внутрішньовідомчий. Не обходить сказане й відносини дозвільної системи, які в Україні врегульовані великою кількістю нормативних актів. Це закони України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, відомчі нормативні акти: МВС України, Національної поліції, Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва тощо.

Всі ці нормативні акти можна умовно поділити на три групи, кожна з яких виконує власну функцію. Перша група доктринально встановлює адміністративно-правовий режим загальної заборони та порядок виключень з неї.

До другої групи нормативних актів належать різноманітні відомчі: положення, інструкції, листи, тощо — документи, функцією яких є нормативне закріплення «правил дозвільної системи», порушення яких тягне відповідальність. Саме до другої групи нормативних актів відсилають, так звані, бланкетні (відсилочні) норми права, що містяться у законодавстві та у КУпАП.

І, нарешті, третя група нормативних актів має за функцію визначення обсягу повноважень та рівня компетенції органів виконавчої влади щодо здійснення дозвільної системи, встановлення порядку обігу суспільно небезпечних речей.

До виключної компетенції МВС України належить контроль обігу наступних речей:

– Вогнепальна зброя - зброя, яка призначена для ураження цілей снарядами, що одержують спрямований рух у стволі (за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння метального заряду) та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані.

– Бойова вогнепальна зброя - вогнепальна зброя, призначена для ураження людини та (або) техніки. До бойової зброї не належить старовинна зброя та її моделі, які виготовлені до 1899 року включно.

– несучасна стрілецька зброя, яка знята з озброєння сучасних армій та виробництва, або та, що існує в одиничних екземплярах та малих партіях,

а також зброя зазначеного вище типу, виготовлена в сучасних умовах спеціально для виставок (експонування) в одиничних екземплярах та малих партіях;

– охолощена зброя - пристрої, виготовлені шляхом спеціального пристосування конструкції стрілецької вогнепальної зброї до стрільби лише холостими патронами, з яких неможливо зробити постріл снарядом, що має достатню вражаючу здатність.

Призначена для використання на кінозйомках, при проведенні театралізованих, костюмованих та інших культурних заходів.

Охолощена зброя повинна бути приведена на заводах - виготовлювачах чи в майстернях з ремонту зброї у стан, придатний для стрільби тільки холостими патронами, що підтверджується відповідним висновком.

– Нейтралізована зброя - стрілецька зброя будь-якої моделі, яка з дотриманням вимог відповідних стандартів або технічних умов спеціально приведена на заводах-виробниках чи у спеціалізованих майстернях з ремонту зброї в непридатний для стрільби стан.

Кожна одиниця нейтралізованої зброї повинна мати відповідний висновок про незворотне приведення її в непридатний для проведення пострілів стан та віднесення її до певного виду нейтралізованої зброї.

На кожну одиницю нейтралізованої зброї наносять серійний номер та аббревіатуру виду нейтралізованої зброї.

Нейтралізована зброя залежно від її призначення класифікується так:

– учбова зброя - зброя, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан, призначена для навчання правилам поведінки зі зброєю (розбирання та складання, заряджання та розряджання, виконання стройових прийомів зі зброєю) (аббревіатура виду - УЧ);

– учбово-розрізна зброя - зброя, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан, основні деталі якої мають спеціально виконані вирізи, призначені для забезпечення наочності при вивченні порядку взаємодії деталей і вузлів (аббревіатура виду - УЧР);

– музейна зброя - зброя, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан та призначена виключно для експонування в музеях (аббревіатура виду - МУЗ);

– макети зброї масогабаритні - конструктивно подібні до вогнепальної зброї виробу, призначені для колекціонування та експонування фізичними і юридичними особами, які спеціально виготовлені з вогнепальної стрілецької зброї шляхом внесення до конструкції її основних частин та механізмів змін, що виключають здійснення пострілу (аббревіатура виду - ММГ).

– спортивна зброя — вогнепальна, пневматична або холодна зброя, призначена для ураження цілей під час спортивних тренувань і змагань, що відповідає правилам спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, з

урахуванням пропозицій відповідних всеукраїнських спортивних федерацій та правил спортивних змагань відповідної міжнародної спортивної федерації.

Кожна одиниця спортивної зброї повинна бути сертифікована в установленому порядку та відповідати вимогам ГСТУ 78-41-002-97.

– мисливська зброя - вогнепальна зброя, призначена для ураження тварин і птахів під час полювання. До мисливської вогнепальної зброї належать: мисливські гвинтівки, карабіни та штуцери, гладкоствольні рушниці, гладкоствольні рушниці із свердловиною "парадокс" з нарізами 100-140 мм на початку або в кінці ствола, мисливські рушниці зі свердловиною "сюпра", комбіновані рушниці, що мають поряд з гладкими і нарізні стволи.

Мисливська зброя повинна відповідати таким вимогам:

для стрільби зі зброї використовуються мисливські патрони відповідного калібру;

загальна довжина з розкладеним та зафіксованим прикладом має становити не менше 800 мм;

ємність магазину (барабана) (з установленим обмежувачем за наявності) нарізної зброї не має перевищувати 10 патронів, а гладкоствольної - 4 патронів;

мати запобіжник;

довжина ствола мисливської зброї повинна відповідати вимогам ГСТУ 78-41-002-97(має бути не менше 450 мм);

– бойові припаси, спеціально виготовлені вироби одноразового використання, які призначені забезпечити ураження цілей в умовах збройної боротьби, самооборони, полювання, спорту.

До бойових припасів належать патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, а також заряджені патрони до гладкоствольних мисливських рушниць, мисливський порох і капсулі.

– холодна зброя - предмети та пристрої, конструктивно призначені та за своїми властивостями придатні для неодноразового заподіяння шляхом безпосередньої дії тяжких (небезпечних для життя в момент спричинення) і смертельних тілесних ушкоджень, дія яких ґрунтується на використанні м'язової сили людини, (арбалети, луки з зусиллям натягу тятиви більше ніж 20 кг, мисливські ножі, катани, шаблі, шашки, мечі, палаші, ятагани, фінські ножі, кортики, кинджали, штики, штик-ножі, які не перебувають на озброєнні військових формувань);

– пневматичної зброї до неї належать пістолети, револьвери, гвинтівки калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, в яких снаряд (куля) приводиться в рух за рахунок стиснених газів.

– пристрої вітчизняного виробництва, до пристроїв належать такі пістолети і револьвери вітчизняного виробництва, які конструктивно призначені тільки для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної

дії і технічно не придатні для стрільби бойовими патронами. При цьому їхня конструкція має забезпечувати неможливість взаємозаміни основних частин бойової і спортивної вогнепальної зброї, унеможлиблює здійснення пострілів в автоматичному режимі чергами.

Патрони до пристроїв - належать патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, призначені для відстрілу їх тільки пристроями вітчизняного виробництва і допущені в установленому порядку до використання.

- газова зброя (пістолети, револьвери, аерозольні та дрібнодисперсні упаковки)

- До основних частин зброї належать будь-які елементи або запасні деталі, спеціально призначені для вогнепальної зброї та необхідні для її функціонування, а саме: ствол, корпус або стовбурна коробка, затвор або барабан, вісь затвору або казенник.

До виключної компетенції МВС України належить контроль функціонування наступних об'єктів дозвільної системи:

- сховища, склади і бази, де речі, перелічені у попередньому абзаці, зберігаються;

- стрілецькі тири і стрільбища, мисливсько-спортивні стенди;

- підприємства і майстерні по виготовленню, ремонту, утилізації вогнепальної, газової та холодної зброї;

- магазини, в яких здійснюється продаж вогнепальної, холодної, газової зброї та бойових припасів до неї;

- пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування;

Крім того, Міністерство внутрішніх справ разом з Державним комітетом України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду, охорони праці та гірничого нагляду здійснюють нагляд за обігом вибухових матеріалів, а також функціонуванням сховищ, складів і баз, де вони зберігаються.

Друга група нормативних актів, власне встановлює саме ті правила дозвільної системи, порушення яких тягне за собою певні санкції організаційного, майнового характеру. До цієї групи належать наступні нормативні акти:

- Про спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії: розпорядження Президента України від 19 лютого 1993 р. №14;

- Положення «Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії»: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1993 р. №706;

- Про затвердження Порядку ввозу з-за кордону та вивозу з України спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами

сльозоточивої та дратівної дії: наказ Міністерства внутрішніх справ та Державного митного комітету України від 19 жовтня 1993 р. №650/272;

- Інструкція «Про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів»: затверджена наказом МВС України від 21 серпня 1998 р. №622;

- Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу: затверджені наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та МВС України від 4 квітня 2001 р. №53/213.

Правила, що зазначені у наведених нормативних актах, регламентують:

а) вимоги до обладнання об'єктів дозвільної системи та правила зберігання предметів, матеріалів, речовин;

б) порядок транспортування вказаних речей;

в) процесуальні строки дії дозволів та здійснення окремих дій з обігу зброї, вибухових матеріалів.

Порушення вказаних правил тягне анулювання або призупинення дії дозволу та юридичну відповідальність. Наведемо основні правила дозвільної системи, дотримання яких у своїй діяльності повинен контролювати дільничний інспектор поліції.

Адміністративно-правовий режим загальної заборони у сфері обігу небезпечних для суспільства речей побудовано доктринально, наступним чином:

Постановою від 17 червня 1992 р. «Про право власності на окремі види майна» затвердила перелік видів майна, що на території України не може перебувати у власності. **Отже у вільному цивільному обігу заборонені:**

- зброя, боєприпаси, бойова і спеціальна військова техніка, ракетно-космічні комплекси;

- протиградові установки;

- вибухові речовини й засоби вибуху;

- всі види ракетного палива, а також спеціальні матеріали та обладнання для його виробництва;

- бойові отруйні речовини;

- наркотичні, психотропні, сильнодіючі отруйні лікарські засоби;

- державні еталони одиниць фізичних величин;

- спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації;

- електрошокові пристрої, спеціальні засоби, що застосовуються правоохоронними органами.

Зазначені засоби не можуть також перебувати у власності юридичних осіб недержавних форм власності Проте, повсякденна діяльність людини (наприклад: виробництво, спорт, медицина, нарешті, самозахист) потребує використання речей, що за загальними ознаками підпадають під державну заборону. Тому для деяких предметів, матеріалів та речовин, зроблено виключення і їх дозволено мати за власність фізичним та юридичним особам. Але тільки з дозволу та під постійним контролем компетентних органів державного управління.

До вичерпного переліку предметів, матеріалів і речовин, повсякденний обіг яких державою легалізовано, але тільки на підставі попередньо отриманого дозволу, що є виключенням із загальної заборони, у відповідності з п. 2 Положення про дозвільну систему: затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 1992 р. №576, **належать**:

- вогнепальна зброя (нарізна воєнних зразків, несучасна стрілецька, спортивна, навчальна, охолощена, мисливська нарізна і гладкоствольна), бойові припаси до неї;
- холодна зброя, (арбалети, мисливські ножі тощо);
- пневматична зброя калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду;
- пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначені патрони;
- вибухові матеріали;
- радіоактивні речовини за погодженням з Державним комітетом України з ядерної та радіаційної безпеки у разі наявності висновку органів територіальної санітарно-епідеміологічної служби про можливість використання цих речовин майбутнім власником в існуючих у нього умовах;
- сильнодіючі отруйні речовини I II класу безпечності;
- збудники інфекційних захворювань I II групи патогенності і токсини.

Крім, того держава встановлює вичерпний перелік об'єктів дозвільної системи (підприємств, установ, організацій), де перелічені вище речі здійснюють обіг, до них, згідно з п. 2 Положення «Про дозвільну систему», належать:

- сховища, склади і бази, де вони зберігаються;
- стрілецькі тири і стрільбища, мисливсько-спортивні стенди;
- постійні місця поховання радіоактивних відходів (спеціальні комбінати);
- підприємства і майстерні по виготовленню і ремонту вогнепальної та холодної зброї;
- пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування;
- магазини, в яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів

до неї;

- організації, що займаються збутом наркотичних засобів, радіоактивних і сильнодіючих отруйних речовин;
- лабораторії, що проводять аналізи цих засобів і речовин, працюють із збудниками інфекційних захворювань I - II групи патогенності і токсинами.

Обмежений обіг вказаних вище речей, відкриття та функціонування наведених об'єктів, здійснюється лише з дозволу та під наглядом компетентних органів державного управління, тому правовідносини в цій галузі суспільного життя регулюються, переважно, нормами адміністративного права, які в сукупності з технічними нормами, складають правову основу тієї частини дозвільного порядку держави, яка складається з приводу предметів матеріалів та речовин що є джерелом підвищеної суспільної небезпеки.

Слід зазначити, що будь-яка держава має власну дозвільну систему: або більш жорстку (консервативну), або більш ліберальну. Це вже справа загального стану правової культури, національних традицій тощо. Україна, як наприклад, Великобританія та Японія має консервативну дозвільну систему.

Існує офіційне визначення поняття «дозвільної системи», наведене у ст.1 Положення «Про дозвільну систему». «Дозвільна система — це особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку, використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян».

Дозвільна система як форма виконавчо-розпорядчої діяльності відповідно до чинного законодавства поширюється на значно ширше коло суспільних відносин і здійснюється багатьма органами виконавчої влади й державного управління.

Щодо юридичних джерел, то в одних із них, наприклад, у Положенні про дозвільну систему, її вплив обмежується колом спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриттям і функціонуванням окремих підприємств, майстерень і лабораторій, в інших, наприклад у Законі України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 1 червня 2000 року, така діяльність ототожнюється з господарською діяльністю і поширюється на значно ширше коло суспільних відносин.

Можливість конкретніше визначити поняття та межі функціонування дозвільної системи надають характерні для неї риси. Зокрема, ними є:

1. Наявність широкого кола законодавчих та інших нормативно-правових актів, нормами яких передбачається отримання дозволу уповноважених органів на здійснення фізичними або юридичними особами відповідних дій. їх метою є забезпечення економічних і соціально-політичних інтересів держави, правопорядку, захист прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

2. Специфічність кола адміністративно-правових відносин, які виникають у сфері дозвільної системи.

3. Участь у дозвільних відносинах великої кількості суб'єктів серед яких: з одного боку, виступають спеціально уповноважені державні органи виконавчої влади та їх посадові особи, які забезпечують реалізацію законодавства у сфері функціонування дозвільної системи, з іншого - фізичні та юридичні особи, які мають дозвіл уповноважених державних органів.

4. Право органів державної виконавчої влади та їх посадових осіб щодо здійснення нагляду за виконанням дозвільних умов фізичними та юридичними особами - суб'єктами дозвільних відносин.

5. Можливість застосування уповноваженими державними органами та їх посадовими особами правового примусу до фізичних і юридичних осіб, які порушили вимоги дозвільних умов.

Основні завдання Національної поліції щодо забезпечення правил дозвільної системи в Україні

Діяльність органів Національної поліції по здійсненню дозвільної системи у сфері обігу зброї досить складна і різноманітна як і будь-яка управлінська діяльність. Сутність її полягає у розробці та втіленні в життя комплексу заходів, спрямованих на недопущення шкоди, яку може бути заподіяно громадським та державним інтересам, власності, особистій безпеці громадян внаслідок безконтрольного володіння і використання зброї. Ця діяльність будується відповідно до завдань, що ставляться перед органами Національної поліції різними нормативними актами. Основними з них є:

1) здійснення систематичного контролю за додержанням правил виготовлення, зберігання та використання зброї, попередження та припинення порушень правил її використання;

2) перевірка осіб, які оформляються на роботу, пов'язану з використанням, зберіганням, виготовленням та перевезенням зброї, а також організація контролю за такими особами;

3) підготовка і своєчасне проведення профілактичних заходів по недопущенню крадіжок (втрат) зброї, боєприпасів, запобігання випадкам протиправного їх використання;

4) виявлення і усунення (нейтралізація) причин та умов, що сприяють порушенням правил дозвільної системи щодо зброї;

5) вжиття до порушників правил володіння зброєю передбачених законодавством заходів впливу.

Діяльність по здійсненню дозвільної системи зазначеними підрозділами складається з ряду напрямків, до основних з яких належать:

- оформлення та видача відповідних дозволів;
- підготовка та ведення документації на об'єкти дозвільної системи;
- проведення планових та позапланових перевірок об'єктів;
- організація профілактики порушень правил дозвільної системи;

- організація та здійснення прийому громадян, розгляд та перевірка їх заяв, скарг;
- здійснення взаємодії з іншими службами органів Національної поліції, а також з іншими державними органами та громадськими організаціями;
- аналіз стану роботи на закріплених підприємствах та в установах;
- складання звітів, інформацій і т ін.

Концентровано процес управління проявляється в управлінському рішенні, тобто функції державного управління взагалі і ті, що виконуються органами Національної поліції по здійсненню дозвільної системи, зокрема, реалізуються, частіш за все, шляхом прийняття та реалізації управлінських рішень.

Прийняття обґрунтованих управлінських рішень передуює збір, обробка та аналіз необхідної інформації, тобто ця діяльність пов'язана з вивченням та оцінкою оперативної обстановки. При цьому в першу чергу необхідно виходити з вимог нормативних актів, які регулюють питання дозвільної системи щодо зброї. В процесі аналізу оперативної обстановки враховується також загальна оцінка та стан функціонування об'єктів дозвільної системи в конкретному регіоні (районі, місті, адміністративній дільниці), кількість об'єктів дозвільної системи, наявність мисливської зброї у населення, кількість правопорушень, вчинених з використанням зброї, вибухових матеріалів та інших предметів, а також розкрадань з об'єктів дозвільної системи. Крім того, враховується й штатна кількість працівників дозвільної системи в області, районі, їх функціональна завантаженість, кількість дільничних інспекторів, оперативних працівників кримінальної поліції, інших служб органів Національної поліції.

Оскільки в здійсненні дозвільної системи беруть участь різні служби та підрозділи поліції, для координації їх спільної діяльності, визначення конкретних завдань та функцій необхідні керівні вказівки МВС України. Міністерство внутрішніх справ України, як зазначалося, з питань здійснення дозвільної системи приймає рішення для всіх суб'єктів, діяльність яких пов'язана з об'єктами дозвільної системи. З цих питань МВС України видає накази, інструкції, вказівки, настанови тощо.

Рішення місцевих органів Національної поліції з питань здійснення дозвільної системи умовно можна розділити на чотири групи:

1) рішення, які приймаються з приводу видачі дозволів на придбання, зберігання та перевезення вогнепальної та холодної зброї, відкриття та функціонування інших об'єктів дозвільної системи;

2) рішення, пов'язані із здійсненням контролю за об'єктами дозвільної системи (акти перевірок, надання згоди на укладання трудового договору з певною особою, вказівки (пропозиції) про усунення причин та умов порушень правил дозвільної системи тощо);

3) рішення про застосування заходів адміністративного припинення в разі виявлення порушень правил користування зброєю. До них належать

рішення про анулювання дозволів (ліцензій), виданих на придбання, перевезення, виробництво, реалізацію, ремонт та функціонування об'єктів дозвільної системи; закриття об'єктів дозвільної системи з послідувальною заборонаю їх функціонування; вилучення зброї, з якими пов'язане порушення, тощо;

4) рішення (постанови) про застосування адміністративних стягнень до порушників правил дозвільної системи.

Необхідно зазначити, що з приводу порушень правил дозвільної системи органи Національної поліції приймають і інші рішення - про порушення кримінальної справи та провадження по ній.

Важливим напрямком в організації діяльності органів Національної поліції по здійсненню дозвільної системи є проведення широких профілактичних заходів, сутність яких полягає в недопущенні порушень правил дозвільної системи щодо зброї, котрі призводять до різних шкідливих наслідків, в тому числі скоєння особливо тяжких злочинів із застосуванням або використанням злочинів.

Зміст профілактичної роботи визначається на основі аналізу обстановки на об'єктах, що характеризує стан дотримання правил дозвільної системи у сфері обігу зброї. З метою попередження порушень цих правил керівні працівники органів Національної поліції запрошують до себе представників адміністрації підприємств, установ і організацій, на об'єктах яких виявлено суттєві недоліки, і проводять з ними, а також з особами, безпосередньо відповідальними за порядок зберігання, обліку, використання і перевезення предметів та матеріалів, на які встановлено дозвільну систему, наради, бесіди, заняття. Успішному проведенню профілактичних заходів значною мірою сприяє тісна взаємодія з органами освіти, військовими комісаріатами, комітетами товариств сприяння обороні України, громадськістю.

Значна роль в профілактиці порушень правил дозвільної системи належить узгодженим діям працівників дозвільної системи з іншими службами органів Національної поліції.

Взаємодія з апаратами кримінальної поліції може здійснюватися шляхом використання їх оперативних можливостей для виявлення порушень, а також оперативного пошуку зброї, боєприпасів і вибухових матеріалів, що незаконно зберігаються, використовуються та раніше викрадені; спрямування діяльності негласних працівників, у тому числі в місцях позбавлення волі, спецустановах, на виявлення осіб, які мають намір незаконно придбати зброю, проведення щодо них кваліфікованих оперативно-розшукових заходів.

Для виявлення таких предметів та речовин, а також добиваючись їх добровільної здачі, співробітники поліції використовують допомогу позаштатних працівників, громадськості. Організація цієї роботи вимагає здійснення різноманітних і умілих дій, наприклад, виступів перед населенням, в засобах масової інформації, проведення роз'яснювальної

роботи з різними категоріями громадян тощо.

Слідчі, виконуючи слідчі дії, можуть виявляти громадян, які незаконно зберігають предмети та матеріали, на які встановлено дозвільну систему, своєчасне і якісне розслідування кримінальних справ, пов'язаних з крадіжками зброї, боєприпасів та вибухових матеріалів, а також незаконним їх володінням, зберіганням і носінням; недопущення випадків необгрунтованого припинення таких справ і звільнення підозрюваних осіб від кримінальної відповідальності.

Працівники патрульної поліції, перевіряючи автотранспорт на шляхах, виявляють випадки порушень правил перевезення цих предметів та матеріалів, порушення правил їх перевезення залізницями, водним та повітряним транспортом. Здійснюють контроль за безпекою дорожнього руху під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, додержанням законодавства в зазначеній сфері, розробляють і видають у визначеному порядку погоджень маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів.

Працівники ДНДЕКЦ здійснюють облік експериментально відстріляних куль та гільз вилученої, добровільно зданої та знайденої зброї, відомчої і службово-штатної зброї, що зберігається та використовується на об'єктах дозвільної системи, а також нарізної зброї, що перебуває у власності громадян, створюють державні кулегільзотеки, зберігають відстріляні гільзи та кулі.

Працівники поліції охорони Національної поліції України здійснюють забезпечення засобами охоронної сигналізації об'єктів дозвільної системи, укомплектування підрозділів воєнізованої охорони особовим складом, спроможним за своїми діловими якостями та станом здоров'я, забезпечують надійну охорону цих об'єктів.

Важливе значення в профілактиці порушень правил дозвільної системи щодо зброї має виявлення і усунення (нейтралізація) причин та умов, які їм сприяють. На органи Національної поліції безпосередньо покладено обов'язок щодо контролювання за дотриманням посадовими особами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань і громадянами встановленого порядку виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення і використання зброї. Органи Національної поліції можуть вимагати від керівників підприємств, установ та організацій, де є об'єкти дозвільної системи, вжиття конкретних заходів для усунення порушень її правил, а також їх причин та умов.

Діяльність підрозділів поліції з організації обігу різних видів зброї, боєприпасів до неї, вибухових матеріалів, контроль за функціонуванням об'єктів дозвільної системи врегульовано третьою групою нормативних актів. Насамперед, це Закон України «Про національну поліцію» від 02 липня 2015 р.

Згідно п.21 статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» основним повноваженням поліції є — здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів Національної поліції.

Одним із основних напрямів діяльності дільчого офіцера поліції згідно Розділу 2 ч.2 п.9 Наказу МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» є здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система.

Безпосередньо в статті 39 Закону України «Про Національну поліцію» визначено загальні засади здійснення перевірки дотримання вимог дозвільної системи органів НП.

Так, поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб - підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів Національної поліції, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів Національної поліції, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів Національної поліції, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту

зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поведження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень.

Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система.

Аналіз наведених вище нормативних актів засвідчує провідну роль МВС України в питаннях контролю обігу зброї, вибухівки, щодо інших органів виконавчої влади. Увесь спектр повноважень поліції щодо здійснення дозвільної системи в розгорнутому та систематизованому вигляді виглядає наступним чином:

- визначення порядку обігу зброї, боєприпасів до неї, вибухових матеріалів;
- визначення вимог до технічного обладнання об'єктів дозвільної системи та порядку їх відкриття;
- участь у відкритті та видача дозволів на функціонування об'єктів дозвільної системи;
- видача дозволів (ліцензій) на здійснення дій, що складають обіг майна в сфері дозвільною системи у відповідності із компетенцією;
- періодичний контроль за функціонуванням об'єктів дозвільної системи;
- виявлення та припинення порушень правил дозвільної системи;
- призупинення або припинення діяльності об'єктів, анулювання дозволів на відповідні види дій, що складають обіг певних речей;
- встановлення порядку знищення та власне знищення предметів, матеріалів та речовин, віднесених до дозвільної системи, на які поширюється компетенція Національної поліції.

Кожен з видів діяльності та окремі дії зі зброєю, вибуховими матеріалами, а також порядок відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи, де ці речі здійснюють обіг, мають бути легалізовані відповідними дозволами.

Здійснюючи дозвільну систему, органи поліції відповідно до законодавства України видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення, боєприпасами до неї, холодною та охолощеною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та

дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу (далі - суб'єкти господарювання), дозволи на придбання, зберігання, перевезення (через митний кордон України, територією України, транзит через територію України) й використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, основних частин зброї, холодної зброї, охолощеної зброї, пневматичної зброї; пристроїв та патронів до них; вибухових матеріалів і речовин; на відкриття та функціонування сховищ, складів і баз, де вони зберігаються, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них (далі - об'єкти дозвільної системи); громадянам - дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської зброї, холодної, охолощеної, пневматичної зброї, пристроїв.

Компетенція органів Національної поліції щодо видачі та подовження дії дозволів має три рівні стратифікації.

Вищий рівень компетенції належить уповноваженому підрозділу центрального органу управління поліцією (УП ЦОУП) Національної поліції України, який має право видавати наступні види дозволів:

– право придбання, перевезення через митний кордон України, транзит через територію України вогнепальної, пневматичної, холодної, охолощеної зброї, бойових припасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів і речовин міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання, а також іноземним суб'єктам господарювання на підставі відповідних договорів;

– придбання в Україні та перевезення через митний кордон України (за 5 днів до перевезення) вогнепальної зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї, бойових припасів до зброї, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них іноземцями за погодженням з іноземними дипломатичними представництвами країн, громадянами яких вони є, перевезення ними через митний кордон України, транзит через територію України вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, холодної зброї для участі в змаганнях здійснюються за клопотанням міністерств та інших центральних органів виконавчої влади України, а з метою полювання - на конкретно визначений уповноваженим на це органом строк;

– функціонування стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування;

– право перевезення через митний кордон України нагородної зброї та патронів до неї;

– зберігання нагородної зброї.

УП ЦОУП можуть видаватися всі види дозволів, передбачені законодавством.

Середньою управлінською ланкою є уповноважений підрозділ (УП ГУНП), компетенція якого поширюється на:

- відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи: сховищ, складів, де зберігаються вибухові матеріали і речовини, відкриття стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної, холодної та охолощеної зброї, спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них;

- право перевезення через митний кордон України мисливської вогнепальної зброї, основних частин зброї, бойових припасів до неї, пневматичної, холодної та охолощеної зброї громадянами України;

- придбання, зберігання та носіння мисливської нарізної, гладкоствольної зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї, пристроїв громадянами України;

- придбання та зберігання відомчої вогнепальної, мисливської зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї, пристроїв та патронів до них підприємствами, установами, організаціями, суб'єктами господарювання. УП ГУНП також можуть видаватися дозволи, які видаються територіальними підрозділами поліції.

Первинний рівень компетенції, щодо видачі дозволів належить територіальним підрозділам поліції, які поширюється на:

- придбання і перевезення територією України вибухових матеріалів і речовин;

- носіння і перевезення територією України відомчої вогнепальної, пневматичної, холодної зброї та бойових припасів до неї;

- придбання, зберігання і носіння громадянами України мисливської гладкоствольної зброї, основних частин зброї, бойових припасів до неї, газової, пневматичної, холодної та охолощеної зброї.

Крім того, органи НП на транспорті та органи Національної поліції, підпорядковані відділу по організації роботи органів Національної поліції на закритих об'єктах, в межах своєї компетенції видають дозволи на придбання, зберігання, носіння, перевезення вогнепальної зброї і боєприпасів підрозділам воєнізованої охорони об'єктів, що ними обслуговуються.

Відкриття будь-якого об'єкту дозвільної системи — це разова акція, яка здійснюється комплексною комісією. Право формування складу комісії належить, в залежності від значущості об'єкту або ДПД НП України, або УПД (Г)УНП областей. За результатами комісійного обстеження складається акт з викладенням висновків, які враховуються при вирішенні питання про відкриття об'єкту дозвільної системи. До складу комісії для прийняття до

експлуатації сховищ, складів, баз і приміщень для зберігання і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, входять представники:

- Національної поліції;
- пожежного нагляду;
- господарюючого суб'єкту (зацікавлених підприємств, установ і організацій);
- гірничотехнічного нагляду;
- архітектурно-планувальних управлінь;
- санітарного нагляду.

Подальший контроль за дотриманням правил обігу предметів, речовин та матеріалів, на які поширюється дозвільна система повинен здійснюватися, працівниками дозвільної системи, начальниками підрозділів та дільничними інспекторами поліції. Періодичність перевірки об'єктів дозвільної системи наступна: а) об'єкти, де зберігається 20 чи більше одиниць вогнепальної зброї, а також базові склади вибухових матеріалів повинні контролюватися щомісячно; б) інші об'єкти дозвільної системи — щоквартально; в) мисливська та газова зброя громадян перевіряється щорічно.

Обов'язкове обстеження об'єктів дозвільної системи, незалежно від строку раніше проведених перевірок, здійснюється у наступних випадках:

а) при оформленні на новий строк дозволу (ліцензії) на зберігання, використання предметів, матеріалів і речовин, функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система;

б) при переоформленні дозволу (ліцензії) у зв'язку із зміною місця зберігання чи використання зазначених предметів, матеріалів і речовин, одиниць зберігання, місткості сховищ, баз, складів тощо;

в) при зміні керівника, на ім'я якого видано дозвіл.

Проте якщо розширено тлумачити нормативні акти, що регулюють правові відносини у сфері дозвільної системи, можна стверджувати, що на об'єктах дозвільної системи дільничним офіцерами поліції перевіряються:

- наявність відповідних дозволів на виготовлення, ремонт, придбання, зберігання, охорону, перевезення та використання підконтрольних предметів і матеріалів,
- наявність відповідних дозволів відкриття та функціонування підприємств і майстерень,
- наявність паспортів (на бази, сховища, склади ВМ, піротехнічні майстерні тощо),
- строк дії цих документів,
- наявність згод на укладання громадянами трудових договорів на виконання робіт на таких об'єктах;
- дотримання пропускового режиму;
- облік підконтрольних предметів і матеріалів,
- порядок видачі, приймання зброї, боєприпасів, вибухових

матеріалів, засобів підривання,

- їх списання після використання,
- правильність ведення відповідної службової документації;
- придатність приміщень, де розташовані об'єкти дозвільної системи та зберігаються вогнепальна зброя, боєприпаси, вибухівка, засоби підривання (міцність дверей, стін, стелі, підлоги, металевих сейфів, шаф, надійність замків, справність охоронної протипожежної сигналізації тощо);
- стан технічного устаткування (для складів, баз, сховищ), обладнання забороненої зони, справність світильників, розчищення території, наявність охорони, постових вишок, блокпостів, сторожових собак, засобів пожежогасіння, зв'язку з найближчими постами і органами внутрішніх справ;
- стан охорони об'єктів, укомплектованість особовим складом, придатність його до охорони об'єктів та знання своїх обов'язків, організація служби стрільців, тривалість їх шиккування за сигналом «Тривога», порядок зміни і підміни, відповідність розміщення сил та дислокації постів, правильність ведення службової документації, а також планів оборони цих об'єктів в органах внутрішніх справ та проведення навчання по відпрацюванню взаємодії всіх видів нарядів;
- обладнання та технічний стан транспорту, що здійснює перевезення небезпечних вантажів.

Порядок здійснення контролю за об'єктами дозвільної системи чітко визначений в наказі МВС України від 21.08.98 № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів».

П. 3.1: Об'єкти дозвільної системи інспекторами дозвільної системи та дільничними офіцерами поліції **обстежуються щокварталу**, а **об'єкти, де зберігається велика кількість зброї (20 чи більше одиниць)**, і базові склади вибухових матеріалів і речовин - **щомісяця**. При цьому обстеження складів з вибуховими матеріалами і речовинами проводиться за участю посадових осіб поліції охорони, вибухотехнічних підрозділів Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України та органів ДСНС

Керівники органів поліції повинні не менше одного разу на рік особисто брати участь у перевірці об'єктів дозвільної системи.

У разі виявлення під час обстеження об'єктів дозвільної системи порушень складаються відповідні акти, в яких докладно описується суть виявлених недоліків, указується строк їх усунення. Один примірник акта залишається на об'єкті дозвільної системи, а другий після доповіді керівнику

органу поліції підшивається до облікової справи на цей об'єкт.

Якщо на об'єкті під час обстеження не виявлені порушення, складається рапорт на ім'я начальника органу поліції, у якому вказуються дата перевірки, найменування об'єкта та результати перевірки.

Права органів поліції у разі виявлення порушень правил дозвільної системи (розділ 4 вказаної Інструкції)

Згідно із законодавством України органам поліції надано право:

анулювати виданий підприємству, установі й організації **дозвіл на придбання, зберігання і використання зброї**, основних частин зброї, бойових припасів, пристроїв та патронів до них, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів і речовин при невиконанні встановлених правил користування і поводження з ними або при недоцільності їх подальшого зберігання, вилучати при необхідності зазначені предмети, опечатувати склади, бази й сховища, закривати стрілецькі тири і стенди, зброєремонтні підприємства, магазини, що торгують зброєю, основними частинами зброї і боеприпасами, пристроями та патронами до них до усунення порушень відповідних правил;

анулювати дозволи на придбання, зберігання і носіння зброї, основних частин зброї, пристроїв та боеприпасів, видані громадянам, які зловживають спиртними напоями, вживають наркотичні засоби без призначення лікаря, інші одурманюючі засоби, хворіють на психічні захворювання, та в інших випадках, передбачених законодавством;

на підставі вмотивованої постанови державного виконавця про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та охолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, тимчасово вилучати на відповідальне зберігання дозволи на їх зберігання та носіння із відповідним врученням боржнику зобов'язання, яке надає право виключно на зберігання такої зброї, пристроїв. Повернення власнику дозволу на зберігання, носіння зброї, пристроїв здійснюється на підставі відповідної постанови державного виконавця, судового рішення.

-оглядати за участю адміністрації підприємств, установ, організацій приміщення, де знаходяться зброя, основні частини зброї, боеприпаси, вибухові матеріали, з метою перевірки додержання правил поводження з ними

-оглядати зброю, пристрої та патрони до них, боеприпаси, що знаходяться у громадян, а

-анулювати дозволи на придбання, зберігання та носіння зброї, основних частин зброї та пристроїв, видані громадянам, у випадках, передбачених пунктом 5.1 глави 5 цього розділу. Після анулювання дозволу на зберігання і носіння зброї та пристрою власник зобов'язаний здати зброю (за наявності основні частини зброї) чи пристрій, патрони і бойові припаси до них до органу поліції та прийняти рішення щодо подальшого її

переоформлення чи реалізації. У разі незгоди власника з рішенням органу поліції про анулювання зазначеного дозволу матеріали передаються до суду для вирішення питання щодо примусового вилучення зброї, основних частин зброї, пристроїв, патронів і бойових припасів до них. При цьому відповідна інформація вноситься програмно-технічними засобами інформаційного порталу Національної поліції до баз даних єдиної інформаційної системи МВС.

Особам, які мають нагородну вогнепальну зброю, органами поліції видаються дозволи на її зберігання, носіння без зазначення строку їх дії з позначкою "Нагородна". Нагородною вважається зброя, одержана в порядку, встановленому законодавством України.

Порядок переоформлення у разі смерті

П. 12.16: У разі смерті власника нагородна, нарізна вогнепальна та інша зброя військових зразків, мисливська нарізна або гладкоствольна вогнепальна зброя, основні частини зброї та бойові припаси до неї, пневматична, холодна та охолощена зброя, пристрої та патрони до них у п'ятиденний строк здаються близькими особами до органів поліції на тимчасове зберігання до вирішення питання щодо спадкування майна (але на строк не більше шести місяців).

Органи поліції не мають права видавати дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної зброї та бойових припасів до неї, пневматичної чи холодної зброї, пристроїв та патронів до них громадянам, а також проводити їх перереєстрацію в разі:

наявності даних про систематичне (два чи більше разів) порушення такою особою громадського порядку, зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря, інших одурманюючих засобів, вчинення домашнього насильства, що підтверджується документально;

наявності вмотивованої постанови державного виконавця про встановлення тимчасового обмеження боржника в праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та охолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;

надходження від уповноваженого органу до УП ЦОУП, УП ГУНП інформації про повідомлення такій особі про підозру або інформації про складення щодо такої особи повідомлення про підозру, що не вручене через не встановлення її місцезнаходження;

наявності в особи судимості за злочин, яка не погашена або не знята в установленому порядку;

відсутності довідки про вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування;
відсутності права, визначеного актами законодавства, на придбання, зберігання і носіння пристроїв.

Контроль за зберіганням вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв, що належать громадянам, здійснюється органами поліції відповідно до законодавства. Перевірка порядку зберігання зброї громадянами проводиться дільничними офіцерами поліції не рідше одного разу на три роки. Про результати перевірки складається рапорт, який підшивається до особової справи власника зброї, пристрою.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть об'єкти дозвільної системи, за функціонуванням яких МВС України здійснює контроль.
2. Назвіть основні завдання Національної поліції щодо забезпечення правил дозвільної системи в Україні.
3. Назвіть особливості взаємодії працівників дозвільної системи з іншими службами органів Національної поліції.
4. Що перевіряють дільничні офіцери поліції на об'єктах дозвільної системи?
5. Який порядок здійснення контролю за об'єктами дозвільної системи чітко визначений?

Теми рефератів:

1. Дільничний офіцер поліції, як суб'єкт дозвільної системи.
2. Перспективи запровадження в Україні цивільної вогнепальної зброї.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.

6. В кінці практичної частини заняття викладач:

- узагальнює проведenu роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
- роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

До дільничного офіцера поліції звернувся гр. М. з метою отримати дозвіл на придбання травматичної зброї.

Питання :

До компетенції якого підрозділу належить видача такого дозволу?

Які дії дільничного офіцера поліції?

Які документи необхідні для отримання такого дозволу?

Ситуація 2.

До поліцейського дозвільної системи звернувся гр. Н (18 років), який мав на меті отримати дозвіл на придбання мисливської рушниці.

Питання:

Які дії поліцейського?

З якого віку громадянин України має право на придбання мисливської нарізної зброї?

Які вимоги висуваються до особи, яка має на меті отримати такий дозвіл?

Ситуація 3.

Під час перевірки правил зберігання вогнепальної зброї і бойових припасів до неї у гр. Б. дільничний офіцер поліції виявив порушення (мисливська рушниця зберігалася не в сейфі, а висіла на стіні у зібраному стані).

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Які правила зберігання вогнепальної зброї?

Як будуть кваліфіковані дії гр. Б.?

Складіть належний матеріал про адміністративне правопорушення.

Ситуація 4.

До поліцейського дозвільної системи звернувся гр. М. з метою перереєстрації травматичної зброї, оскільки попередній термін закінчився. Під час бесіди стало зрозуміло, що гр. М. пропустив строк перереєстрації, який завершився 6 місяців тому.

Питання:

Які дії поліцейського?

Які строки та правила реєстрації та перереєстрації вогнепальної зброї?
Як будуть кваліфіковані дії гр. М.?
Складіть належний матеріал про адміністративне правопорушення.

Ситуація 5.

Під час зупинки автомобіля патрульними поліцейськими в багажнику було виявлено мисливську рушницю в зібраному стані без чохла, патрони були розсипані. Дозвіл на носіння, зберігання, перевезення та пересилання зброї був дійсний. Власник зброї пояснив, що їде на полювання, тому перевозить зброю та боєприпаси до неї у такому стані.

Питання :

Які дії поліцейського?

Які правила перевезення вогнепальної зброї?

Як будуть кваліфіковані дії власника зброї?

Складіть належний матеріал про адміністративне правопорушення.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. В який термін проводиться розгляд документів наданих громадянами для отримання дозволу на придбання вогнепальної зброї?

- А. в десятиденний строк
- Б. на протязі п'ятнадцяти днів
- В. не більше як у місячний термін
- Г. на протязі трьох місяців

2. З якого віку громадянин України має право на придбання мисливської нарізної зброї?

- А. 18років
- Б. 21років
- В. 25 років
- Г. 20 років

3. В який термін необхідно вилучити зареєстровану зброю у родичів власника, який помер?

- А. 5 днів
- Б. 10 днів
- В. 30 днів
- Г. 1 місяць

4. В який термін власнику зареєстрованої зброї необхідно повідомити до органів поліції про зміну місця мешкання?

- А. 5 днів
- Б. 10 днів
- В. 30 днів
- Г. 1 місяць

5. В який термін після придбання зброї необхідної їй поставити на облік в органах поліції?

- А. 5 днів
- Б. 10 днів
- В. 30 днів
- Г. 1 місяць

6. Які з перелічених категорій громадян не мають право на придбання спецзасобу травматичної дії?

- А. журналісти
- Б. працівники МВС
- В. військовослужбовці
- Г. підприємці

7. Вид зброї, щодо якого не здійснюється дозвільна система?

- А. стартові пістолети
- Б. мисливська нарізна зброя
- В. мисливська гладко ствольна зброя
- Г. пневматична зброя

8. Хто розглядає матеріал про адміністративне правопорушення, складений за ст. 192 КУпАП?

- А. начальник відділу контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи
- Б. керівник територіального органу поліції
- В. суддя
- Г. прокурор

9. Хто розглядає матеріал про адміністративне правопорушення, складений за ст. 191 КУпАП?

- А. начальником відділу контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи
- Б. керівником територіального органу поліції
- В. суддя
- Г. прокурором

10. На який термін видається дозвіл на право придбання зброї?

- А. 1 рік
- Б. 5 місяців
- В. 2 роки
- Г. 3 місяці

Відповіді:

- 1.В**
- 2.В**
- 3.А**
- 4.Б**
- 5.Б**
- 6.Г**
- 7.А**
- 8.Б**
- 9.В**
- 10. Г**

6.ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛЬНИЧНИМ ОФІЦЕРОМ ПОЛІЦІЇ ЗАХОДІВ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ І ЙОГО ПРИПИНЕННЯ

Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» доповнено таким напрямом діяльності як ужиття заходів для запобігання та протидії домашньому насильству і його припинення згідно **Наказу МВС України від 19.06.2020 № 468 «Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції».**

ДОП виявляє на поліцейській дільниці осіб, схильних до вчинення домашнього насильства (кривдників), та вживає превентивних заходів, передбачених законодавством і спрямованих на запобігання правопорушенням, пов'язаним з домашнім насильством, відповідно до норм Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Так, згідно статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»:

домашнє насильство - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь;

економічне насильство - форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

психологічне насильство - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

сексуальне насильство - форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої

недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

фізичне насильство - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

кривдник - особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі.

Згідно вказаного Закон дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству незалежно від факту спільного проживання поширюється на таких осіб:

- 1) подружжя;
- 2) колишнє подружжя;
- 3) наречені;
- 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- 6) особи, які мають спільну дитину (дітей);
- 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- 8) дід (баба) та онук (онука);
- 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- 11) рідні брати і сестри;
- 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);
- 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;
- 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя.

Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству поширюється також на інших родичів, інших осіб, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання, а також на суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Діяльність, спрямована на запобігання та протидію домашньому насильству, ґрунтується на таких засадах:

- 1) гарантування постраждалим особам безпеки та основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на життя, свободу та

особисту недоторканість, на повагу до приватного та сімейного життя, на справедливий суд, на правову допомогу, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини;

2) належна увага до кожного факту домашнього насильства під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

3) врахування непропорційного впливу домашнього насильства на жінок і чоловіків, дітей та дорослих, дотримання принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

4) визнання суспільної небезпеки домашнього насильства та забезпечення нетерпимого ставлення до будь-яких проявів домашнього насильства;

5) повага та неупереджене і небайдуже ставлення до постраждалих осіб з боку суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечення пріоритетності прав, законних інтересів та безпеки постраждалих осіб під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

6) конфіденційність інформації про постраждалих осіб та осіб, які повідомили про вчинення домашнього насильства;

7) добровільність отримання допомоги постраждалими особами, крім дітей та недієздатних осіб;

8) врахування особливих потреб та інтересів постраждалих осіб, зокрема осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;

9) ефективна взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, з громадськими об'єднаннями, неурядовими організаціями, засобами масової інформації та іншими заінтересованими особами.

У разі якщо постраждалою особою є дитина, будь-які дії, що вчиняються щодо неї, базуються на принципах, визначених Конвенцією ООН про права дитини, Конвенцією Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, Європейською конвенцією про здійснення прав дітей та законодавчими актами України у сфері захисту прав дитини.

Заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству здійснюються без дискримінації за будь-якою ознакою.

Звичаї, релігійні переконання, віросповідання, традиції не можуть розглядатися як виправдання будь-яких форм домашнього насильства, передбачених цим Законом, або бути підставою для звільнення кривдника від відповідальності.

Стаття 10 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначає повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері

запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі і дільничного офіцера поліції.

Так, до повноважень уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству належать:

1) виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них;

2) прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, вжиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спільно з Національною поліцією України;

3) інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;

4) винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників;

5) взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством;

6) здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії;

7) анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством;

8) взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відповідно до статті 15 цього Закону;

9) звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Уповноважені підрозділи органів Національної поліції України здійснюють повноваження у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з урахуванням міжнародних стандартів реагування правоохоронних органів на випадки домашнього насильства та оцінки ризиків.

Поліцейські можуть проникати до житла особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках, пов'язаних із припиненням вчинюваного акту домашнього насильства, у разі безпосередньої небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи.

Стаття 24 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначає, що до спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника;
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника - спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства.

Стаття 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» наголошує, що терміновий заборонний припис виноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення.

Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- 1) зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- 2) заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- 3) заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Під час вирішення питання про винесення термінового заборонного припису пріоритет надається безпеці постраждалої особи. Зазначена вимога поширюється також на місце спільного проживання (перебування) постраждалої особи та кривдника незалежно від їхніх майнових прав на відповідне житлове приміщення.

Працівники уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України можуть у встановленому законом порядку застосовувати поліцейські заходи примусу для виселення з житлового приміщення кривдника, якщо терміновий заборонний припис передбачає зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи, а кривдник відмовляється добровільно його залишити.

Терміновий заборонний припис виноситься за заявою постраждалої особи, а також за власною ініціативою працівником уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України за результатами оцінки ризиків.

Терміновий заборонний припис вноситься строком до 10 діб.

Терміновий заборонний припис вручається кривднику, а його копія - постраждалій особі або її представнику.

Дія термінового заборонного припису припиняється у разі застосування до кривдника судом адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у кримінальному провадженні.

Кривдник, стосовно якого винесено терміновий заборонний припис, згідно з яким він повинен залишити місце спільного проживання (перебування) з постраждалою особою, зобов'язаний повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ органів Національної поліції України за місцем вчинення домашнього насильства.

Особа, стосовно якої винесено терміновий заборонний припис, може оскаржити його до суду в загальному порядку, передбаченому для оскарження рішень, дій або бездіяльності працівників уповноважених підрозділів органів Національної поліції України.

Терміновий заборонний припис не може містити заходів, передбачених пунктами 1 і 2 частини другої цієї статті, якщо кривдником є особа, яка на день винесення припису не досягла вісімнадцятирічного віку та має спільне місце проживання (перебування) з постраждалою особою.

Терміновий заборонний припис вноситься в порядку, визначеному наказом МВС України від **01.08.2018 № 654 «Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника»**.

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника (далі - припис) вноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України (далі - уповноважений підрозділ поліції) у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення.

Припис вноситься за заявою постраждалої особи, а також за власною ініціативою працівника уповноваженого підрозділу поліції за результатами оцінки ризиків.

Під час вирішення питання про винесення припису пріоритет надається безпеці постраждалої особи. Зазначена вимога поширюється також на місце спільного проживання (перебування) постраждалої особи та кривдника незалежно від їхніх майнових прав на відповідне житлове приміщення.

При винесенні припису працівник уповноваженого підрозділу поліції отримує пояснення від кривдника, постраждалої особи (її представника), свідка(ів) (у разі наявності).

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника складається на бланку, виготовленому друкарським способом згідно з технічним описом бланка термінового заборонного припису стосовно кривдника, на якому проставлено відповідні серію та номер.

Усі реквізити припису заповнюються державною мовою, розбірливим почерком, чорнилом чорного або синього кольору.

У разі якщо особа, щодо якої виноситься припис, не володіє українською мовою, припис складається за участю перекладача.

Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до припису, а також унесення додаткових записів після того, як припис підписано постраждалою особою (її представником), свідком(ами) (за наявності) та кривдником.

У разі допущення порушень при оформленні припису його заповнений бланк вважається зіпсованим.

Припис складається в одному примірнику з утворенням двох копій через самокопіювальний папір. Оригінал припису вручається кривднику під підпис, перша копія - постраждалій особі або її представнику, друга копія залишається у працівника уповноваженого підрозділу поліції.

Під час винесення припису в ньому зазначаються:

у рядку «тип, назва населеного пункту» - тип, назва населеного пункту;
у рядку «посада, найменування уповноваженого підрозділу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові працівника, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника» - посада працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виніс припис, найменування уповноваженого підрозділу поліції, у якому він служить, звання, прізвище, ім'я та по батькові (повністю, без скорочень);

у рядку «згідно зі статтею 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та з урахуванням існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи виніс цей терміновий заборонний припис стосовно» - прізвище, ім'я та по батькові особи, яка вчинила домашнє насильство (повністю, без скорочень), стать, дата народження, громадянство, місце проживання, місце реєстрації, номер контактного телефону, місце роботи (навчання), посада;

у рядку «особу встановлено» - назва документа, що посвідчує особу (серія, номер паспорта, дата видачі і назва органу, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує особу, яка вчинила домашнє насильство (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток тощо), дата видачі і назва органу (установи, підприємства, організації), що його видав(ла));

у рядку «чи притягався(лася) до адміністративної або кримінальної відповідальності» - інформація щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності (впродовж року) або кримінальної відповідальності;

у рядку «у зв'язку із скоєнням ним (нею) домашнього насильства» - форма(и) домашнього насильства та стислий зміст правопорушення;

у рядку «стосовно постраждалої особи» - прізвище, ім'я та по батькові постраждалої особи (повністю, без скорочень) із підкресленням ступеня її спорідненості з кривдником відповідно до частин другої та третьої статті 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;

у рядку «заходи термінового заборонного припису стосовно кривдника» - захід чи заходи, передбачені частиною другою статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;

у рядку «Терміновий заборонний припис стосовно кривдника винесений строком» - строк із зазначенням кількості діб, часу та дати винесення припису, часу та дати закінчення дії припису;

у рядку «Особі, стосовно якої винесено терміновий заборонний припис, роз'яснено положення статті 173² КУпАП про притягнення до відповідальності за невиконання термінового заборонного припису стосовно кривдника, зобов'язання повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ Національної поліції України за місцем учинення домашнього насильства, а також про право оскарження термінового заборонного припису стосовно кривдника до суду» - підпис, прізвище та ініціали особи, якій винесено припис;

у рядку «Підпис працівника уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника» - підпис, прізвище, ім'я та по батькові працівника уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України, який виніс припис;

у рядку «Підпис постраждалої особи (її представника) про отримання копії термінового заборонного припису стосовно кривдника та надання згоди на обробку персональних даних згідно із Законом України «Про захист персональних даних»» - підпис, прізвище, ім'я та по батькові постраждалої особи (її представника);

у рядку «Підпис кривдника про отримання термінового заборонного припису стосовно кривдника отримано» - підпис, прізвище, ім'я та по батькові кривдника;

у рядку «Кривдник від підпису відмовився в присутності» - підписи, прізвища, імена та по батькові працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виніс припис, постраждалої особи (її представника), свідка(ів) (у разі наявності).

Припис підписується працівником уповноваженого підрозділу поліції, який його виніс, постраждалою особою (її представником) і кривдником власноруч на оригіналі та кожній з копій.

У разі відмови кривдника підписати припис працівник уповноваженого підрозділу поліції у рядку «Кривдник від підпису відмовився в присутності» ставить власний підпис та пропонує підписати постраждалій особі (її представникові) та свідку(ам) (у разі наявності).

Особа, стосовно якої винесено припис, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту припису та пояснення по суті правопорушення, а також викласти мотиви своєї відмови підписати його, які додаються до копії припису працівника уповноваженого підрозділу поліції.

Якщо домашнє насильство вчинено кількома особами, працівник уповноваженого підрозділу поліції виносить припис стосовно кожного кривдника окремо.

Якщо від домашнього насильства постраждало декілька осіб, працівник уповноваженого підрозділу поліції виносить припис кривднику щодо кожної постраждалої особи.

Припис не може містити заходів, передбачених пунктами 1 і 2 частини другої статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», якщо кривдником є особа, яка на день винесення припису не досягла вісімнадцятирічного віку та має спільне місце проживання (перебування) з постраждалою особою.

Дія припису припиняється в разі застосування до кривдника судом адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у кримінальному провадженні.

Кривдник, стосовно якого винесено припис, згідно з яким він повинен залишити місце спільного проживання (перебування) з постраждалою особою, зобов'язаний повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ поліції за місцем учинення домашнього насильства.

Повідомлення кривдника до уповноваженого підрозділу поліції про місце свого тимчасового перебування фіксується в журналі реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника.

Працівники уповноваженого підрозділу поліції можуть в установленому чинним законодавством України порядку застосовувати поліцейські заходи примусу для виселення з житлового приміщення кривдника, якщо припис передбачає зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи, а кривдник відмовляється добровільно його залишити.

Особа, стосовно якої винесено припис, може оскаржити його до суду в загальному порядку, передбаченому для оскарження рішень, дій або бездіяльності працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виносив припис.

Діловодство, пов'язане з винесенням термінового заборонного припису стосовно кривдника

Організація забезпечення органів поліції журналами видачі бланків термінових заборонних приписів стосовно кривдника, журналами обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника, журналами реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, що передбачені цим Порядком, покладається на керівників територіальних (відокремлених) підрозділів територіальних органів поліції. За наявності технічної можливості журнали ведуться в електронній формі.

В уповноважених підрозділах поліції заповнення журналу видачі бланків термінових заборонних приписів стосовно кривдника та видача бланків припису здійснюються посадовою особою, яка за своїми функціональними обов'язками здійснює забезпечення діловодства у справах про адміністративні правопорушення.

Винесені приписи обліковуються впродовж доби в журналі обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника та зберігаються у працівника підрозділу превенції уповноваженого підрозділу поліції, який забезпечує організацію роботи із запобігання та протидії домашньому насильству.

У разі відкриття кримінального провадження або оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення з копії припису працівника уповноваженого підрозділу поліції робиться копія, яка долучається до матеріалів.

В уповноваженому підрозділі поліції заповнення журналу реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, здійснюється працівником чергової служби органів (підрозділів) поліції.

Уповноважені підрозділи поліції щороку до 01 липня подають до структурного підрозділу матеріального забезпечення центрального органу управління поліції інформацію про річну потребу в бланках термінового заборонного припису стосовно кривдника на наступний календарний рік.

Забезпечення бланками термінового заборонного припису стосовно кривдника покладається на структурний підрозділ матеріального забезпечення центрального органу управління поліції на основі узагальнення наданої уповноваженими підрозділами поліції інформації про необхідну кількість бланкової продукції.

Організація контролю за винесенням припису в уповноважених підрозділах поліції здійснюється їх безпосередніми керівниками.

Контроль за додержанням вимог щодо ведення журналу видачі бланків термінових заборонних приписів стосовно кривдника, журналу обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника, журналу реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, покладається на заступника начальника уповноваженого підрозділу поліції, визначеного відповідальним за здійснення такого контролю згідно з наказом керівника цього підрозділу.

Контроль за дотриманням працівниками уповноважених підрозділів поліції чинного законодавства України під час застосування спеціального заходу протидії домашньому насильству шляхом винесення припису покладається на керівників територіальних (відокремлених) підрозділів територіальних органів поліції.

Варто наголосити, що дільничний офіцер поліції проводить оцінку ризиків за фактом вчинення домашнього насильства згідно спільного

Наказу Міністерства соціальної політики України та МВС України та Мін від 13.03.2019 № 369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства».

Результати оцінки ризиків враховує поліцейський уповноваженого підрозділу поліції під час винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника, вжиття інших заходів для припинення такого насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення та надання допомоги постраждалим особам у порядку, визначеному законодавством.

Уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству можуть використовувати результати оцінки ризиків під час застосування заходів протидії такому насильству відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Процедура оцінки ризиків вчинення домашнього насильства

Оцінка ризиків проводиться за факторами небезпеки/ризиків щодо вчинення домашнього насильства, передбачених у формі оцінки ризиків вчинення домашнього насильства, шляхом спілкування/бесіди з постраждалою від такого насильства особою або її представником, з'ясування обставин конфлікту та виявлення чинників і умов, які створюють або можуть створювати небезпеку для цієї особи.

Форма оцінки ризиків вчинення домашнього насильства містить такі питання:

1. Чи кривдник колись погрожував застосувати та/або застосовував зброю або інші предмети, які можуть спричинити шкоду життю та здоров'ю постраждалої особи та/або її дітям?
2. Чи кривдник погрожував вбити постраждалу особу та/або її дітей?
3. Чи допускає постраждала особа, що кривдник може спробувати вбити постраждалу особу та/або її дітей?
4. Чи кривдник коли-небудь душив постраждалу особу, або передавлював їй горло, або намагався це зробити?
5. Чи кривдник застосовував раніше фізичне насильство, яке мало наслідки спричинення середнього та/або тяжкого ступеня тілесних ушкоджень?
6. Чи застосовувався протягом останнього року до кривдника терміновий заборонний припис?
7. Чи кривдник має зброю та/або може її легко дістати і застосувати?
8. Чи кривдник схильний до сильних та/або постійних ревнощів та чи контролює більшу частину повсякденного життя постраждалої особи?
9. Чи висловлював кривдник наміри та/або намагався вчинити самогубство?

10. Чи кривдник залякував, переслідував або погрожував постраждалій особі та/або її дітям?
11. Чи здійснював кривдник напади на постраждалу особу та/або її дітей за межами домашнього середовища?
12. Чи утримував кривдник постраждалу особу та/або її дітей проти її волі в певному місці або будь-яким іншим чином обмежував свободу, у тому числі свободу в спілкуванні?
13. Чи вплинула поведінка кривдника на безпеку постраждалої особи та/або безпеку її дітей?
14. Чи кривдник має алкогольну залежність або зловживає алкогольними напоями?
15. Чи кривдник має наркотичну залежність або зловживає наркотичними речовинами?
16. Чи кривдник коли-небудь погрожував вбити, вбив або завдавав навмисно шкоди домашній та/або іншій тварині?
17. Чи кривдник вчиняв щодо постраждалої особи фізичне та/або сексуальне насильство, коли вона була вагітна або з новонародженою дитиною/немовлям?
18. Чи кривдник має фінансові проблеми?
19. Чи є постраждала особа та/або її діти економічно залежною(ними) від кривдника?
20. Чи були випадки після одруження або проживання разом, коли кривдник покидав на тривалий час (не менше ніж на 10 діб) сім'ю без причини та без надання пояснень?
21. Чи є у постраждалої особи дитина/діти від іншого шлюбу, про яких кривдник знає та/або нещодавно дізнався?
22. Чи перебуває сім'я постраждалої особи під соціальним супроводом?
23. Чи видавав суд кривднику обмежувальний припис?
24. У разі видачі кривднику обмежувального припису, чи порушував він заходи тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків, передбачених таким приписом?
25. Чи відомо постраждалій особі про притягнення кривдника до кримінальної відповідальності за вбивство, спричинення тілесних ушкоджень, зґвалтування та/або інші злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи?
26. Чи кривдник виганяв постраждалу особу та/або її дітей з місця проживання та/або погрожував здійснити такі дії?

27. Чи є щось додаткове, що змушує постраждалу особу турбуватися про її безпеку?

За результатами заповнення форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства поліцейський уповноваженого підрозділу поліції визначає рівень небезпеки, який ураховується під час винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника, вжиття інших заходів для припинення такого насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення, надання допомоги постраждалим особам.

Фактори небезпеки/ризиків щодо вчинення домашнього насильства визначаються за результатами оцінки дій кривдника, які свідчать про ймовірність настання летальних наслідків у разі вчинення домашнього насильства, і представлені у формі оцінки ризиків вчинення домашнього насильства у вигляді питань, на які відповідає поліцейський уповноваженого підрозділу поліції за результатами спілкування з постраждалою особою, та загальної оцінки ситуації вчинення домашнього насильства з метою виявлення вірогідності продовження чи повторного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті такої особи.

У разі виявлення будь-яких інших чинників/обставин за результатами оцінки ситуації, які можуть вплинути на рівень небезпеки (ризиків) вчинення домашнього насильства, поліцейський уповноваженого підрозділу поліції у позиції «Зауваження поліцейського уповноваженого підрозділу поліції щодо будь-яких інших чинників/обставин, які підвищують/знижують рівень загрози життю та здоров'ю постраждалої особи» форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства робить запис про наявність таких чинників/обставин, їхні можливі наслідки та надає інші зауваження щодо них.

У зв'язку з тим, що кожна окрема ситуація може мати унікальні чинники/обставини, які впливають на рівень небезпеки та ризик летального випадку, пов'язаного з насильством, не передбачені формою оцінки ризиків вчинення домашнього насильства, поліцейський уповноваженого підрозділу поліції на власний розсуд може оцінити рівень небезпеки як високий, якщо він/вона вважає, що постраждала особа перебуває в потенційно небезпечній ситуації або яка може спричинити смерть особи або інші тяжкі наслідки.

Про наявність та можливі наслідки дії таких чинників/обставин поліцейський уповноваженого підрозділу поліції робить запис у відповідній позиції форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства.

Дві відповіді «Так» на запитання з № 1-6 та на будь-яку кількість запитань з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства, а також якщо поліцейський уповноваженого підрозділу поліції вважає, що постраждала особа перебуває в ситуації, яка може спричинити її смерть або інші тяжкі наслідки, оцінюється як високий рівень небезпеки.

Відповідь «Так» на одне запитання з № 1-6 та на щонайменше сім і більше запитань з № 7-27 або жодної відповіді на запитання з № 1-6, але не менше чотирнадцяти позитивних відповідей на запитання з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства оцінюється як середній рівень небезпеки.

Відповідь «Так» на одне запитання з № 1-6 та на не більше ніж шість запитань з № 7-27 або не більше тринадцяти позитивних відповідей на запитання з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства оцінюється як низький рівень небезпеки.

Якщо на всі запитання отримано відповіді «Без відповіді / Невідомо», поліцейський уповноваженого підрозділу поліції на свій розсуд може оцінити ситуацію як таку, що має високий рівень небезпеки.

Залежно від визначеного рівня небезпеки, яка загрожує постраждалій особі, поліцейський уповноваженого підрозділу поліції приймає рішення щодо необхідності винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника та застосування заходів, передбачених частиною другою статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Якщо рівень небезпеки оцінюється як низький або середній, а інші чинники/обставини, що можуть вплинути на рівень небезпеки, відсутні, терміновий заборонний припис стосовно кривдника вноситься на розсуд поліцейського уповноваженого підрозділу поліції.

У разі високого рівня небезпеки поліцейський уповноваженого підрозділу поліції обов'язково вносить терміновий заборонний припис стосовно кривдника.

Якщо поліцейський уповноваженого підрозділу поліції вважає, що постраждала особа потребує медичної, соціальної, психологічної, правової або іншої допомоги, він інформує у встановленому законодавством порядку про це відповідний уповноважений орган (установу) у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

У разі наявності декількох постраждалих осіб форма оцінки ризиків вчинення домашнього насильства заповнюється щодо кожної постраждалої особи окремо.

Усі реквізити форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства поліцейський уповноваженого підрозділу поліції заповнює державною мовою, розбірливим почерком, чорнилом чорного або синього кольору.

Після проведення оцінки ризиків поліцейський уповноваженого підрозділу поліції долучає форму оцінки ризиків вчинення домашнього насильства до матеріалів, зібраних за фактом такого насильства.

Однією з основних компетенцій ДОП є постановка на превентивний облік та в межах своєї компетенції проводить профілактичну роботу з:

1) особами, звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено в установленому законом порядку;

2) особами, схильними до вчинення домашнього насильства (кривдниками).

Згідно статті 16 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» уповноважені підрозділами органів Національної поліції України, до яких відноситься дільничний офіцер поліції, уповноважені вносити відомості до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі - це автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптування, зміни, поновлення, використання, поширення (розповсюдження, реалізації, передачі), знеособлення і знищення визначених цим Законом даних про випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Відомості про кривдника вносяться до Реєстру у разі наявності обґрунтованої підозри вчинення ним насильства, зокрема після підтвердження такого факту шляхом проведення перевірки відповідної інформації згідно з порядком взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, та/або порядком взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, затвердженими Кабінетом Міністрів України

Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі ведеться з метою:

1) захисту життєво важливих інтересів постраждалих осіб, зокрема постраждалих дітей;

2) попередження повторних випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

3) забезпечення здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі;

4) надання комплексної та своєчасної допомоги постраждалим особам суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі;

5) обліку випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

6) координації діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

До Реєстру вносяться відомості (окремо за кожним випадком насильства) про:

1) працівника суб'єкта, що здійснює заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, або суб'єкта, що здійснює заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, який вніс відомості про

випадок насильства до Реєстру або відкоригував їх (дата внесення; прізвище, ім'я, по батькові; посада; номер контактного телефону; найменування та адреса відповідного суб'єкта);

2) особу, яка повідомила про вчинення насильства (прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; місце проживання; номер контактного телефону), - за згодою, наданою у порядку, визначеному частиною четвертою цієї статті;

3) постраждалу особу (прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; стать; громадянство; місце проживання; місце навчання та/або місце роботи; номер контактного телефону) - за згодою, наданою у порядку, визначеному частиною четвертою цієї статті;

4) кривдника (прізвище, ім'я, по батькові; число, місяць, рік народження; стать; громадянство; місце проживання; місце навчання та/або місце роботи; номер контактного телефону) та про характер відносин між кривдником і постраждалою особою, у тому числі відповідно до статті 3 цього Закону;

5) випадок домашнього насильства, насильства за ознакою статі (дата вчинення; місце вчинення; форма домашнього насильства; вид шкоди чи страждань, завданих внаслідок насильства за ознакою статі; короткий опис);

6) потреби постраждалої особи;

7) суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, або суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, у зв'язку з виявленням випадку насильства (найменування; повноваження; місцезнаходження та номер контактного телефону (крім спеціалізованих служб підтримки));

8) вичерпний перелік заходів, здійснених у зв'язку з виявленням випадку насильства, та їх результат.

Згода на внесення персональних даних про особу, яка повідомила про вчинення насильства, або про постраждалу особу надається відповідною особою з дотриманням вимог Закону України "Про захист персональних даних".

У разі якщо зазначена особа є дитиною, така згода надається її батьками або іншими законними представниками, а якщо батьки (інші законні представники дитини) є кривдниками або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини, - органом опіки та піклування. У разі якщо зазначена особа є недієздатною, така згода надається її законним представником, а якщо її законний представник є кривдником або ухиляється від захисту прав та інтересів недієздатної особи, - органом опіки та піклування.

Персональні дані про особу, яка повідомила про вчинення насильства, зберігаються у Реєстрі **протягом одного року** з дня надходження відповідної інформації про вчинення насильства.

Персональні дані про постраждалу особу зберігаються у Реєстрі **протягом трьох років** з дня вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі.

Персональні дані про кривдника зберігаються у Реєстрі:

1) у разі відсутності кримінального провадження стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням домашнього насильства, насильства за ознакою статі або інших форм насильства стосовно постраждалої особи, рішення суду про застосування обмежувального припису або накладення адміністративного стягнення, вироку суду про визнання кривдника винуватим за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі або інших форм насильства стосовно постраждалої особи, що набрали законної сили, - протягом року з дня надходження відповідної інформації про вчинення насильства;

2) у разі виправдувального вироку суду, що набрав законної сили, - до часу набрання чинності відповідним рішенням суду;

3) у разі порушення кримінального провадження стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням домашнього насильства чи насильства за ознакою статі або інших форм насильства стосовно постраждалої особи - протягом періоду розслідування кримінального провадження;

4) у разі ухвалення рішення суду, що набрало законної сили, про застосування обмежувального припису або накладення адміністративного стягнення - протягом трьох років з дня набрання чинності відповідним рішенням суду;

5) у разі винесення вироку суду, що набрав законної сили, про визнання кривдника винуватим за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі або інших форм насильства стосовно постраждалої особи з відбуванням покарання - протягом десяти років з дня закінчення строку відбування покарання;

6) у разі винесення вироку суду, що набрав законної сили, про визнання кривдника винуватим за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі або інших форм насильства стосовно постраждалої особи без відбування покарання - протягом десяти років з дня набрання чинності відповідним рішенням суду.

У разі спростування факту вчинення насильства, а також після закінчення строку зберігання у Реєстрі персональних даних такі дані підлягають видаленню або знищенню в порядку, встановленому законом.

Формування Реєстру здійснюється окремо за кожним випадком домашнього насильства, насильства за ознакою статі шляхом внесення до нього відповідної інформації.

Відомості до Реєстру (крім відомостей про кривдника) вносяться усіма суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, або суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі (крім громадян України,

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах).

Згідно Наказу МВС України від **25.02.2019 № 124** «Про затвердження **Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України**» дільничний офіцер поліції бере на профілактичний облік кривдника з моменту виявлення факту вчинення ним домашнього насильства на встановлений законодавством строк і проводить з ним профілактичну роботу.

Профілактичний облік осіб, що вчинили домашнє насильство, які не досягли вісімнадцятирічного віку, здійснюється працівниками підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України.

Підставами для поставлення кривдника на профілактичний облік є:

- складений адміністративний протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173⁻² КУпАП;
- терміновий заборонний припис стосовно кривдника, винесений працівником уповноваженого підрозділу поліції;
- отримання уповноваженим підрозділом поліції в установленому законом порядку інформації про видачу судом обмежувального припису кривднику;
- рішення суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173⁻² КУпАП;
- відкриття кримінального провадження стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням ним домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- повідомлення установи виконання покарань про звільнення від відбування покарання кривдника, засудженого за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі.

ДОП протягом доби формують матеріали за фактами вчинення домашнього насильства та інформують про це керівника уповноваженого підрозділу поліції для поставлення кривдника на профілактичний облік із наданням копій таких матеріалів.

Рішення про поставлення кривдника на профілактичний облік приймає керівник територіального (відокремленого) уповноваженого підрозділу поліції за результатами розгляду матеріалів, які є підставою для поставлення кривдника на профілактичний облік.

Дільничний офіцер поліції, відповідальний за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку, вносить відомості про кривдника до журналу реєстрації осіб, які перебувають на профілактичному обліку за вчинення домашнього насильства (додаток), який ведеться в електронному вигляді, а в разі відсутності такої можливості - у друкованому вигляді.

Відомості про взяття кривдника на профілактичний облік протягом доби вносяться до інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі - система ІПНП) з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних» працівником уповноваженого підрозділу поліції, відповідальним за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку.

У відомостях про взяття кривдника на профілактичний облік зазначаються:

- посада поліцейського, відповідального за організацію профілактичної роботи з кривдником, з обов'язковим зазначенням найменування уповноваженого підрозділу поліції, у якому він проходить службу, звання, прізвища, імені та по батькові (повністю, без скорочень);
- прізвище, ім'я та по батькові особи, яка вчинила домашнє насильство (повністю, без скорочень), число, місяць, рік народження, стать, громадянство, місце проживання, навчання та/або місце роботи, номер контактного телефону, паспорт громадянина України, а у разі його відсутності документ, що підтверджує громадянство України, посвідчує особу чи її спеціальний статус (тип, назва документа, серія, номер, дата видачі та уповноважений суб'єкт, що видав документ, строк дії документа);
- інформація про притягнення кривдника до адміністративної відповідальності (упродовж року) або кримінальної відповідальності;
- заходи термінового заборонного припису або обмежувального припису стосовно кривдника, передбачені статтями 25, 26 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», та строки їх дії;
- форма(и) домашнього насильства та суть діяння;
- прізвище, ім'я та по батькові постраждалої особи (повністю, без скорочень), число, місяць, рік народження, стать, громадянство, місце проживання, навчання та/або місце роботи, номер контактного телефону, ступінь спорідненості з кривдником відповідно до частин другої, третьої статті 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Згода на внесення персональних даних про постраждалу особу надається цією особою (її представником) з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних»;
- підстава та дата зняття кривдника з обліку.

Строки ведення профілактичного обліку кривдників устанавлюються:

- відповідно до строків застосування заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків, передбачених обмежувальним приписом стосовно кривдника, а в разі продовження припису - на встановлений судом строк;
- упродовж одного року з дня виявлення останнього факту вчинення домашнього насильства у випадку, коли обмежувальний припис стосовно кривдника судом не виносився;

- упродовж одного року з дня накладення судом адміністративного стягнення за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- до набрання законної сили вироком суду у кримінальному провадженні, відкритому стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням ним домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- до погашення або зняття судимості за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства.

Строк зберігання відомостей про кривдника, який перебуває на профілактичному обліку, становить три роки з дня зняття його з такого обліку, після чого відомості про нього та постраждалу особу автоматично знеособлюються.

Знеособлені відомості в подальшому використовуються в статистичних та наукових цілях.

У разі зміни кривдником місця проживання/перебування уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого перебуває на профілактичному обліку особа, яка вчинила домашнє насильство, інформує уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого проживатиме кривдник, із зазначенням його місця проживання/перебування.

Уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого вирішив проживати кривдник, після підтвердження факту прибуття особи, яка вчинила домашнє насильство, за цією адресою протягом трьох діб інформує про це уповноважений підрозділ поліції, на території обслуговування якого перебуває на профілактичному обліку кривдник, та вносить відповідні корективи до системи ПНП.

Забороняється зняття з профілактичного обліку кривдника, який змінив місце проживання/перебування, без отримання підтвердження з відповідного уповноваженого підрозділу поліції про узяття кривдника на такий облік за новим місцем проживання/перебування.

Зняття кривдника з профілактичного обліку здійснюється уповноваженим підрозділом поліції, на території обслуговування якого перебуває на профілактичному обліку кривдник, у зв'язку з настанням однієї з підстав, визначених пунктом 13 цього розділу.

Підставами для зняття кривдника з профілактичного обліку є:

- відсутність повторних випадків учинення кривдником домашнього насильства впродовж одного року з дня взяття на профілактичний облік;
- закінчення строку дії обмежувального припису стосовно кривдника;
- закриття справи про адміністративне правопорушення стосовно кривдника;

- закриття кримінального провадження за відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення, розпочатого у зв'язку з вчиненням кривдником домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- погашення або зняття судимості за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства;
- набрання законної сили виправдувальним вироком суду, вироком суду щодо призначення покарання у вигляді позбавлення волі за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства;
- рішення суду про оголошення особи померлою чи визнання безвісно відсутньою або отримання свідчення про її смерть.

Працівник уповноваженого підрозділу поліції, відповідальний за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку, після завершення встановленого строку, але не пізніше трьох днів з дати виникнення підстав для зняття кривдника з профілактичного обліку за рішенням керівника уповноваженого підрозділу поліції вносить відповідні зміни до системи ІППІ.

Відомості про кривдника, який перебуває на профілактичному обліку, та постраждалу особу, особи яких ідентифіковані або можуть бути ідентифіковані, є персональними даними і захищаються під час їх обробки та зберігання в порядку, визначеному Законом України «Про захист персональних даних».

Працівникам уповноваженого підрозділу поліції, відповідальним за організацію роботи з особами, які перебувають на профілактичному обліку, забороняється розголошувати персональні дані, що вносяться до системи ІППІ, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, крім випадків, передбачених законодавством.

Обробка персональних даних, зазначених у відомостях про взяття кривдника на профілактичний облік та унесених до системи ІППІ, здійснюється виключно з метою виконання визначених законодавством завдань у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Профілактична робота з кривдниками, які перебувають на профілактичному обліку, та контроль за її проведенням

Дільничний офіцер поліції та інші підрозділи поліції, уповноважені на здійснення заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечують контроль за поведінкою кривдника за місцем проживання/перебування та проведення з ним профілактичної роботи з метою недопущення скоєння повторних фактів домашнього насильства.

Дільничний офіцер поліції здійснює контроль за дотриманням вимог заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладенням на нього обов'язків шляхом щотижневого спілкування з кривдником, а у разі необхідності з постраждалою особою за місцем проживання/перебування, навчання та/або місцем роботи, іншими місцями, які часто відвідують ці особи.

Контроль за організацією роботи щодо взяття на профілактичний облік кривдника, проведення з ним профілактичної роботи та зняття з такого обліку здійснюється керівником дільничного офіцера поліції.

Також варто наголосити, що основним повноваженням дільничного офіцера поліції залишається також складання протоколу про адміністративне правопорушення за статтею 173-2 КУпАП.

Стаття 173². Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування

Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі винесення такого припису, -

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до десяти діб.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Судді місцевих судів уповноважені вирішувати справи за ст. 173-2 КУпАП згідно статті 221 КУпАП. Згідно статті 255 КУпАП уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції (а це – дільничні офіцери поліції) уповноважені складати протоколи про такі адміністративні правопорушення.

Згідно статті 262 КУпАП органами внутрішніх справ (Національною поліцією) уповноважені проводити адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, при вчиненні домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть поняття та види домашнього насильства.

2. Які повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству?

3. Порядок винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника?

4. Які особливості профілактичного обліку кривдників?

5. Які особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення за статтею 173-2 КУпАП.

Теми рефератів:

1. Роль дільничного офіцера поліції в запобігання та протидії домашньому насильству в Україні.

2. Практика застосування поліцейськими термінового заборонного припису стосовно кривдника.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.

2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.

3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.

6. В кінці практичної частини заняття викладач:

- узагальнює проведеної роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
- роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

До дільничного офіцера поліції звернулася вчителька загальноосвітньої школи і повідомила, що її учень 3 класу постійно приходив до школи з сінцями по всьому тілу. Вона підозрює, що учня вдома застосовують фізичну силу.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії батьків хлопця?

Які матеріали по зверненню необхідно зібрати дільничному офіцеру поліції?

Ситуація 2.

Дільничний офіцер поліції прибув на виклик за адресою: м. Дніпро, вул. Чкалова, 67. До дільничного звернулася дружина із заявою про те, що її чоловік регулярно випиває спиртні напої, після чого влаштовує скандал та застосовує фізичну силу до неї.

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії чоловіка?

Складіть матеріали по вказаному зверненню?

Ситуація 3.

Дільничний офіцер поліції прибув на виклик за адресою: м. Дніпро, вул. Чкалова, 67. До дільничного звернулася дружина із заявою про те, що її чоловік регулярно випиває спиртні напої, після чого влаштовує скандал та застосовує фізичну силу до неї. Проте офіційну заяву про вчинення адміністративного правопорушення за статтею 173-2 КУпАП дружина писати відмовилася, аргументуючи це тим, що розлучатися з чоловіком не збирається, а хоче, що поліцейський перевиховав кривдника.

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії чоловіка?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

Ситуація 4.

В гості до подружжя Петренків приїхала теща. Під час святкової вечері між чоловіком та тещою виник конфлікт з приводу виховання дітей Петренків. Чоловік побив тещу та вигнав її на вулицю. Теща викликала поліцію.

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії чоловіка?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

Ситуація 5.

Громадянин Сидоров порушив тимчасовий заборонний припис і прийшов до своєї дружини додому в стані алкогольного сп'яніння, влаштував скандал, намагався вдарити жінку.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Як можна кваліфікувати дії чоловіка?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, називається:

- А. економічне насильство
- Б. психологічне насильство
- В. сексуальне насильство
- Г. фізичне насильство

2. До спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- А. терміновий заборонний та обмежувальний припис стосовно кривдника
- Б. взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи
- В. направлення кривдника на проходження програми для кривдників
- Г. усі відповіді вірні

3. Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- А. зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи
- Б. заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи
- В. заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою
- Г. усі відповіді вірні

4. Строк, на який вноситься терміновий заборонний припис, становить:

- А. до 5 діб
- Б. до 10 діб
- В. до 15 діб
- Г. до 30 діб

5. Хто є ініціатором винесення термінового заборонного припису?

- А. постраждала особа
- Б. працівник уповноваженого підрозділу поліції
- В. постраждала особа та працівник уповноваженого підрозділу поліції
- Г. суддя

6. У скількох примірниках складається терміновий заборонний припис?

- А. в одному примірнику
- Б. у двох примірниках
- В. у трьох примірниках
- Г. у чотирьох примірниках

7. Автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптування, зміни, поновлення, використання, поширення (розповсюдження, реалізації, передачі), знеособлення і знищення даних про випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі, називається:

- А. Єдина інформаційна система
- Б. Єдиний державний реєстр
- В. Єдина автоматизована система
- Г. Єдиний реєстр кривдників

8. Не є підставою для зняття кривдника з профілактичного обліку:

- А. закінчення строку дії обмежувального припису стосовно кривдника
- Б. закриття справи про адміністративне правопорушення стосовно кривдника
- В. зміна місця проживання/перебування
- Г. погашення або зняття судимості за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства

9. Організація контролю за винесенням припису в уповноважених підрозділах поліції здійснюється:

- А. безпосереднім керівником
- Б. прокурором
- В. суддею
- Г. головою Національної поліції

10. Розгляд справ про адміністративне правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 173-2 КУпАП, належить до компетенції

- А. дільничного офіцера поліції
- Б. начальника сектору превенції
- В. начальника відділення поліції
- Г. судді суду загальної юрисдикції

Відповіді:

- 1-Б
- 2-Г

3-Г
4-Б
5-В
6-А
7-Б
8-В
9-А
10-Г

7. КОНТРОЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ЙОГО УЧАСНИКАМИ ТА ПРАВОМІРНІСТЮ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ВУЛИЧНО-ДОРОЖНІЙ МЕРЕЖІ

Новелою 2020 року стало доповнення **Наказу МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції»** новою компетенцією згідно **Наказу МВС України від 19.06.2020 № 468 «Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції»**.

Зокрема, до основних завдань додано регулювання дорожнього руху та здійснення контролю за дотриманням його учасниками Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306 (із змінами), а основним напрямком роботи визначено здійснення контролю за дотриманням ПДР його учасниками та правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі.

Серед засобів, які застосовує держава для боротьби з порушеннями законодавства про дорожній рух, найважливіше місце посідає адміністративна відповідальність. Вимоги сьогодення потребують підвищення ефективності реалізації адміністративної відповідальності, адже на цей час наявна значна кількість негативних чинників, що гальмують розвиток зазначеної галузі, а саме: дублювання повноважень суб'єктів адміністративної юрисдикції; прогалини в адміністративно-деліктному законодавстві; відсутність контролю з боку органу, що виніс постанову про накладення адміністративного стягнення; низька професійна підготовка суб'єктів правозастосування, зокрема численні помилки при кваліфікації правопорушень у сфері дорожнього руху; порушення правил оформлення матеріалів адміністративної справи та строків притягнення громадян до адміністративної відповідальності тощо. До того ж, стягнення за вчинення адміністративних проступків у сфері безпеки дорожнього руху не виконують належної превентивної, виховної та каральної функції, оскільки не мають системного та якісного характеру впливу.

Саме тому виникає нагальна потреба в детальному дослідженні змісту проступків у сфері дорожнього руху, особливостей застосування заходів адміністративної відповідальності за їх скоєння та, відповідно до цього, – внесення пропозицій щодо змін і доповнень до законодавства з метою підвищення ефективності реалізації адміністративної відповідальності у розглядуваній сфері.

Особливістю провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері дорожнього руху є застосування до правопорушників такого виду стягнення, як штрафні бали.

Введення стягнення у вигляді штрафних балів.

Штрафні бали є стягненням, що накладається на громадян за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, установлені КУпАП.

Кожному громадянину, який має право керування транспортним засобом, щороку з початку року (з дня отримання права керування транспортним засобом) і до кінця року нараховується 150 балів.

У разі фіксації правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі від загальної кількості балів громадянина, який вчинив правопорушення, вираховується кількість штрафних балів, передбачених відповідною статтею Особливої частини КУпАП.

В КУпАП штрафні бали введено до санкції лише частини першої та частини другої статті 122. **(Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху)**

Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину, порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг, правил перевезення вантажів, буксирування транспортних засобів, зупинки, стоянки, проїзду пішохідних переходів, ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах, а так само порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками, -

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або **50 штрафних балів**.

Порушення правил проїзду перехресть, зупинок транспортних засобів загального користування, проїзд на заборонний сигнал світлофора або жест регулювальника, порушення правил обгону і зустрічного роз'їзду, безпечної дистанції або інтервалу, розташування транспортних засобів на проїзній частині, порушення правил руху автомагістралями, користування зовнішніми освітлювальними приладами або попереджувальними сигналами при початку руху чи зміні його напрямку, використання цих приладів та їх переобладнання з порушенням вимог відповідних стандартів, користування під час руху транспортного засобу засобами зв'язку, не обладнаними технічними пристроями, що дозволяють вести перемови без допомоги рук (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними невідкладного службового завдання), а так само порушення правил навчальної їзди, -

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян **або 50 штрафних балів**.

Поліцейські не мають можливості застосовувати стягнення у вигляді штрафних балів, тому що це стягнення застосовується виключно за правопорушення, які зафіксовано в автоматичному режимі.

Розширення можливості поліції виносити постанови в справах про адміністративні правопорушення без складання протоколу про правопорушення

Ці зміни пов'язані із новою редакцією статті 258 КУпАП. Зокрема, в статті зараз зазначено:

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

У цих випадках (передбачених частинами першою та другою статті 258), уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа оспорить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього Кодексу, **крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі.**

Постанова у справі про адміністративне правопорушення складається у двох екземплярах, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Тепер Національної поліції **має право не складати** протоколи при вчиненні адміністративних правопорушень **розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції.**

Якщо особа не погоджується із накладеним стягненням, оспорує його, то поліцейський має скласти і протокол про адміністративне правопорушення. Але протокол не складається, якщо це правопорушення є правопорушенням у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Відповідна компетенція Національної поліції визначається у статті 222 КУпАП.

Можна зробити такий важливий висновок:

Національна поліція має повноваження щодо розгляду та винесення постанов в справах про адміністративні правопорушення в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, відповідальність за які передбачені частинами першою, другою, третьою, п'ятою і шостою статті 121, статтями 121-1, 121-2, частинами першою, другою і третьою статті 122, частиною першою статті 123, статтями 125, 126, частинами першою, другою і третьою

статті 127, статтями 128, 128-1, 129, статтею 132-1, частинами першою, другою і третьою статті 140, що передбачають стягнення у вигляді штрафу або штрафних балів.

В подальшому цю інформацію буде узагальнено у таблиці.

Далі з'ясуємо, які адміністративні правопорушення віднесено до сфери забезпечення безпеки дорожнього руху і яка компетенція Національної поліції на них поширюється.

Відповідно до КУпАП такими правопорушеннями є правопорушення, відповідальність за які передбачена статтями КУпАП: 121, 121-1, 121-2, 122, 122-2, 122-4, 122-5, 123, 124, 124-1, 125, 126, 127, 127-1, 128, 128-1, 129, 130, 132-1, 133-1, 139, 140.

Всього 22 статті. В діяльності поліцейського, в першу чергу, необхідно звернути увагу на такі:

Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху

Стаття 122-². Невиконання водіями вимог про зупинку

Стаття 122-⁵. Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв

Стаття 124. Порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна

Стаття 126. Керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки

Стаття 130. Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції

Стаття 139. Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та невжиття необхідних заходів щодо їх усунення

Особливості застосування статті 124 КУпАП вивчається в курсі «Оформлення ДТП». Так само там вивчається и механізм застосування статті **130 КУпАП**. Але що статті 130 КУпАП ми давно коментар у наступній лекції.

Не можна сказати, що інші правопорушення в сфері забезпечення дорожнього руху менш важливі. Просто ймовірність вчинення зазначених правопорушень вища.

№	Стаття КУпАП та її частини	Санкція	Повноваження поліції
---	----------------------------	---------	----------------------

1.	Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та		
	<p><u>Частина перша</u> Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину, порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг, правил перевезення вантажів, буксирування транспортних засобів, зупинки, стоянки, проїзду пішохідних переходів, ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах, а так само порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками,</p>	<p>штраф в розмірі п'ятнадцяти НМДГ або 50 штрафних балів.</p>	<p>Розгляд. Постанова Протокол не складається</p>
	<p><u>Частина друга</u> Порушення правил проїзду перехресть, зупинок транспортних засобів загального користування, проїзд на заборонний сигнал світлофора або жест регулювальника, порушення правил обгону і зустрічного роз'їзду, безпечної дистанції або інтервалу, розташування транспортних засобів на проїзній частині, порушення правил руху автомагістралями, користування зовнішніми освітлювальними приладами або попереджувальними сигналами при початку руху чи зміні його напрямку, використання цих приладів та їх переобладнання з порушенням вимог відповідних стандартів, користування під час руху транспортного засобу засобами зв'язку, не обладнаними технічними пристроями, що дозволяють вести перемови без допомоги рук (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними невідкладного службового завдання), а так само порушення правил навчальної їзди, -</p>	<p>штраф в розмірі двадцяти п'яти НМДГ або 50 штрафних балів.</p>	<p>Розгляд. Постанова Протокол не складається</p>
	<p><u>Частина третя</u> Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на п'ятдесят кілометрів на годину, ненадання переваги в русі</p>	<p>штраф в розмірі тридцяти НМДГ</p>	<p>Розгляд. Постанова Протокол не складається</p>

	транспортним засобам аварійно-рятувальних служб, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, поліції, що рухаються з увімкненими спеціальними світловими або звуковими сигнальними пристроями, ненадання переваги маршрутним транспортним засобам, у тому числі порушення правил руху і зупинки на смузі для маршрутних транспортних засобів, а так само порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху,		
	Частина четверта Порушення, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, що спричинили створення аварійної обстановки, а саме: примусили інших учасників дорожнього руху різко змінити швидкість, напрямок руху або вжити інших заходів щодо забезпечення особистої безпеки або безпеки інших громадян	штраф в розмірі сорока НМДГ або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від шести місяців до одного року.	Протокол. (Розглядає суд)
2	Стаття 122-². Невиконання водіями вимог про зупинку		
	Частина перша Невиконання водіями вимог поліцейського, а водіями військових транспортних засобів - вимог посадової особи військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України про зупинку транспортного засобу,	штраф в розмірі дев'яти НМДГ або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від трьох до шести місяців.	Протокол. (Розглядає суд)
3	Стаття 122-⁵. Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв		
	Частина перша Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв -	штраф в розмірі п'ятисот НМДГ з конфіскацією спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.	Протокол. (Розглядає суд)
4	Стаття 126. Керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки		
	Частина перша Керування транспортним засобом особою, яка не має при собі або не пред'явила для перевірки	штраф в розмірі двадцяти п'яти НМДГ	Розгляд. Постанова Протокол не складається

	посвідчення водія відповідної категорії, реєстраційного документа на транспортний засіб, а також поліса (договору) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката "Зелена картка"),		
	Частина друга Керування транспортним засобом особою, яка не має права керування таким транспортним засобом, або передача керування транспортним засобом особі, яка не має права керування таким транспортним засобом	штрафу в розмірі тридцяти НМДГ	Розгляд. Постанова Протокол не складається
	Керування транспортним засобом особою, позбавленою права керування транспортними засобами,	штраф в розмірі тридцяти НМДГ	
5	Стаття 130. Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції		
	Частина перша Керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а також передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів, а так само відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції,	штраф на водіїв у розмірі двохсот НМДГ або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від одного до двох років, або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб і на інших осіб - накладення штрафу в розмірі двохсот НМДГ або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб.	Протокол. (Розглядає суд)
	Частина друга Повторне протягом року вчинення будь-якого з порушень, передбачених частиною першою цієї статті,	на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від двох до трьох років з оплатним вилученням	Протокол. (Розглядає суд)

	транспортного засобу чи без такого або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого і на інших осіб - адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого	
Частина третя Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яка двічі протягом року піддавалась адміністративному стягненню за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, за відмову від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, -	на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від трьох до десяти років з оплатним вилученням транспортного засобу і на інших осіб - адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу.	Протокол. (Розглядає суд)
Частина четверта Вживання водієм транспортного засобу після дорожньо-транспортної пригоди за його участю алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником), або після того, як транспортний засіб був зупинений на вимогу поліцейського, до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану	на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від двох до трьох років або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.	Протокол. (Розглядає суд)

	алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду,		
6	Стаття 139. Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та невжиття необхідних заходів щодо їх усунення		
	Частина перша Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів, трамвайних колій, технічних засобів регулювання дорожнього руху, самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для дорожнього руху, в тому числі забруднення дорожнього покриття, або невжиття необхідних заходів щодо їх усунення та попередження інших учасників руху про небезпеку, що виникла, або невжиття посадовими особами, відповідальними за технічний стан, обладнання, експлуатацію транспортних засобів, утримання автомобільних доріг та вулиць, громадянами - суб'єктами господарської діяльності заходів щодо заборони руху підвідомчих технологічних транспортних засобів, сільськогосподарської техніки і машин на гусеничному ходу автомобільними дорогами і вулицями, покриття яких може бути пошкоджене, -	штраф на громадян у розмірі двадцяти НМДГ або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, і накладення штрафу на посадових осіб, відповідальних за технічний стан, обладнання, експлуатацію транспортних засобів, утримання автомобільних доріг та вулиць, громадян - суб'єктів господарської діяльності - у розмірі тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин.	Протокол. (Розглядає суд)

Розглянемо для прикладу особливості кваліфікації адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 122 КУпАП. *(Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху)*

Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину, порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг, правил перевезення вантажів, буксирування транспортних засобів, зупинки, стоянки, проїзду пішохідних переходів, ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах, а так само порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками, -

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або 50 штрафних балів.

Об'єктивна сторона – це діяння (дії), альтернативні (достатньо вчинення будь-якої дії із 9 можливих для настання відповідальності). Такими діями можуть бути:

1. перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину,
2. порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг,
3. порушення правил перевезення вантажів,
4. порушення правил буксирування транспортних засобів,
5. порушення правил зупинки,
6. порушення правил стоянки,
7. порушення правил проїзду пішохідних переходів,
8. ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах,
9. порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками,

Кожну дію можна розглядати, як порушення певного пункту Правил дорожнього руху. Так, перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину в місті є порушенням пункту 12.4. Правил дорожнього руху : *У населених пунктах рух транспортних засобів дозволяється із швидкістю не більше 60 км/год.*

Аналогічно встановлюється відповідність кожної дії, яка утворює правопорушення, відповідному пункту Правил дорожнього руху. Це, безумовно, вимагає чіткого знання правил дорожнього руху.

Протокол про це правопорушення поліцейськими **не складається, а складається тільки постановою**, в якій необхідно зазначити, який саме пункт Правил дорожнього руху було порушено.

Це правопорушення має формальний склад, тобто не передбачає обов'язкове настання шкідливих наслідків.

Час та місце вчинення правопорушення не впливають на його кваліфікацію.

Пропорушення не віднесено до триваючих, тому стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення.

Суб'єктом правопорушення можуть бути:

1. особа, яка керувала транспортним засобом в момент вчинення правопорушення, в разі виявлення правопорушення безпосередньо поліцейськими.

2. власник транспортного засобу (фізична або юридична особа), якщо правопорушення було зафіксовано в автоматичному режимі.

Суб'єктивна сторона характеризується обов'язковою такою ознакою, як вина. Форма вини не впливає на кваліфікацію. Правопорушення може бути вчинено як з необережності, так і умисно.

Новелою КУпАП є те, що у випадках накладення стягнення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху при накладенні стягнення **не враховуються** характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність (стаття 33 КУпАП).

Це пов'язано з тим, що санкція статті є безальтернативною – у вигляді штрафу в розмірі 15 НМДГ (255 грн.)

Поліцейський може винести постанову про накладення адміністративного стягнення.

В разі виявлення обставин, які виключають провадження (стан крайньої необхідності, стан неосудності) може бути винесена постанова про закриття справи.

Поліцейський уповноважений вирішувати справу, також має право при малозначності вчиненого адміністративного правопорушення звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитись усним зауваженням. Але і в такому разі необхідно виносити постанову про закриття справи із посиланням на статтю 22 КУпАП.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку транспортного засобу якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі **знаходиться правопорушник** (підпункт перший пункту четвертого частини першої статті 34 Закону).

Поверхнева перевірка транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

Під час поверхневої перевірки транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

Розглянемо ще деякі особливості кваліфікації правопорушення за статтею 130 КУпАП. Як вже зазначалось, ця стаття розглядається в курсі «Оформлення ДТП», тому тут ми з'ясуємо лише деякі аспекти об'єктивної сторони. Текст статті є в таблиці цієї лекції.

За частиною першою статті 130 правопорушенням є такі дії:

- керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції

- передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів,

- відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції

В частинах другій та третій йдеться про такі самі дії, як в частині першій, які було вчинено повторно або більше двох раз протягом року.

За частиною четвертою статті 130 правопорушенням є такі дії:

- Вживання водієм транспортного засобу після дорожньо-транспортної пригоди за його участю алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником),

- Вживання водієм транспортного засобу алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником), після того, як транспортний засіб був зупинений на вимогу поліцейського, до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду.

Огляду підлягають водії транспортних засобів, щодо яких в уповноваженої особи є підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі - стан сп'яніння), згідно з ознаками такого стану, установленими МОЗ і МВС.

Огляд проводиться:

- уповноваженою особою на місці зупинки транспортного засобу з використанням спеціальних технічних засобів;

- лікарем закладу охорони здоров'я.

Огляд на місці зупинки транспортного засобу проводиться у **присутності двох свідків**.

Не можуть бути залучені як свідки працівники поліції або особи, щодо неупередженості яких є сумніви.

Результати огляду, проведеного поліцейським, **зазначаються у протоколі** про адміністративне правопорушення.

Підтвердження стану сп'яніння в результаті огляду та згода водія транспортного засобу з результатами такого огляду є підставою для його притягнення згідно із законом до відповідальності.

Водій транспортного засобу, **що відмовився** від проведення огляду на місці зупинки транспортного засобу або висловив незгоду з його результатами, **направляється** поліцейським для проведення огляду **до відповідного закладу охорони здоров'я**.

Огляд може також проводитися в спеціально обладнаних пересувних пунктах (автомобілях), що належать закладам охорони здоров'я і відповідають установленим МОЗ вимогам.

Поліцейський забезпечує проведення огляду водія транспортного засобу в закладі охорони здоров'я **не пізніше ніж протягом двох годин з моменту виявлення відповідних підстав**.

У разі відмови водія транспортного засобу від проведення огляду в закладі охорони здоров'я поліцейський в **присутності двох свідків складає протокол** про адміністративне правопорушення, у якому зазначає **ознаки сп'яніння** і **дії водія щодо ухилення від огляду**.

Проведення огляду водіїв транспортних засобів - учасників дорожньо-транспортної пригоди, унаслідок якої є постраждалі, - **обов'язкове**.

Огляд водія транспортного засобу в закладі охорони здоров'я проводиться в будь-який час доби за методикою та із застосуванням приладів, дозволених для використання МОЗ.

Лікар, що проводить огляд, повинен ознайомитися з документами, які посвідчують особу водія (паспорт, посвідчення водія та інші документи).

Відсутність документів не може бути причиною для відмови в проведенні огляду.

У разі коли в результаті дорожньо-транспортної пригоди водія доставлено у лікувальний заклад, в обов'язковому порядку проводиться дослідження з метою виявлення в його організмі алкоголю, наркотичних чи інших речовин, що знижують увагу та швидкість реакції.

Лікар, що проводив у закладі охорони здоров'я огляд водія транспортного засобу, **складає** за його результатами **висновок** за формою, яка затверджується МОЗ.

Висновок складається в трьох примірниках: по одному - для уповноваженої особи патрульної служби та водія транспортного засобу, а третій залишається в закладі охорони здоров'я.

Висновок може бути оскаржений водієм транспортного засобу у встановленому законодавством порядку.

Згідно вимог Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та

швидкість реакції : Наказ МВС, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735 до ознак алкогольного та наркотичного сп'яніння належать:

Ознаками алкогольного сп'яніння є:

- а) запах алкоголю з порожнини рота;
- б) порушення координації рухів;
- в) порушення мови;
- г) виражене тремтіння пальців рук;
- г) різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя;
- д) поведінка, що не відповідає обстановці.

Ознаками наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, є:

- а) наявність однієї чи декількох ознак стану алкогольного сп'яніння (крім запаху алкоголю з порожнини рота);
- б) звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло;
- в) сповільненість або навпаки підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови;
- г) почервоніння обличчя або неприродна блідість.

МВС України затвердило Інструкцію з оформлення працівниками патрульної служби МВС матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі. Це наказ МВС від 107.11.2015 № 1395.

Ця Інструкція розроблена відповідно до КУпАП,, постанов Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року №1086 «Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія і ліцензійної картки на транспортний засіб та їх повернення», від 17 грудня 2008 року №1102 «Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках», від 17 грудня 2008 року №1103 «Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду», Положення про патрульну службу МВС , затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 02 липня 2015 року № 796.

Нагадаємо, що протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

Постанова у справі про адміністративне правопорушення складається у двох екземплярах, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Тепер Національна поліція **має право не складати** протоколи при вчиненні адміністративних правопорушень **розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції**.

Якщо особа не погоджується із накладеним стягненням, оспорує його, то патрульний поліцейський має скласти і протокол про адміністративне правопорушення. **Але протокол не складається**, якщо це правопорушення є правопорушенням у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Якщо правопорушення не передбачає компетенції Національної поліції щодо його розгляду, то протокол обов'язково складається (дивись таблицю компетенції).

У разі виявлення правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху за яке необхідно скласти протокол, поліцейський відповідно складає протокол, бланк якого затверджено цією Інструкцією, копія якого під підпис вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює порушникові його права і обов'язки відповідно до статті 63 Конституції України та статті 268 КУпАП.

До протоколу про адміністративне правопорушення долучаються:

- письмові пояснення свідків правопорушення у разі їх наявності.

У разі оформлення протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене частиною четвертою статті 122, частиною третьою статті 123, частинами першою - четвертою статті 130 КУпАП, наявність свідків є обов'язковою;

- акт перевірки технічного стану транспортного засобу;
- акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу.

У разі тимчасового вилучення посвідчення водія (стаття 265-1 КУпАП) робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Протокол підписується особою, яка його склала, і особою, яка вчинила адміністративне правопорушення; за наявності свідків і потерпілих протокол про адміністративне правопорушення може бути підписаний також цими особами. У разі відмови порушника від підписання протоколу про адміністративне правопорушення в протоколі робиться запис про це, який засвідчується підписом свідків. Особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання, які долучаються до протоколу.

При складанні протоколу про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 139, 140 КУпАП, до нього необхідно долучати акт обстеження ділянки вулично-шляхової мережі з відповідними замірами та схемою про:

- пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд, трамвайних колій чи технічних засобів регулювання дорожнього руху;

- самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху;
- перешкоду для дорожнього руху, у тому числі забруднення шляхового покриття;
- пошкодження асфальтобетонного покриття доріг унаслідок руху машин на гусеничному ході;
- умови та стан шляху, які загрожують безпеці дорожнього руху;
- порушення нормативів щодо обладнання на дорогах місць проведення ремонтних робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій тощо;
- порушення або невиконання правил на підприємствах, в установах та організаціях під час розроблення та виготовлення транспортних засобів і деталей до них або інших предметів їх додаткового обладнання, під час проектування, реконструкції та ремонту шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд.

У разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, передбачені частинами першою, другою, третьою, четвертою, шостою і сьомою статті 121, частиною третьою статті 122 (в частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху), статтями 122-5, 124, 126, частинами першою, другою, третьою і четвертою статті 130, статтями 132-1, 206-1 КУпАП, працівник уповноваженого підрозділу, що забезпечує безпеку дорожнього руху, тимчасово затримує транспортний засіб шляхом блокування або доставляє його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку, **що дозволяється виключно у випадку, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху** (якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху), в тому числі за допомогою спеціального автомобіля - евакуатора. Про тимчасове затримання робиться відповідний запис у протоколі про Мадміністративне правопорушення.

Після тимчасового затримання транспортного засобу працівник відповідного уповноваженого підрозділу Національної поліції зобов'язаний надати особі можливість повідомити про тимчасове затримання транспортного засобу та своє місцезнаходження іншу особу за власним вибором і вжити заходів щодо повернення автомобіля до місця постійної дислокації, а також забороняє експлуатацію транспортного засобу до усунення несправностей, виявлених у процесі його огляду, або до демонтажу спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

У разі якщо розміщення затриманого транспортного засобу **суттєво не перешкоджає** дорожньому руху, такий транспортний засіб **не може бути** доставлений для зберігання на спеціальний майданчик.

Транспортний засіб може бути **тимчасово затриманий** на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але **не більше трьох днів** з моменту такого затримання.

Після закінчення триденного строку тимчасового затримання транспортного засобу особа має право звернутися за отриманням тимчасово затриманого транспортного засобу. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення.

За подання такого звернення та повернення особі тимчасово затриманого транспортного засобу не може стягуватися плата.

Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках та стоянках визначається Кабінетом Міністрів України (Постанова КМУ від 17 грудня 2008 року №1102 «**Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках**»).

Доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку здійснюється за допомогою спеціальних автомобілів - евакуаторів (далі - евакуатор), у тому числі тих, що належать підприємствам, установам та організаціям, які провадять діяльність, пов'язану з транспортуванням транспортних засобів, і з якими територіальним органом МВС укладені в установленому порядку договори.

Для доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку уповноважена особа територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби, викликає евакуатор через чергового територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби.

Після прибуття евакуатора уповноважена особа територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби, **робить у присутності двох свідків і представника підприємства**, установи або організації, яким належить евакуатор, **запис у протоколі** про адміністративне правопорушення про тимчасове затримання транспортного засобу із зазначенням:

1) дати, часу, місця порушення і підстави для тимчасового затримання та доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;

2) посади, місця роботи, прізвища, імені та по батькові особи, яка приймає рішення про тимчасове затримання і доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;

3) типу, марки, державного реєстраційного номера, переліку візуальних недоліків та пошкоджень транспортного засобу, що тимчасово затримується і доставляється на спеціальний майданчик чи стоянку;

4) найменування, місцезнаходження та номера телефону підприємства, установи або організації, які доставляють транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку, державного реєстраційного номера евакуатора;

5) адреси місця зберігання транспортного засобу;

6) посади, прізвища, імені та по батькові особи, яка виконує роботи з доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку.

У разі виявлення транспортного засобу боржника, оголошеного в розшук відповідно до статті 40 Закону України «Про виконавче

провадження», у присутності двох свідків і представника підприємства, установи або організації, який доставляє транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку, складається акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу із зазначенням:

- дати, часу, місця виявлення транспортного засобу і підстави для тимчасового затримання та доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;
- посади, місця роботи, прізвища, імені та по батькові особи, яка приймає рішення про тимчасове затримання і доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;
- типу, марки, державного реєстраційного номера, переліку недоліків і пошкоджень транспортного засобу, що тимчасово затримується і доставляється на спеціальний майданчик чи стоянку, які можливо встановити під час візуального огляду такого засобу;
- найменування, місцезнаходження та номера телефону підприємства, установи або організації, які доставляють транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку, державного реєстраційного номера евакуатора;
- адреси місця зберігання транспортного засобу;
- посади, прізвища, імені та по батькові особи, яка виконує роботи з доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку.

Зазначений акт підписують присутні під час його складання особи.

До протоколу і акта огляду та тимчасового затримання транспортного засобу за можливості додаються фотографія транспортного засобу, що підлягає тимчасовому затриманню, і перелік речей, які перебувають в ньому.

Протокол підписують особа, яка прийняла рішення про тимчасове затримання транспортного засобу, особа, що виконує роботи з доставлення такого засобу на спеціальний майданчик чи стоянку, два свідки, а також водій і страховий комісар в разі їх присутності.

У разі коли доставити транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку неможливо, поліцейський, проводить його затримання шляхом блокування з дотриманням, умов безпеки дорожнього руху.

У разі відсутності водія, транспортний засіб якого заблоковано, поліцейський, залишає під його склоочисниками повідомлення про необхідність прибуття такого водія до територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби, для оформлення протоколу про адміністративне правопорушення.

Форма повідомлення про тимчасове затримання транспортного засобу шляхом його блокування затверджується МВС.

Розблокування транспортного засобу здійснюється уповноваженими особами територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби, після складення протоколу про адміністративне правопорушення.

У разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, за яке відповідно до КУпАП може бути накладено адміністративне

стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, працівник уповноваженого підрозділу, тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає **тимчасовий дозвіл** (додаток 11 до Інструкції) на право керування транспортними засобами. Про тимчасове вилучення посвідчення водія робиться запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після закінчення тримісячного строку тимчасового вилучення посвідчення водія, у випадках, якщо судом не прийнято рішення щодо позбавлення водія права керування транспортним засобом або якщо справа про адміністративне правопорушення не розглянута у встановлений законом строк, особа має право звернутися за отриманням вилученого документа. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення.

Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія визначається Кабінетом Міністрів України (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року №1086 «**Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія і ліцензійної картки на транспортний засіб та їх повернення**»)

Справа про адміністративне правопорушення розглядається за місцем його вчинення.

Справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 121-126, 127 – 129, частинами першою-четвертою статті 130 і статтею 139 КУпАП, можуть також розглядатися за місцем обліку транспортних засобів або за місцем проживання порушників.

Судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, передбачені частинами четвертою та сьомою статті 121, частиною четвертою статті 122, статтями 122-2, 122-4, 122-5, частинами другою і третьою статті 123, статтею 124, частиною четвертою статті 127, статтею 127-1, статтею 130, 139, частиною четвертою статті 140 КУпАП, а також справи про адміністративні правопорушення, учинені особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років.

Стягнення за адміністративне правопорушення накладається у межах, установлених КУпАП та іншими законами України.

При накладенні стягнень за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксованому в автоматичному режимі **не враховуються** характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність.

Під час вчинення однією особою двох або більше адміністративних правопорушень адміністративне стягнення накладається за кожне

правопорушення окремо (частина перша статті 36 КУпАП). У цьому випадку посадова особа накладає стягнення тільки за ті адміністративні правопорушення, які вона має право розглядати.

Розгляд справи розпочинається представлення посадової особи, яка розглядає дану справу. Посадова особа, що розглядає справу, оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить постанову по справі

Постанова повинна містити: найменування органу (посадової особи), який виніс постанову, дату розгляду справи; відомості про особу, щодо якої розглядається справа; опис обставин, установлених при розгляді справи; зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення; прийняте по справі рішення.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, крім даних, визначених частиною другою цієї статті, повинна містити відомості про:

- дату, час і місце вчинення адміністративного правопорушення;
- транспортний засіб, який зафіксовано в момент вчинення правопорушення (марка, модель, номерний знак);
- технічний засіб, яким здійснено фото або відеозапис;
- розмір штрафу та порядок його сплати;
- правові наслідки невиконання адміністративного стягнення та порядок його оскарження;
- відривну квитанцію із зазначенням реквізитів та можливих способів оплати адміністративного стягнення у вигляді штрафу.

Нагадаємо ще раз:

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

У цих випадках (передбачених частинами першою та другою статті 258), уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виносяться постанови у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа оспорить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього Кодексу, **крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері забезпечення дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі.**

Постанова у справі про адміністративне правопорушення **складається у двох екземплярах**, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Тепер Національна поліція **має право не складати** протоколи при вчиненні адміністративних правопорушень **розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції**.

При стягненні штрафу відповідно до статті 258 КУпАП на місці вчинення адміністративного правопорушення порушникові видається квитанція встановленого зразка.

Під час стягнення штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксовані в автоматичному режимі, застосовуються виключно безготівкові платіжні пристрої.

Розглянемо ще особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення, **передбачені статтею 130 КУпАП**.

Водії та інші особи, які керують транспортними засобами, стосовно яких є достатні підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами та огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Процедура направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду здійснюються відповідно **Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду** затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року № 1103.

Результати огляду, проведеного в присутності двох свідків поліцейським з використанням спеціальних технічних засобів, дозволених до застосування МОЗ і патрульної служби МВС, зазначаються в протоколі про адміністративне правопорушення.

У разі проведення огляду в закладах охорони здоров'я висновок про його результати долучається до протоколу про адміністративне правопорушення.

У разі відмови водія транспортного засобу від проведення огляду в закладі охорони здоров'я посадова особа патрульної служби МВС в присутності двох свідків складає протокол про адміністративне правопорушення, у якому зазначає ознаки сп'яніння і дії водія щодо ухилення від огляду.

Питання для самоконтролю:

1. В яких випадках протокол про адміністративне правопорушення у сфері дорожнього руху не складається?
2. Які ознаки сп'яніння водія?
3. Який порядок проведення медичного огляду на стан сп'яніння водія?
4. Який порядок тимчасового вилучення посвідчення водія?
5. Який порядок тимчасового затримання транспортних засобів працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції?

Теми рефератів:

1. Особливості провадження у справах про адміністративне правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 130 КУпАП..
2. Дільничний офіцер поліції, як суб'єкт провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері дорожнього руху.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.
6. В кінці практичної частини заняття викладач:
  - узагальнює проведenu роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
  - роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

Дільничний офіцер поліції зупинив автомобіль ВАЗ 2107, за кермом якого перебував повнолітній гр. М. Дільничний бачив, що в цей день гр. М. випивав у місцевому барі спиртні напої, тому вирішив здійснити медичний огляд, аби підтвердити наявність адміністративного правопорушення.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Який порядок медичного огляду особи на стан сп'яніння?

Який склад адміністративного правопорушення вбачається в діях гр. М.?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

Ситуація 2.

Дільничний офіцер поліції зупинив неповнолітнього гр. Т. (16 років), який проїхав на мотоциклі на червоне світло світлофору.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Який склад адміністративного правопорушення вбачається в діях гр. Т.?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

Ситуація 3.

Дільничний офіцер поліції зупинив автомобіль, водій та пасажир якого не були пристебнуті пасками безпеки..

Питання:

Які дії дільничного офіцера поліції?

Який склад адміністративного правопорушення вбачається в діях водія.?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

Ситуація 4.

Дільничний офіцер поліції зупинив автомобіль, водій якого (повнолітній гр. В) проїхав на червоне світло світлофору. Під час спілкування водій повідомив, що на задньому сидінні в нього сидить вагітна дружина, в якій почалися перейми, і вони поспішають у пологовий будинок.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Який склад адміністративного правопорушення вбачається в діях гр. В.?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

Ситуація 5.

Під час винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення за ст. 122 КУпАП водій озвучив клопотання про складання дільничним офіцером поліції протоколу про адміністративне правопорушення та перенесення розгляд справи на п'ять днів з метою залучення до провадження захисника.

Питання :

Які дії дільничного офіцера поліції?

Чи підлягають задоволенню висловлені водієм клопотання?

Які документи має скласти дільничний офіцер поліції?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. На який максимальний строк поліцейський тимчасово може вилучити посвідчення водія за наявності законний підстав?

- А. не більше ніж на один місяць з моменту такого вилучення
- Б. не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення
- В. не більше ніж на шість місяців з моменту такого вилучення
- Г. не більше ніж на дванадцять місяців з моменту такого вилучення

2. Який суб'єкт видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами?

- А. поліцейський, який тимчасово вилучив права
- Б. сервісний центр МВС
- В. дільничний офіцер поліції
- Г. суддя суду загальної юрисдикції

3. В яких випадках дозволяється тимчасово затримувати транспортний засіб?

- А. у випадку вчинення водієм адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 130 КУпАП
- Б. у випадку, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху або створює загрозу безпеці руху
- В. у випадку, якщо транспортний засіб розміщений на місцях, призначених для зупинки, стоянки, безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю
- Г. Б і В вірно

4. На який строк може бути тимчасово затриманий транспортний засіб?

- А. не більше трьох днів з моменту такого затримання
- Б. не більше десяти днів з моменту такого затримання
- В. не більше тридцяти днів з моменту такого затримання
- Г. не більше п'ятнадцяти з моменту такого затримання

5. Ознаками алкогольного сп'яніння не є:

- А. порушення координації рухів
- Б. порушення мови
- В. виражене тремтіння пальців рук
- Г. звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло;

6. Який документ складається щодо результатів медичного огляду особи на стан сп'яніння?

- А. акт
- Б. висновок
- В. протокол
- Г. довідка

7. У скількох примірниках складається документ щодо результатів медичного огляду особи на стан сп'яніння складається?

- А. у одному примірнику
- Б. у двох примірниках
- В. у трьох примірниках
- Г. у чотирьох примірниках

8. Огляд на стан наркотичного сп'яніння має право проводити:

- А. поліцейський на місці зупинки транспортного засобу з використанням спеціальних технічних засобів
- Б. лікар закладу охорони здоров'я
- В. А і Б
- Г. ніхто не має такого права

9. Огляд на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу проводиться в присутності:

- А. двох свідків
- Б. двох понятих
- В. поліцейського
- Г. медичного працівника

10. У випадку виявлення неповнолітнього 16 років, який порушив правила дорожнього руху, поліцейський складає:

- А. акт
- Б. протокол
- В. постанова
- Г. рапорт

Відповіді:

- 1.Б
- 2.А
- 3.Г
- 4.А
- 5.Г
- 6.Б
- 7.В
- 8.Б

9.A
10.B

8. ДІЛЬНИЧНИЙ ОФІЦЕР ПОЛІЦІЇ, ЯК СУБ'ЄКТ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ У ФОРМІ ДІЗНАННЯ

З 1 липня 2020 року в Україні запрацював інститут кримінальних проступків - і в Національній поліції України з'явилися підрозділи дізнання. Відтепер досудове розслідування по 117 частинах 98 статей Кримінального кодексу України проводиться за спрощеною процедурою і обмежується в часі.

Відповідно до норм частини 2 статті 12 Кримінального кодексу України кримінальний проступок - це передбачене Кримінальним кодексом України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (51 000 грн) або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Повний перелік кримінальних проступків (станом на 01 липня 2020 року):

- умисне легке тілесне ушкодження (ч.1, 2 ст.125 КК України);
- побой та мордування (тільки ч.1 ст.126 КК України);
- погроза вбивством (тільки ч.1 ст.129 КК України);
- розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст.132 КК України);
- примушування до стерилізації без добровільної згоди потерпілої особи (ч.4 ст.134 КК України);
- ненадання допомоги хворому медичним працівником (тільки ч.1 ст.139 КК України);
- насильницьке донорство (тільки ч.1 ст.144 КК України);
- незаконне розголошення лікарської таємниці (ст.145 КК України);
- експлуатація дітей (тільки ч.1 ст.150 КК України);
- примушування до вступу в статевий зв'язок (тільки ч.1, 2 ст.154 КК України);
- порушення таємниці голосування (тільки ч.1 ст.159 КК України);
- підкуп виборця, учасника референдуму (тільки ч.1 ст.160 КК України);
- порушення недоторканості житла (тільки ч.1 ст.162 КК України);
- порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер (тільки ч.1 ст.163 КК України);
- ухилення від сплати аліментів на утримання дітей (ст.164 КК України);
- ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків (ст.165 КК України);

- розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) (тільки ч.1 ст.168 КК України);
- перешкодження законній професійній діяльності журналістів (ст.171 КК України);
- грубе порушення законодавства про працю (тільки ч.1 ст.172 КК України);
- грубе порушення угоди про працю (ст.173 КК України);
- примушування до участі у страйку або перешкодження участі у страйку (ст.174 КК України);
- невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат (ст.175 КК України);
- порушення недоторканності приватного життя (тільки ч.1 ст.182 КК України);
- порушення права на отримання освіти (тільки ч.1 ст.183 КК України);
- порушення права на безоплатну медичну допомогу (ст.184 КК України);
- крадіжка (тільки ч.1 ст.185 КК України);
- викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання (тільки ч.1 ст.188-1 КК України);
- шахрайство (тільки ч.1 ст.190 КК України);
- заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст.192 КК України);
- незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї (ст.193 КК України);
- погроза знищення майна (ст.195 КК України);
- самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (тільки ч.1 ст.197-1 КК України);
- умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (тільки ч.1 ст.209-1 КК України);
- порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом (тільки ч.1 ст.213 КК України);
- розголошення комерційної або банківської таємниці (ст.232 КК України);
- незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель (тільки ч.1 ст.239-1 КК України);
- незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах (тільки ч.1 ст.239-2 КК України);
- порушення законодавства про континентальний шельф України (тільки ч.2 ст.244 КК України);
- порушення законодавства про захист рослин (ст.247 КК України);

- незаконне полювання (тільки ч.1 ст.248 КК України);
- незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом (тільки ч.1 ст.249 КК України);
- умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду (тільки ч.1 ст.252 КК України);
- проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля (тільки ч.1 ст.252 КК України);
- безгосподарське використання земель (тільки ч.1 ст.254 КК України);
- незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини (тільки ч.1 ст.268 КК України);
- порушення вимог законодавства про охорону праці (тільки ч.1 ст.271 КК України);
- порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (тільки ч.1 ст.272 КК України);
- порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд (тільки ч.1 ст.275 КК України);
- порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (тільки ч.1 ст.276 КК України);
- блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства (тільки ч.1 ст.279 КК України);
- примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків (тільки ч.1 ст.280 КК України);
- порушення правил повітряних польотів (тільки ч.1 ст.281 КК України);
- порушення правил використання повітряного простору (тільки ч.1 ст.282 КК України);
- самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда (тільки ч.1 ст.283 КК України);
- ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха (ст.284 КК України);
- неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден (ст.285 КК України);
- керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (ст.286-1 КК України);
- знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу (ст.290 КК України);
- групове порушення громадського порядку (ст.293 КК України);
- заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку (ст.295 КК України);
- хуліганство (тільки ч.1 ст.296 КК України);

- незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини (тільки ч.1 ст.298 КК України);
- знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду (тільки ч.1 ст.298-1 КК України);
- жорстоке поводження з тваринами (тільки ч.1 ст.299 КК України);
- створення або утримання місць розпусти і звідництво (тільки ч.1 ст.302 КК України);
- незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (тільки ч.1 ст.309 КК України);
- посів або вирощування снотворного маку чи конопель (тільки ч.1 ст.310 КК України);
- незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (тільки ч.1 ст.311 КК України);
- незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (тільки ч.1 ст.319 КК України);
- спонукання неповнолітніх до застосування допінгу (тільки ч.1 ст.323 КК України);
- ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу (ст.335 КК України);
- ухилення від військового обліку або спеціальних зборів (ст.337 КК України);
- незаконне підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні (ст.339 КК України);
- опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (тільки ч.1 ст.342 КК України);
- втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця (ст.343 КК України);
- погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок (тільки ч.1 ст.350 КК України);
- перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради (ст.351 КК України);
- перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати (ст.351-1 КК України);
- перешкоджання діяльності Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ст.351-2 КК України);

- самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи (тільки ч.1 ст.353 КК України);
- примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань (тільки ч.1 ст.355 КК України);
- самоправство (ст.356 КК України);
- викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (тільки ч.1 ст.357 КК України);
- підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів (тільки ч.1, 2, 4 ст.358 КК України);
- умисне пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі (тільки ч.1 ст.360 КК України);
- завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою (тільки ч.1 ст.371 КК України);
- розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист (тільки ч.1 ст.381 КК України);
- введення в оману суду або іншого уповноваженого органу (тільки ч.1 ст.384 КК України);
- відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків (ст.385 КК України);
- перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку (ст.386 КК України);
- розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування (ст.387 КК України);
- ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі (ст.389 КК України);
- умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості (ст.389-1 КК України);
- невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників (ст.390-1 КК України);
- порушення правил адміністративного нагляду (ст.395 КК України);
- втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст.397 КК України);
- представництво в суді без повноважень (ст.400-1 КК України);
- необережне знищення або пошкодження військового майна (тільки ч.1 ст.412 КК України);
- незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала (ст.445 КК України).

Одним із основних завдань впровадження інституту дізнання є можливість розвантажити слідчих, оскільки більше 50% усіх зареєстрованих кримінальних правопорушень перейшли у категорію проступків. Таким чином слідчі підрозділи зосередяться на розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів.

Кримінальні проступки розслідуються за спрощеним порядком, який передбачає кілька нововведень. Зокрема дізнавачі ще до внесення відомостей в ЄРДР можуть проводити огляд місця події та медичне освідування, відбирати пояснення, вилучати знаряддя і засоби вчинення проступку, отримувати висновок спеціаліста.

Крім того, тепер джерелами доказів додатково визначаються пояснення, результати освідування, висновок спеціаліста, фото- та відеоматеріали. Також дізнавач чи уповноважена на це особа має можливість встановлювати місцезнаходження телефону чи зчитувати дані з інформаційних систем (за умови, що доступ до них не обмежений або ж не потребує пароля).

Впровадження інституту проступків не дарма визначають як гуманізацію кримінального законодавства, адже відповідними змінами посилюється забезпечення прав людини під час розслідування. Наприклад, затримувати особу, яка скоїла проступок, можна лише у виключних випадках:

- якщо громадянин відмовляється припинити вчинення проступку або ж чинить опір працівнику поліції;
- намагається втекти з місця події;
- під час переслідування відмовляється виконувати законні вимоги поліцейських;
- перебуває у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння та може завдати шкоди собі чи оточуючим;
- ухиляється від органів досудового розслідування чи суду.

Крім того, до особи, яка підозрюється у вчиненні проступку, можуть бути застосовані тільки 2 види запобіжних заходів – особисте зобов'язання та особиста порука.

Терміни досудового розслідування проступків значно скоротилися. У випадку повідомлення особі про підозру або її затримання розслідування має бути завершено протягом 72 годин. Якщо ж підозрюваний не визнає вину або ж проступок вчинив неповнолітній, чи виникла необхідність проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, то - протягом 20-ти діб. І максимальний термін проведення розслідування проступків – 1 місяць, за умови заявленого особою клопотання про проведення експертизи, якщо вона не погоджується із висновком спеціаліста. У виняткових випадках досудове розслідування може бути продовжене до 2-х місяців.

Окрім того, скорочені строки судового розгляду, яке має бути призначене в 5-тиденний термін з дня отримання обвинувального акта. А якщо особа затримана, судовий розгляд має бути призначений невідкладно.

До того ж, скорочення термінів розслідування та судового розгляду означає, що потерпілі швидше зможуть отримати компенсацію збитків, завданих кримінальним проступком.

Серед нововведень - розгляд справи у суді без присутності обвинуваченого. Можливий такий варіант лише за умови, що особа, яка притягується до відповідальності за проступок, не оспорує встановлені під час дізнання обставини та погоджується із розглядом обвинувального акта.

Законодавством встановлені три основні види покарання за скоєння проступків, це – штраф до 51 тисячі гривень, громадські чи виправні роботи та арешт або обмеження волі. Можливе додаткове покарання – позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Тобто за скоєння кримінального проступку особа НЕ може бути позбавлена волі. А після відбуття призначеного судом покарання вважаться несудимою.

Довідково:

Найбільш поширеними кримінальними проступками є крадіжки, спричинення легких тілесних ушкоджень, шахрайства, незаконне зберігання наркотичних засобів без мети збуту, підробка документів.

У Національній поліції штатна чисельність підрозділів дізнання налічує понад 3 700 дізнавачів. Окрім того, залучатимуть до розслідування проступків ще більше 5 тисяч уповноважених осіб з інших підрозділів поліції. Це можуть бути дільничні, поліцейські офіцери громад, працівники ювенальної поліції, оперативники²².

Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» доповнено таким основним завданням, як здійснення досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання. згідно **Наказу МВС України від 19.06.2020 № 468 «Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції»**.

Дільничному офіцеру поліції під час виконання поставленого завдання варто пам'ятати наступне:

Досудове розслідування кримінальних проступків здійснюють підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів органів Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України. Згідно статті 298. Кримінальний процесуальний кодекс України Особливості початку досудового розслідування у формі дізнання. Повноваженнями слідчого під час проведення досудового розслідування наділяється (дізнання) дізнавач. Досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється

---

²² Кримінальні проступки: особливості та переваги нововведень. URL: <http://mariupol-police.dn.ua/news/view/7022>

згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими Кримінальний процесуальний кодекс України

Згідно частині 3 статті 214 КПК, особливістю процедури дізнання, в порівнянні із процедурою досудового розслідування слідчі або розшукові дії які можуть проводитися до моменту внесення відомостей до ЄРДР (Єдиного реєстру досудових розслідувань).

Для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути:

- 1) відібрано пояснення;
- 2) проведено медичне освідування;
- 3) отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 4) вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей.

Згідно статті 298¹ Кримінальний процесуальний кодекс України введено нове поняття, таке як процесуальні джерела доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки.

Процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, крім визначених статтею 84 Кримінальний процесуальний кодекс України, також є:

- пояснення осіб, результати медичного освідування,
- висновок спеціаліста,
- показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису.

Такі процесуальні джерела доказів не можуть бути використані у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора.

Строки розслідування кримінальних проступків

3 дня повідомлення особі про підозру досудове розслідування повинно бути закінчене протягом 72 годин або 20 діб, якщо підозрюваний не визнає вину або існує необхідність проведення додаткових слідчих (розшукових) дій або вчинення кримінального проступку неповнолітнім.

В окремих випадках про продовження строку дізнання прокурор виносить постанову для проведення додаткових слідчих і розшукових дій строк дізнання може бути продовжений прокурором до тридцяти днів.

Дізнавач зобов'язаний не пізніше **72 годин** з моменту затримання особи подати прокурору всі зібрані матеріали дізнання разом із повідомленням про підозру, про що невідкладно письмово повідомляє підозрюваного, його захисника, законного представника, потерпілого.

Особливості закінчення досудового розслідування кримінальних проступків

Закінчення досудового розслідування кримінальних проступків здійснюється згідно із загальними правилами, передбаченими Кримінальним процесуальним кодексом України, з урахуванням особливостей, передбачених статтею 301 Кримінального процесуального кодексу України, а саме:

- слідчий зобов'язаний у найкоротший строк, але не пізніше двадцяти п'яти днів після повідомлення особі про підозру, подати на затвердження прокурору один із зазначених процесуальних документів:

- 1) проект рішення про закриття кримінального провадження;
- 2) проект клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності;
- 3) обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру;
- 4) клопотання про продовження строку досудового розслідування з підстав, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України. У разі необхідності прокурор має право самостійно оформити вищезазначені процесуальні документи.

- прокурор зобов'язаний до спливу тридцятиденного терміну після повідомлення особі про підозру здійснити одну із зазначених дій:

- 1) прийняти рішення про закриття кримінального провадження;
- 2) звернутися до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності;
- 3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру;
- 4) подати клопотання про продовження строку досудового розслідування з підстав, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.

- відкриття матеріалів досудового розслідування іншій стороні здійснюється слідчим у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

Клопотання прокурора про розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні

Згідно статті 302 Кримінального процесуального кодексу України, встановивши під час досудового розслідування, що підозрюваний беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акта за його відсутності, а потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, не заперечують проти такого розгляду, прокурор має право надіслати до суду обвинувальний акт, в якому зазначає клопотання про його розгляд у спрощеному порядку без проведення судового розгляду в судовому засіданні.

Слідчий, прокурор зобов'язаний роз'яснити підозрюваному, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється

провадження, зміст встановлених досудовим розслідуванням обставин, а також те, що у разі надання згоди на розгляд обвинувального акта у спрощеному порядку вони будуть позбавлені права оскаржувати вирок в апеляційному порядку з підстав розгляду провадження за відсутності учасників судового провадження, недослідження доказів у судовому засіданні або з метою оспорити встановлені досудовим розслідуванням обставини. Крім того, слідчий, прокурор зобов'язаний впевнитися у добровільності згоди підозрюваного, потерпілого та представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, на розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні.

До обвинувального акта з клопотанням про його розгляд у спрощеному провадженні повинні бути додані:

1) письмова заява підозрюваного, складена в присутності захисника, щодо беззаперечного визнання своєї винуватості, згоди із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження згідно з нормами частини другої статті 302 Кримінального процесуального кодексу України та згоди з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні;

2) письмова заява потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, щодо згоди із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження згідно з нормами частини другої статті 302 Кримінального процесуального кодексу України та згоди з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні;

3) матеріали досудового розслідування, у тому числі документи, які засвідчують беззаперечне визнання підозрюваним своєї винуватості.

Питання для самоконтролю:

-
1. Що таке кримінальний проступок?
  2. Наведіть приклад кримінальних проступків, досудове розслідування яких може здійснювати дільничний офіцер поліції.
  3. Які строки розслідування кримінальних проступків?
  4. Які особливості процедури дізнання в порівнянні з процедурою досудового розслідування?
  5. Які особливості спрощеного провадження?

Теми рефератів:

1. Особливості провадження у справах про кримінальні проступки.
2. Аналіз практики здійснення дізнання дільничним офіцером поліції.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.
6. В кінці практичної частини заняття викладач:
  - узагальнює проведenu роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
  - роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

Гр. С. викрав вночі з магазину п'ять ящиків горілки та п'ять ящиків коньяку.

Питання :

Кваліфікуйте дії гр. С.

Чи може бути призначений дізнавачем дільничний офіцер поліції?

Які особливості такого провадження?

Ситуація 2.

Під час спільного розпивання спиртних напоїв відбулася бійка, в результаті якої гр. П. отримав струс мозку та пролежав тиждень лікарні.

Питання:

Кваліфікуйте дії.

Чи може бути призначений дізнавачем дільничний офіцер поліції?

Які особливості такого провадження?

Ситуація 3.

Громадянка Р. познайомилася в мережі Інтернет з гр. Н. Під час особистої зустрічі гр. Н отримав довіру громадянки Р. та обманом отримав від неї кошти в розмірі 10 000 грн. Після цього гр. Н. на зв'язок не виходив.

Питання:

Кваліфікуйте дії.

Чи може бути призначений дізнавачем дільничний офіцер поліції?

Які особливості такого провадження?

Ситуація 4.

Дільничний офіцер поліції виявив гр. Д., який перебував у стані наркотичного сп'яніння в під'їзді № 3 будинку 8 по вул. Демидова. При собі гр. Д. мав пакетик з білою речовиною.

Питання:

Кваліфікуйте дії.

Чи може бути призначений дізнавачем дільничний офіцер поліції?

Які особливості такого провадження?

Ситуація 5.

Гр. С. влаштувався на роботу в управління соціального захисту населення, основною вимогою для роботи на посаді була наявність вищої освіти. Коли гр. С пропрацював півроку, поліцейські виявили, що диплом про вищу освіту гр. С. підроблений.

Питання :

Кваліфікуйте дії.

Чи може бути призначений дізнавачем дільничний офіцер поліції?

Які особливості такого провадження?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, крім визначених статтею 84 Кримінальний процесуальний кодекс України, також є:

А. результати медичного освідування

Б. висновки спеціаліста

В. показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

Г. усі відповіді вірні

2. Клопотання прокурора про розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні подається у разі, якщо:

А. підозрюваний беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акта за його відсутності,

Б. потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, не заперечують проти такого розгляду

В. варіанти А та Б

Г. прокурор має право надіслати до суду клопотання про розгляд справи у спрощеному порядку за власною ініціативою

3. В який загальний строк досудове розслідування повинно бути закінчене у випадку спрощеного провадження?

- А. протягом 72 годин з дня повідомлення особі про підозру
- Б. протягом 48 годин з дня повідомлення особі про підозру
- В. протягом 36 годин з дня повідомлення особі про підозру
- Г. протягом 24 годин з дня повідомлення особі про підозру

4. В який строк досудове розслідування відносно неповнолітнього повинно бути закінчене у випадку спрощеного провадження?

- А. протягом 10 годин з дня повідомлення особі про підозру
- Б. протягом 20 діб дня повідомлення особі про підозру
- В. протягом 30 годин з дня повідомлення особі про підозру
- Г. протягом одного місяця з дня повідомлення особі про підозру

5. Хто може продовжити строк дізнання в окремих випадках для проведення додаткових слідчих і розшукових дій:

- А. дізнавач
- Б. начальник підрозділу поліції
- В. прокурор
- Г. суддя

6. Максимальний строк, на який може бути продовжено дізнання в окремих випадках для проведення додаткових слідчих і розшукових дій становить:

- А. до двадцяти днів
- Б. до тридцяти днів
- В. до сорока днів
- Г. до сорока п'яти днів

7. В який строк слідчий зобов'язаний подати на затвердження прокурору обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру:

- А. не пізніше п'яти днів після повідомлення особі про підозру
- Б. не пізніше десяти днів після повідомлення особі про підозру
- В. не пізніше двадцяти п'яти днів після повідомлення особі про підозру
- Г. не пізніше тридцяти днів після повідомлення особі про підозру

8. В який строк прокурор зобов'язаний звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру?

- А. до двадцяти днів
- Б. до тридцяти днів

- В. до сорока днів
- Г. до сорока п'яти днів

9. Хто приймає рішення про закриття кримінального провадження?

- А. дізнавач
- Б. слідчий
- В. прокурор
- Г. суддя

10. До обвинувального акта з клопотанням про його розгляд у спрощеному провадженні повинні бути додані:

- А. письмова заява підозрюваного
- Б. письмова заява потерпілого
- В. матеріали досудового розслідування
- Г. усі відповіді вірні

Відповіді:

- 1-Г**
  - 2-В**
  - 3-А**
  - 4-Б**
  - 5-В**
  - 6-Б**
  - 7-В**
  - 8-Б**
  - 9-В**
  - 10-Г**
-

9.ВЗАЄМОДІЯ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ, ПІДПРИЄМСТВАМИ, УСТАНОВАМИ, ОРГАНІЗАЦІЯМИ ВСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ, А ТАКОЖ ГРОМАДСЬКІСТЮ

9.1 Пріоритетні напрямки взаємодії дільничного офіцера поліції з іншими органами та підрозділами Національної поліції України

Служба дільничних офіцерів поліції у структурі Національної поліції України є однією з найбільш чисельних. Вона особлива своєю універсальністю. На сьогодні основними завданнями цих працівників є превентивна та профілактична робота з населенням, реагування на адміністративні та кримінальні правопорушення у межах території, що обслуговується.

Також дільничними складалося близько 80% всіх протоколів про адміністративні правопорушення і практично кожен третій злочин розкривався теж ними.

Як результат система оцінки його роботи здебільшого орієнтувалася на кількісних показниках, без урахування превентивної роботи.

Принцип реформування служби дільничних офіцерів полягає у закріпленні за ними як основних, функцій зі своєчасного реагування на запити громади з питань забезпечення правоохоронної поліцейської функції, участі у вирішенні нагальних проблем громадян, оперативному, у межах компетенції, наданні поліцейських послуг населенню, здійсненні правовиховної та просвітницької діяльності на території обслуговування. Це набуває актуальності особливо в сільській місцевості.

Розглянемо напрямки взаємодії дільничних офіцерів поліції з окремими підрозділами Національної поліції.

Перш за все необхідно відмітити, що аналіз діяльності дільничних інспекторів поліції дозволяє зробити висновок, що **взаємодія дільничного офіцера поліції здійснюється у двох напрямках:**

- **по вертикалі** (між дільничним офіцером поліції та вищестоящими посадовими особами в системі органів та підрозділів превентивної діяльності);
- **по горизонталі** (між дільничним офіцером поліції та поліцейськими інших органів та підрозділів Національної поліції, наприклад, ГРПП, патрульною поліцією, слідчим, черговим, інспектором ювенальної превенції, оперуповноваженим карного розшуку, поліцейським дозвільної служби, тощо).

Розглянемо детальніше кожен із вказаних напрямків.

Посада дільничного офіцера поліції відноситься до сектору превенції, саме тому **дільничний офіцер поліції тісно взаємодії з начальником сектору превенції та старшим дільничним офіцером поліції.** Зокрема, до функціональних обов'язків начальника сектору превенції відноситься:

1) організовує роботу сектору превенції, спрямовує і координує його діяльність щодо проведення профілактичної роботи на адміністративній території обслуговування;

2) здійснює координацію діяльності дільничних офіцерів поліції;

3) планує роботу сектору превенції, організовує та контролює виконання запланованих заходів, підготовку аналітичних матеріалів з основних напрямів службової діяльності;

4) здійснює контроль за прийняттям та своєчасним розглядом звернень громадян дільничними офіцерами поліції;

5) оцінює ефективність діяльності дільничних офіцерів поліції, з урахуванням їх здатності успішно вирішувати в межах компетенції проблеми громади;

6) узагальнює та доповідає керівництву відділу, відділення пропозиції (рекомендації) за напрямками роботи сектору;

7) вносить керівництву відділу, відділення поліції пропозиції з питань забезпечення взаємодії з іншими структурними підрозділами відділу, відділення поліції, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими формуваннями з охорони громадського порядку щодо забезпечення публічної безпеки і порядку;

8) забезпечує взаємодію дільничних офіцерів поліції з ГРПП та СОГ;

9) відповідає за стан службової дисципліни у секторі превенції.

Функціональні обов'язки старшого дільничного (дільничного) офіцера поліції включають:

1) вивчає та аналізує оперативну обстановку на закріпленій за ним адміністративній дільниці;

2) здійснює превентивну діяльність, спрямовану на запобігання учинення правопорушень;

3) надає, в межах визначених законом, послуги з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги;

4) вживає заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їх життя чи здоров'я;

5) виявляє причини та умови, що сприяють учиненню правопорушень, уживає, в межах компетенції, заходів щодо їх усунення;

6) у випадках, передбачених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень, у тому числі – за порушення Правил дорожнього руху його учасниками;

7) у відповідності до законодавства проводить заходи зі встановлення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, здійснення ГРПП контролю за додержанням такими особами встановлених

судом обмежень, уживає заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, які порушують встановлені правила адміністративного нагляду;

8) здійснює превентивну діяльність щодо запобігання та протидії насильству в сім'ї;

9) у межах визначеної компетенції здійснює контроль за додержанням вимог законодавства щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням у дитячому середовищі, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

10) під час перебування на території обслуговування, за необхідності, проводить особистий прийом громадян та відповідно до компетенції, здійснює перевірку інформації, викладеної в їхніх зверненнях;

11) здійснює контроль за дотриманням фізичними особами спеціальних правил і порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів до них у сфері забезпечення дозвільної системи;

12) координує свої дії з ГРПП, за погодженням з начальником СРПП відділу, відділення поліції залучає ГРПП для надання допомоги при затриманні та доставлянні осіб, які вчинили правопорушення та в інших необхідних випадках;

13) підтримує комунікацію з населенням, громадами, органами місцевого самоврядування, керівниками підприємств, установ, організацій, навчальних та культурних закладів, громадськими формуваннями з питань профілактики правопорушень та забезпечення публічної безпеки і порядку;

14) за участю представників органів влади, місцевого самоврядування, громадськості проводить право-просвітницьку роботу серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів, населення, звітує на загальних зборах громад про стан правопорядку в населених пунктах;

15) у порядку, встановленому законодавством, веде облік осіб, які підлягають профілактичному впливу, координує роботу ГРПП щодо застосування превентивних заходів стосовно осіб, які схильні до вчинення правопорушень, та/або перебувають на профілактичних обліках поліції;

16) проводить превентивну роботу з учасниками дорожнього руху;

17) за необхідності надає практичну допомогу СОГ у здійсненні заходів спрямованих на розкриття вчиненого кримінального правопорушення.

Взаємодія дільничних офіцерів поліції з ГРПП відбувається, як правило, при реагуванні на повідомлення про правопорушення, які вчиняються та прийнятті рішень при розгляді заяв що потребують більш конкретної та докладної перевірки.

Для розуміння сутності понять варто нагадати їх правову характеристику. Так, сектор реагування патрульної поліції – це підрозділ

патрульної поліції, який цілодобово забезпечує оперативне реагування на повідомлення про правопорушення або події, у межах компетенції здійснює їх розгляд, а також комплекс превентивних заходів шляхом патрулювання території обслуговування, виявлення та припинення правопорушень, застосування визначених законодавством поліцейських та інших заходів²³. Група реагування патрульної поліції – це наряд патрульної поліції у складі не менше двох поліцейських, які в зоні оперативного реагування виконують завдання із забезпечення публічної безпеки і порядку, взаємодії з населенням, безпеки дорожнього руху, запобігання правопорушенням або подіям та їх припинення, оперативного реагування на них²⁴.

Взаємодія ГРПП з дільничними офіцерами поліції відбувається за такими напрямками:

1) працівники ГРПП під час виконання своїх обов'язків повинні взаємодіяти з дільничними офіцерами поліції, здійснювати обмін інформацією про проблеми, які хвилюють громадян, вирішення яких відноситься до компетенції поліції, інформацією про осіб, які можуть бути причетними до скоєння правопорушень тощо;

2) у разі необхідності проводять спільні патрулювання території обслуговування;

3) надають допомогу дільничним офіцерам поліції щодо здійснення превентивної діяльності, при затриманні та доставлянні осіб, які вчинили правопорушення, у випадках і порядку встановлених законом;

4) координують дії під час реагування на заяви і повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події, а також під час розгляду звернень громадян у порядку, визначеному Законом України «Про звернення громадян»;

5) про виниклу в ході несення служби потребу у проведенні спільних з дільничними офіцерами заходів старший ГРПП доповідає начальникові СРПП та діє за його вказівками;

6) не допускається залучення ГРПП дільничними офіцерами поліції до проведення спільних заходів, якщо цей захід може бути проведений ним самостійно, а також у разі, якщо це ставить під загрозу виконання інших пріоритетних для ГРПП завдань, потребує залишення на тривалий час зони реагування (без перекриття іншим нарядом), необґрунтовано може призвести до перевитрат пального тощо.

---

²³ Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>

²⁴ Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>

Взаємодія дільничного офіцера поліції та слідчого і працівника чергової служби відбувається в основному під час виявлення кримінального правопорушення або іншої події. У контексті даного питання варто відзначити, що:

Слідчо-оперативна група – це організаційна форма взаємодії слідчих (дізнавачів), працівників оперативних та інших підрозділів поліції з метою виявлення, фіксації, вилучення слідів кримінального правопорушення, речових доказів, встановлення свідків та потерпілих, встановлення осіб, які його вчинили, з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження²⁵. Таким чином слідчі у складі слідчо-оперативної групи збирають первинний матеріал про правопорушення і, якщо розгляд такого правопорушення віднесено до компетенції дільничного офіцера поліції, то слідчі його передають.

Наступним напрямком взаємодії слідчого та дільничного офіцера поліції є передача слідчому матеріалів для порушення кримінального провадження від дільничного офіцера поліції у разі виявлення ним такого. Водночас супроводження кримінального провадження також являється напрямком взаємодії слідчого та дільничного офіцера поліції, адже виконання доручень слідчого у кримінальному провадженні за участю неповнолітнього так само може здійснювати дільничний офіцер поліції.

Крім того, **відповідно до Наказу МВС України «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» від 07.07.2017 № 575:**

дільничний офіцер поліції на місці події:

1) до прибуття СОГ забезпечує охорону місця події, збереження слідів учиненого кримінального правопорушення та в разі необхідності організовує надання невідкладної домедичної допомоги потерпілим особам;

2) з'ясовує обставини вчиненого кримінального правопорушення, встановлює свідків, очевидців події, прикмети правопорушників, збирає інші відомості, що можуть бути використані як докази;

3) інформує уповноваженого працівника чергової служби органу, підрозділу поліції про обставини вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для вжиття невідкладних заходів щодо їх затримання;

4) з прибуттям СОГ негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин учинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили,

---

²⁵ Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>

для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Варто зауважити, що до компетенції дільничного офіцера поліції відноситься проведення поквартирного чи подвірного обходу для збирання відомостей про подію, обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення, виявлення загублених, викинутих правопорушником знарядь учиненого діяння, інших предметів, отримання додаткової інформації про подію та осіб, які вчинили кримінальне правопорушення. Про результати застосованих заходів дільничний доповідає слідчому.

Працівник чергової служби, виступаючи координатором, здійснює інформаційну взаємодію з дільничним офіцером поліції. Крім того, користуючись планшетом або телефоном, дільничний офіцер поліції здійснює зворотній інформаційний зв'язок з черговою службою, оповідаючи про прийняття завдання та стан його виконання.

Форми взаємодії оперативних підрозділів та дільничним офіцером поліції полягає в основному у протидії злочинам. До них належать: обмін оперативною та іншою інформацією; спільне планування, узгодження за часом та місцем та здійснення оперативно-розшукових заходів; допомога наявними силами та засобами; проведення спільних оперативно-тактичних операцій; участь керівників у нарадах та розборах проведених оперативно-розшукових заходів; спільне видання оглядів, методичних рекомендацій за результатами спільної діяльності у протидії злочинам²⁶.

Вибір форми взаємодії визначається самими учасниками з огляду на конкретну обстановку. Вони досить різноманітні і залежать не тільки від конкретних умов, але і від специфіки діяльності названих суб'єктів взаємодії, їх реальних можливостей, низки суб'єктивних чинників. Проте сьогодні можна констатувати недостатню взаємодію між оперативними підрозділами та дільничними офіцерами поліції, адже такі підрозділи відносяться до різних департаментів, а тому здебільшого виконують поставлені завдані кожен за себе. Розглянемо окремі форми зазначеної взаємодії.

Проточний обмін оперативними відомостями і інформацією явного характеру, що становлять як взаємний, так і односторонній інтерес. Взаємне інформування унеможливорює своєчасне виявлення осіб і фактів, які становлять оперативний інтерес. Обмін інформацією може бути організований на постійній основі або мати разовий характер, а також може здійснюватися безпосередньо між підрозділами одного державного органу,

---

²⁶ Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 8 т. / [відп.ред.: В.В. Череней, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко, Ю.І. Римаренко]. – К.: Атіка, 2003. – Т.8: Інформаційно-аналітична, освітня та наукова діяльність, психологічні засади поліцейської служби, міжнародне співробітництво. – 2010. – 1132 с.

що здійснює оперативно-розшукову діяльність. Така необхідність виникає в тих випадках, коли в процесі проведення оперативно-розшукової діяльності одержано інформацію, що потребує дій, які не входять до компетенції відповідного підрозділу²⁷.

Сумісне планування та обговорення наявної інформації на робочих зустрічах, об'єднаних оперативних нарадах керівників оперативних підрозділів та підрозділів превентивної діяльності із проблемних питань щодо боротьби із злочинами. Практика та наукові дослідження²⁸ вказують, що останнім часом взаємодія зазначених керівників у протидії злочинам у формі робочих зустрічей отримала достатній розвиток. Саме комплексне управління наявними силами та засобами забезпечує ефективність діяльності кожного з підрозділів.

Спільне проведення спеціальних операцій, окремих оперативно-розшукових заходів, що вимагають комплексного використання взаємодіючих суб'єктів сил та засобів. Останніми роками практикується проведення локальних операцій щодо відпрацювання населених пунктів, окремих територій і об'єктів за складною криміногенною обстановкою, де істотно відбувається зростання злочинності. Така форми взаємодії отримала розвиток при проведенні комплексних оперативно-профілактичних операцій («Допінг», «Мак», «Канал», «Зброя» тощо)²⁹.

Форми взаємодії служби дільничних офіцерів поліції (у тому числі поліцейських офіцерів громади) з підрозділами ювенальної превенції також достатньо різноманітні, проте від такої взаємодії залежить результат діяльності обох служб та Національної поліції України в цілому. До таких форм належить: взаємний обмін інформацією щодо оперативної обстановки на території обслуговування; взаємодія під час профілактичної роботи (загальна та індивідуальна); взаємодія під час виявлення адміністративних та кримінальних правопорушень. Розглянемо їх детальніше.

Взаємний обмін інформацією щодо оперативної обстановки на території обслуговування дозволить обом службам бути обізнаними щодо кількісних та якісних показників вчинення правопорушень на території обслуговування. Інформація від дільничних офіцерів поліції надасть можливість зосередити зусилля підрозділів ювенальної превенції на виявлених місцях вчинення правопорушень на предмет участі у правопорушеннях неповнолітніх в якості свідка, правопорушника або

---

²⁷ Грень Р.Р. Взаємодія оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 38. Том 2. С. 99-102.

²⁸ Грень Р.Р. Взаємодія оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 38. Том 2. С. 99-102.

²⁹ Грень Р.Р. Взаємодія оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 38. Том 2. С. 99-102.

потерпілого. Інформація від підрозділів ювенальної превенції надасть змогу дільничним офіцерам поліції мати на увазі потенційних правопорушників у майбутньому по досягненню ними повноліття.

Взаємодія під час профілактичної роботи (загальна та індивідуальна). Одним із видів профілактичної роботи, як дільничного офіцера поліції, так і ювенального поліцейського, являється загальна профілактика. Злагоджена робота дільничного офіцера поліції і ювенального поліцейського щодо профілактики правопорушень серед неповнолітніх може дати позитивні результати. До таких заходів можна віднести: проведення бесід, лекцій в дитячих колективах, на батьківських зборах на предмет профілактики вживання вчинення правопорушень та антисоціальної поведінки; соціальна реклама щодо протидії зазначеним явищам (встановлення інформаційних банерів, роздавання інформаційних листівок, пам'яток неповнолітнім та їх батькам, виступи на місцевому телебаченні, участь у місцевих інтернет спільнотах, тощо); систематичне проведення навчальних занять, інформативних ігор в дитячих колективах з метою профілактики вчинення правопорушень та ведення антисоціальної поведінки серед неповнолітніх; проведення профільного гуртка у навчальних закладах; та інші заходи. Спільне планування вказаних заходів дозволить уникнути тотожності в діях поліцейських, урізноманітнить та зробить цікавим матеріал, який подається, розвантажить обидві служби.

Що стосується індивідуальної профілактики вчинення неповнолітніми правопорушень, то варто зазначити наступне. Згідно чинного законодавства взяттю на профілактичний облік підлягає дитина: засуджена до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі; звільнена за рішенням суду від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру без поміщення до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання; звільнена зі спеціальної виховної установи; яка впродовж року два і більше разів була притягнута до адміністративної відповідальності³⁰. Взаємодія з дільничними офіцерами поліції у даному випадку відбувається у разі досягнення неповнолітнім 18 років. Ювенальні поліцейські знімають таку особу з профілактичного обліку та повідомляють про це дільничного офіцера поліції..

Взаємодія під час виявлення адміністративних та кримінальних правопорушень за участю неповнолітніх осіб в основному полягає у тому, що у разі виявлення таких правопорушень дільничними офіцерами поліції вони

---

³⁰ Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18?find=1&text=%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D1%96#w1_6

залучають ювенальних поліцейських для захисту прав і свобод неповнолітніх осіб, проведення з такими особи профілактичних заходів у разі необхідності.

Крім того, під час припинення та документування адміністративних та кримінальних правопорушень до неповнолітніх осіб можуть бути застосовані поліцейські заходи, заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, про що в обов'язковому порядку повідомляються ювенальні поліцейські. До таких поліцейських заходів можна віднести, як превентивні (поліцейське піклування, опитування, тощо), так і примусові заходи (застосування фізичної сили, спеціальних засобів або вогнепальної зброї)³¹. До заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення відносять особистий огляд, затримання, тощо³².

9.2. Взаємодія дільничного офіцера поліції з громадськістю на засадах партнерства

В межах даного розділу запропоновано огляд форм взаємодії підрозділів превентивної діяльності та суспільства на засадах партнерства.

Під формою адміністративної діяльності поліції розуміються однорідні за своїм характером та правовою природою групи адміністративних дій, що мають зовнішній вираз, і за допомогою яких забезпечуються охорона прав громадян, громадський порядок, громадська безпека, здійснюється протидія правопорушенням, надаються адміністративні послуги та забезпечується керівництво службами та підрозділами поліції.

Форми адміністративної діяльності можна поділити на неправові, тобто такі, що не спричиняють правових наслідків (правового ефекту); і правові, які спричиняють юридичні наслідки (правовий ефект). Правові форми адміністративної діяльності поліції – це здійснювані на підставі і з метою виконання закону виконавчо-розпорядчі дії.

Правові форми пов'язані з утворенням і застосуванням норм права: видання актів поліції; укладення договорів; здійснення інших юридично значущих дій.

Неправові форми – це повсякденні і різноманітні її прояви, які позбавлені юридичної оболонки і наслідків. Вони не пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень органів внутрішніх справ і не призводять до встановлення правових норм, виникнення, зміни і припинення правовідносин. Неправові – не пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень поліцією і не призводять до утворення правових норм або

---

³¹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

³² Кодекс України про адміністративні правопорушення

виникнення, зміни і припинення правовідносин: організаційно-технічні заходи; громадсько-організаційні заходи³³.

Як слушно відмітив зарубіжний фахівець, С. Вайт «Роль поліції вже не полягає просто у забезпеченні правопорядку шляхом застосування сили чи примусу, а й передбачає надання послуг – «для громадян і разом із громадянами»³⁴.

Професор Логвиненко Б.О. зауважує, що питання взаємодії поліції та суспільства сьогодні не є всебічно регламентованим. Поряд із відсутністю загальнодержавної програми, це створює простір для впровадження у практичну діяльність місцевих програм та новацій³⁵.

Проте особливостям взаємодії з населенням служби дільничних офіцерів поліції присвячено Розділ III Інструкції про організацію діяльності відповідної служби. Розділ III «Взаємодія з населенням» Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції, затвердженої Наказом МВС від 28.07.2017 №650³⁶.

ДОП з метою впровадження принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства організовує роботу за такими напрямками³⁷:

1) протидія злочинності, профілактика правопорушень та охорона публічного порядку за участю населення;

2) співпраця з органами місцевого самоврядування, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів захисту дітей з метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків;

3) визначення спільних пріоритетних напрямів роботи та її оцінювання з урахуванням думки і потреб громадськості.

В рамках організації роботи на поліцейській дільниці та ДОП проводить відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування областей, районів, міст та сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. Інформує про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території.

³³ Адміністративна діяльність Національної поліції: Навч. посібник / Кол. авт.; кер. авт. кол. к.ю.н., засл. юрист України В.А. Глуховець. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр.справ, 2017. – 248 с. – С.73-74.

³⁴ White S. (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

³⁵ Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.

³⁶ Офіційний сайт Національної поліції URL: <https://dp.npu.gov.ua/materials/strukturagunp#panel-1-6>

³⁷ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

ДОП у межах поліцейської дільниці проводить серед населення роз'яснювальну роботу для формування у населення правової культури, негативного ставлення до суспільно небезпечних явищ з метою підняття іміджу поліції та про способи захисту і самооборони від злочинних посягань.

ДОП у взаємодії з органами соціального захисту населення місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, службами у справах дітей, благодійними, громадськими організаціями, представниками територіальних громад, спеціалізованими установами для осіб, які відбули покарання, здійснює роботу із запобігання вчиненню правопорушень, у тому числі стосовно осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

ДОП формує пропозиції щодо³⁸:

1) усунення причин та умов, які призводять до вчинення правопорушень;

2) ужиття заходів з метою запобігання вчиненню домашнього насильства;

3) створення громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону та/або припинення (припинення) діяльності таких формувань, які неналежним чином виконують свої обов'язки, визначені нормами Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»;

4) покращення матеріально-технічного забезпечення поліцейської станції та умов роботи;

5) надання необхідної допомоги особі, яка постраждала від торгівлі людьми.

ДОП здійснюють прийом громадян у приміщенні поліцейської станції або іншому місці. Усі звернення, отримані під час прийому громадян, реєструються відповідно до Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 08 лютого 2019 року № 100, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 березня 2019 року за № 223/33194.

При виявленні на території поліцейської дільниці інших порушень, реагування на які не належить до повноважень поліції, ДОП інформує про це відповідні уповноважені органи.

ДОП співпрацює з представниками громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону, надає допомогу в організації їх діяльності, бере участь у проведенні спільних нарад, під час яких розробляються та погоджуються заходи із забезпечення публічної безпеки і порядку на територіях обслуговування та взаємодії з патрульною поліцією та ГРПП.

---

³⁸ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

ДОП проводить разом з виконавчими органами місцевого самоврядування звірки кількості громадських формувань з охорони громадського порядку та їх членів, зареєстрованих відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», подає пропозиції щодо їх діяльності, виконання статутних прав та обов'язків.

Нижче пропонується звернути увагу на огляд перспективних форм для практичної реалізації взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства. Тобто перераховані нижче форми передбачають не лише визначені види діяльності поліцейських, а й заходи для їх спільної реалізації³⁹:

Громадський актив (контактери від ОСББ, представники багатоквартирних будинків, селищ, сіл, районів). Поліція запрошує таких осіб до територіальних підрозділів, де проводить тренінги, презентує роздаткові матеріали з питань особистої та сусідської безпеки. Далі вже громадські активісти проводять зустрічі з мешканцями, здійснюють правопросвітницьку та роз'яснювальну роботу;

Анонси. Дільничні офіцери поліції анонсують зустрічі з місцевими мешканцями та програму таких зустрічей (запобігання крадіжкам, вживанню наркотиків, профілактика правопорушень серед неповнолітніх осіб тощо);

Презентації. Наочні матеріали з гострих соціальних тем та поліцейської діяльності демонструються у громадських місцях;

Волонтери-реєстратори. Громадські активісти здійснюють функцію первинного прийому громадян у територіальних підрозділах поліції, спрямовуючи відвідувачів та сприяючи проведенню особистого прийому. Таким чином звільняється час поліцейських та забезпечується оперативне перенаправлення відвідувачів до установ і організацій, до сфери повноважень яких віднесене вирішення питання.

Спільні патрулі. Поліцейські разом з громадянами із числа громадських формувань з охорони громадського порядку та активістами проводять спільне патрулювання для більшої обізнаності про проблеми і потреби поліції, налагодження контакту та покращення стану правопорядку на території обслуговування;

Звітна підтримка. Допомога членів громадських формувань із високими моральними якостями та громадських активістів у підготовці та проведенні громадських обговорень (сільських сходів, звітів про поліцейську діяльність) з проблем публічної безпеки і порядку, інших питань, що належать до компетенції поліції і турбують громаду.

Курси для водіїв. Короткострокові курси для активістів – партнерів поліції для організації патрулювання у спальних та віддалених районах та

---

³⁹ Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.

забезпечення своєчасного повідомлення про правопорушення на наземному транспорті, воді або території обслуговування поліцейського підрозділу;

Месенджер. Розробка нових, або використання діючих телекомунікаційних сервісів для обміну миттєвими повідомленнями із поліцією 15 для оперативного інформування про злочини та інші правопорушення на території обслуговування поліцейського підрозділу;

ОТГ. Взаємодія з керівниками ОТГ щодо визначення місць розташування та базового оснащення поліцейських станцій для більш ефективної організації служби щодо забезпечення публічної безпеки та порядку;

Громадське око. Організація короткострокових курсів для громадського активу щодо спостереження та оперативного інформування чергові служби поліцейських підрозділів про дотримання антинаркотичного законодавства, виявлення і припинення діяльності незаконних пунктів прийому металу, продажу саморобних алкогольних виробів тощо;

Шкільний поліцейський. Організація роботи поліції у закладах освіти для запобігання вчинення правопорушень неповнолітніми і малолітніми особами та налагодження взаємодії з педагогами і батьками;

Пенсіонер. Проведення поліцейськими коротких лекцій (курсів) для літніх людей щодо попередження основних способів шахрайств, інших категорій правопорушень, де літні люди виступають як потерпілі.

Також, на наш погляд, є цікавим зарубіжний досвід взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства⁴⁰.

Приміром, Департамент поліції міста Гопкінс (Міннесота, США), пропонує наступні форми взаємодії під девізом: «Креатив, який працює!».

Протидія булінгу. Патрульні поліцейські проводять один день на тиждень у школі, граючи у футбол та інші командні ігри зі школярами. Таким чином, охоплюються всі школи території обслуговування. Формування приятельських відносин з поліцейськими, здорове конкурування та прояв лідерських якостей дозволили зміцнити дружні зв'язки між учнями, зменшити кількість залякувань та інших проявів булінгу.

Сусідська варта. Програма, що полягає у сприянні поліції, шляхом нагляду за дотримання правопорядку на території проживання сусідами.

Копи і діти. Спільні заходи із молоддю, що полягають у демонстрації презентаційних матеріалів, роботі «Дитячої поліцейської академії», спільній рибалці, шкільний патруль безпеки (для початкової школи).

Взаємодія з бізнес структурами. Проведення бесід (лекцій) з представниками бізнес кіл: ріелторами, ІТ-бізнесменами, ліцензіатами тощо для правової обізнаності та недопущення порушень Закону.

---

⁴⁰ Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.

Взаємодія з іншими органами влади та щодо окремих категорій громадян. Проведення спільних тренінгів, взаємодопомога у здійсненні правоохоронної діяльності окремими структурами⁴¹.

У Фінляндії при управлінні поліції МВС створено Дорадчий комітет у справах поліції, у складі якого поряд з посадовими особами цього апарату включені представники провідних політичних партій, профспілок та найбільш великих промислово-торгових фірм, оскільки вважається, що без їх активної підтримки розкриття злочинів та профілактика правопорушень є малоперспективною справою. При цьому ключовою фігурою превентивної діяльності стає не «поліцейський-борець із злочинним світом», а «поліцейський-тренер», головною задачею якого має бути навчання і консультування громадян, які не бажають стати жертвою злочинних посягань. Правоохоронна діяльність таким чином, концентрується на безпосередньому та довгостроковому обслуговуванні населення у сфері підвищення його безпеки⁴².

Переходячи до розгляду взаємодії поліції та суспільства, акцентуємо увагу на досвіді щодо організації і діяльності територіальних поліцейських підрозділів (поліцейських установ).

Місто Спокан (Вашингтон, США). Поліцейськими було створено умови для комунікації між поліцією та місцевими жителями. У зразкових поліцейських відділках на той час (80-ті роки!) були обладнані приймальні, де жителі могли вільно викласти свої проблеми, звернутися з проханнями або подати скарги. Втім, цього було замало – поліцейські хотіли створити центри інформації з питань безпеки міста, взаємодії та комунікації між поліцією і населенням. Такий собі майданчик дієвих стратегій вирішення конкретних проблем безпеки міста на локальному рівні. Так, у 1988 році у Спокані було відкрито «Центр превенції злочинності» (Crime Prevention Center). Подібний проект був першим у Сполучених Штатах, але завдяки успіху пілотного варіанту, установи з подібним концептом почали створювати як у США, так і в інших країнах.

У Британії подібну функцію виконують «Інформаційні пункти поліції» (Police Information Point), а у Сінгапурі діють «Сусідські центри поліції» (Neighbourhood Police Centre), що окрім інформації про безпеку в місті та допомоги населенню також надають підтримку (в тому числі психологічну та емоційну) жертвам насильства. У центрів немає ані єдиної назви, ані сталого переліку функцій, які вони надають громадянам, проте усі вони є платформами взаємодії поліції та місцевої спільноти. Об'єднує їх також те,

---

⁴¹ Partnerships that Work! Hopkins Police Department Minnesota, USA. URL: <http://www.hopkinsmn.com/police/pdf/CommunityPolicingBrochure2012.pdf>

⁴² Бобро Н.В. Зарубіжні практики взаємодії поліції та населення URL: <http://univd.edu.ua/science-issue/scientist/341>.

що працюють вони в рамках філософії «Community policing» («Діяльності поліції, орієнтованої на громаду»)⁴³.

Таким чином, підводячи підсумок ми можемо вести мову про те, що взаємодія поліції та суспільства має наступні характерні риси:

- Здійснюється всіма поліцейськими, проте основні завдання з цього напрямку мають покладатися саме на поліцейських підрозділів превентивної діяльності, які є найближчими до населення.

- Вирішення проблеми. Роль кожного важлива у досягненні спільного результату, у підтримці та впровадженні ініціатив для вирішення проблем.

- Пріоритети партнерства. Визначення, шляхом проведення консультацій, обговорень, зустрічей потреб громади та пріоритетів щодо підтримання правопорядку; забезпечення підзвітності, прозорості та дієвості поліції на території обслуговування.

- Підзвітність. Національна поліція має звітувати про результати дієвості та ефективності управління та використання наявних ресурсів. Звіти про ефективність діяльності є однаково важливими як для керівника органу поліції, так і для дільничного офіцера поліції.

- Видимість, доступність та реагування. Виділення ресурсів для взаємодії поліції з громадою сприятиме зміцненню позитивного іміджу діяльності поліції у громаді, висвітлення результатів діяльності поліції збільшить обізнаність громади про правомірну і протиправну поведінку.

- Попередження та зменшення кількості правопорушень. Попередження правопорушенням є обов'язком кожного члена громади, а не лише поліцейського⁴⁴.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть форми взаємодії дільничного офіцера поліції та СОГ на місці вчинення кримінального правопорушення.

2. Назвіть форми взаємодії дільничного офіцера поліції з підрозділами ювенальної превенції?

3. Назвіть форми взаємодії дільничного офіцера поліції та ГРПП.

4. Назвіть напрямки діяльності дільничного офіцера поліції, які застосовуються з метою впровадження принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства.

5. Які пропозиції формує дільничний офіцер поліції під час взаємодії з громадою??

---

⁴³ Центр безпеки: платформа взаємодії поліції та громади URL: <http://cop.org.ua/ua/mizhnarodnyi-dosvid/tsentr-bezpeki-platforma-vzaemodiji-politsiji-tagromadi>

⁴⁴ Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.

Теми рефератів:

1. Принцип «Community policing» в діяльності дільничного офіцера поліції.
2. Зарубіжний досвід взаємодії поліції з населенням.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

1. Слухачі утворюють 5 підгруп.
2. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
3. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.

Час виконання : до 5 хвилин.

4. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.

Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).

5. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.

6. В кінці практичної частини заняття викладач:

- узагальнює проведеної роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
- роз'яснює домашнє завдання.

Завдання 1

На лінію «102» надійшло повідомлення про вчинення крадіжки з будинку на поліцейській дільниці дільничного офіцера поліції територіальної громади.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: оператор 102, черговий чергової частини, дільничний територіальної громади, СОГ (слідчий, оперуповноважений), заявник.

Завдання 2

Дільничному офіцеру громади надійшло повідомлення про рейдерське захоплення поля, що належить знайомому йому фермеру.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: черговий чергової частини, дільничний територіальної громади, СОГ (слідчий, оперуповноважений), начальник відділення поліції, начальник поліції особливого призначення.

Завдання 3

Дільничний офіцер територіальної громади виявив на своїй поліцейській дільниці в лісі табір ромів.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: черговий чергової частини, дільничний територіальної громади, СОГ (слідчий, оперуповноважений), начальник відділення поліції, начальник міграційної служби.

Завдання 4

Дільничний офіцер територіальної громади виявив на своїй поліцейській дільниці особу без громадянства, яка поселилась в одному з пустих будинків.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: черговий чергової частини, дільничний територіальної громади, СОГ (слідчий, оперуповноважений), начальник відділення поліції, начальник міграційної служби.

Завдання 5

Дільничний офіцер територіальної громади виявив на своїй поліцейській дільниці громадянина Ірану, який має вже недійсні документи і незаконно перебуває на території України.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: черговий чергової частини, дільничний територіальної громади, СОГ (слідчий, оперуповноважений), начальник відділення поліції, начальник міграційної служби.

Завдання 6

На планшет дільничному офіцеру поліції надійшло повідомлення про виявлення трупу з ознаками насильницької смерті на території його поліцейської дільниці.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: дільничний територіальної громади, СОГ (слідчий, оперуповноважений), заявник, свідки.

Завдання 7

На планшет дільничному офіцеру поліції надійшло повідомлення про виявлення трупу без ознак насильницької смерті на території його поліцейської дільниці (бабуся 85 років, що постійно зверталася до лікарні).

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: дільничний територіальної громади, заявник, лікар, представник бюро ритуальний послуг, черговий чергової частини.

Завдання 8

До дільничного офіцера поліції звернулися батьки дівчини, яку згвалтували напередодні ввечорі. Дівчина замкнулася в собі, ні з ким не розмовляє, проте огляд у лікаря пройти не проти.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: дільничний територіальної громади, заявник, лікар, СОГ (слідчий, оперуповноважений), черговий чергової частини.

Завдання 9

До дільничного офіцера поліції звернувся власник фермерського господарства, охорона якого вночі впіймали крадія, що виводив корову з хліву.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: дільничний територіальної громади, заявник, СОГ (слідчий, оперуповноважений), затримана особа.

Завдання 10

Батьки неповнолітніх неодноразово особисто зверталися до дільничного офіцера поліції про те, що в місцевому барі власник та офіціанти наливають спиртні напої неповнолітнім.

Питання:

Відпрацювати механізм взаємодії підрозділів Національної поліції.

Група ділиться на: дільничний територіальної громади, неповнолітній, СОГ (слідчий, оперуповноважений), власник бару, офіціант.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Варіант 1

1. Забезпечення взаємодії дільничних офіцерів поліції з ГРПП та СОГ покладається на:

- А. чергову службу
- Б. слідчого СОГ
- В. начальника СРПП
- Г. начальника сектору превенції

2. Поліцейський офіцер громади під час взаємодії з працівниками ГРПП:

- А. завжди разом беруть участь в провадженні у справах про адміністративні правопорушення
- Б. постійно проводять спільні патрулювання території обслуговування
- В. здійснюють обмін інформацією про осіб, які можуть бути причетними до скоєння правопорушень
- Г. здійснюють обмін інформацією про розважальні заклади, в яких можна відпочити після роботи

3. Не допускається залучення ГРПП дільничними офіцерами поліції до проведення спільних заходів у таких випадках:

- А. якщо цей захід може бути проведений ним самостійно
- Б. якщо це ставить під загрозу виконання інших пріоритетних для ГРПП завдань
- В. якщо потребує залишення на тривалий час зони реагування (без перекриття іншим нарядом),
- Г. вірно у всіх варіантах

4. Поліцейський офіцер громади може залучати ГРПП для:

- А. надання допомоги при проведенні прийому населення
- Б. надання допомоги при виконанні ухвал суду про привід свідків та підозрюваних до суду
- В. надання допомоги при виявленні кримінального правопорушення
- Г. надання допомоги при покращенні матеріально-технічного забезпечення поліцейської станції та умов її роботи

5. Якщо подія, що не містить ознак кримінального правопорушення, не потребує додаткової перевірки, поліцейський:

- А. доповнює відповідну електронну картку відомостями про обставини події, ужиті заходи та зазначає, що звернення розглянуто на місці або відомості про подію не підтвердилися
- Б. доповідає про ужиті заходи черговому чергової служби
- В. вирішує подію на місці та доповідає безпосередньому керівникові

Г. ситуація звітності не потребує

6. Дії поліцейського у разі відсутності технічної можливості заповнити електронну картку:

А. викладає інформацію про обставини події, ужиті заходи в рапорті, який подається оперативному черговому

Б. інформує оперативного чергового про обставини події, ужиті заходи можливими засобами зв'язку з подальшим наданням відповідного рапорту

В. інформує начальника відділення поліції про обставини події, ужиті заходи

Г. не заповнює електронну картку

7. У разі не виявлення СОГ на трупі слідів насильницької смерті дільничний офіцер поліції складає:

А. Висновок

Б. Протокол

В. Довідку

Г. Постанову

8. До взаємодії дільничного офіцера поліції та начальника територіального органу поліції належить:

А. керівник територіального органу поліції планує та організовує роботу дільничного офіцера поліції

Б. керівник територіального органу поліції здійснює контроль за прийняттям та своєчасним розглядом звернень громадян дільничними офіцерами поліції

В. керівник територіального органу поліції своїм організаційно-розпорядчим актом закріплює за ДОП поліцейську дільницю, якій присвоюється відповідний порядковий номер

Г. керівник територіального органу поліції забезпечує взаємодію дільничних офіцерів поліції з ГРПП та СОГ

9. Напрямами взаємодії дільничного офіцера поліції та начальника сектору превенції територіального органу поліції є:

А. начальник сектору превенції здійснює контроль за прийняттям та своєчасним розглядом звернень громадян дільничними офіцерами поліції

Б. начальник сектору превенції кваліфікує виявлені дільничним офіцером поліції адміністративні правопорушення

В. начальник сектору превенції своїм організаційно-розпорядчим актом закріплює за ДОП поліцейську дільницю, якій присвоюється відповідний порядковий номер

Г. начальник сектору превенції визначає напрямки діяльності дільничного офіцера поліції

10. Дільничний офіцер поліції координує роботу якого підрозділу Національної поліції щодо застосування превентивних заходів стосовно осіб, які схильні до вчинення правопорушень, та/або перебувають на профілактичних обліках поліції?

- А. ГРПП**
- Б. СОГ**
- В. Працівники оперативних підрозділів**
- Г. Працівники чергової служби**

Відповіді:

1-Г 2-В 3-Г 4-Б 5-А
6-Б 7-А 8-В 9-А 10-А

10. НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА САМОПІДГОТОВКИ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ, ЯК ЗАПОРУКА ПІДТРИМАННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ

Професіоналізм поліцейського, як елемент іміджу поліцейського, – це багатогранне явище, яке включає:

відповідність професійної підготовки поліцейського (отримана професійна освіта, проходження курсів початкової підготовки, проходження курсів підвищення кваліфікації, проходження додаткових курсів з метою розвитку професійних знань, умінь та навичок) набутих компетенціям;

наявність навичок застосування набутих професійних знань на практиці;

наявність внутрішнього ставлення поліцейського до вчинюваних ним професійних дій, як до дій, вчинюваних в інтересах Національної поліції України, в інтересах держави в цілому.

У зв'язку з цим актуальним є питання підтримання професійного рівня поліцейського впродовж всього строку служби. Ми виділяємо декілька способів професійного розвитку поліцейських: формальний, тобто нормативно-визначений (курси підвищення кваліфікації, спеціалізація, службова підготовка, тощо) та неформальний, тобто нормативно не визначений, наприклад, обмін досвідом між поліцейськими (як у межах одного підрозділу, так і між підрозділами; як між поліцейськими, що займають рівнозначні посади, так і між начальником та підлеглим), відвідування курсів особистісного росту, саморозвиток, участь у різних державних програмах, акціях, тощо. Процес професійного розвитку має бути постійним та регулярним з метою відповідності вимогам сьогодення, які висуваються до поліцейських громадою.

Саме тому навчання в системі службової підготовки та самопідготовки дільничного офіцера поліції є запорукою підтримання його професійного рівня, а отже і створення іміджу поліцейського -професіонала.

Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» визначає порядок планування, проведення та обліку занять, здійснення контролю знань, умінь та навичок осіб молодшого, середнього та вищого складу Національної поліції України, в тому числі і дільничних офіцерів поліції.

Згідно Наказу:

Службова підготовка - система заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням специфіки та профілю його службової діяльності.

Основними завданнями службової підготовки є:

- підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей поліцейських з метою забезпечення їх здатності до виконання завдань з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки;
- вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Національної поліції України;
- удосконалення керівним складом органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції навичок управління поліцейськими.

Види службової підготовки:

функціональна підготовка - це комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським знань, умінь та навичок у сфері нормативно-правового забезпечення службової діяльності, необхідних для успішного виконання ним службових обов'язків;

загальнопрофільна підготовка - це комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським умінь та навичок практичного застосування теоретичних знань щодо формування психологічної надійності та стійкості, готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику, а також надання домедичної допомоги в процесі виконання службових завдань;

тактична підготовка - це комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику;

вогнева підготовка - це комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час, в русі тощо;

фізична підготовка - це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності.

Усі види службової підготовки є взаємопов'язаними між собою.

Орієнтовними формами службової підготовки є:

навчальні заняття в групах за місцем служби;

навчальні збори - це форма організації службової підготовки поліцейських, яка передбачає підвищення їх професійної готовності до виконання службових завдань, що проводиться на базі тренінгового центру, а в разі його відсутності - у закладі, установі поліції або в територіальному (відокремленому) підрозділі органу поліції, навчально-тренувальна база якого дозволяє організувати вказаний захід на належному рівні (далі - базовий підрозділ);

дистанційна підготовка - індивідуалізований процес набуття знань, умінь та навичок, який переважно відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі інформаційно-комунікаційних технологій, яка проводиться з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі - Освітній портал);

самостійне навчання (проводиться впродовж усього строку служби поліцейського з метою безперервного, систематичного поповнення та поглиблення знань, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання службових завдань).

Керівники поліції всіх рівнів є відповідальними за організацію службової підготовки в підпорядкованих підрозділах.

Поліцейські зобов'язані відвідувати заняття зі службової підготовки. Виняток становлять особи, які перебувають на час їх проведення на добовому чергуванні, лікарняному, навчанні, у відпустці, відрядженні, а також ті, яким надано час відпочинку, у порядку компенсації за виконання службових обов'язків у вихідні, святкові та неробочі дні.

Невиконання поліцейськими вимог наказу про організацію службової підготовки та цього Положення може бути підставою для притягнення їх до дисциплінарної відповідальності у встановленому законодавством України порядку.

Плановою документацією в системі службової підготовки є:
наказ керівника органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції про організацію службової підготовки на навчальний рік;
тематичний план зі службової підготовки
розклад занять зі службової підготовки
графік проведення навчальних зборів.

Обліковою документацією в системі службової підготовки є:
журнал обліку відвідування та успішності поліцейських зі службової підготовки
журнал обліку результатів складання заліків зі службової підготовки перед призначенням поліцейських на вищі посади та з вогневої підготовки перед закріпленням за поліцейськими вогнепальної зброї
картка обліку професійного навчання поліцейського
контрольно-наглядова справа з організації службової підготовки.

Звітною документацією в системі службової підготовки є:
звіт за результатами проведення практичних занять з вогневої підготовки

звіт за результатами навчання поліцейських на навчально-перевірочних зборах за 20__ навчальний рік

звіт за результатами навчання поліцейських на навчально-тренувальних зборах за __ півріччя 20__ навчального року;

звіт за результатами проведення __ етапу підсумкової перевірки рівня службової підготовленості поліцейських у 20__ навчальному році;

довідка за результатами навчання поліцейських органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції протягом навчального року.

Організація службової підготовки в органі (підрозділі) поліції, закладі, установі поліції здійснюється відповідно до **письмового наказу** його керівника, в якому:

- визначаються завдання на новий навчальний рік;
- здійснюється розподіл поліцейських за навчальними групами з урахуванням специфіки службової діяльності;
- визначається день тижня, час та місце проведення занять, керівники навчальних груп, особи, відповідальні за ведення обліково-планової
- затверджується склад комісії з перевірки рівня службової підготовленості поліцейських перед призначенням їх на вищі посади та вогневої підготовки перед закріпленням за ними вогнепальної зброї.

Уся планова документація розробляється до початку навчального року. Заняття зі службової підготовки проводяться згідно з тематичним планом і розкладом занять.

З метою отримання поліцейськими необхідних знань, умінь і навичок та вдосконалення їх рівня професійної майстерності керівникам органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції на місцях дозволяється планувати проведення додаткових занять зі службової підготовки.

Тематичний план зі службової підготовки розробляється з урахуванням розподілу годин за видами службової підготовки та орієнтовної тематики, яку розробляють відповідні підрозділи:

1) орієнтовну тематику з тактичної, загальнопрофільної, вогневої і фізичної (тактики самозахисту та особистої безпеки) підготовок розробляє управління професійного навчання та забезпечує її розміщення (разом з навчально-методичним забезпеченням та тестовими завданнями до теоретичної її частини) в Освітньому порталі.

Орієнтовна тематика із загальнопрофільної та вогневої підготовок використовується підрозділами професійного навчання, відповідальними працівниками для розроблення відповідних розділів тематичного плану зі службової підготовки в повному обсязі.

Підрозділам професійного навчання, відповідальним працівникам при розробленні розділів тематичного плану зі службової підготовки «Тактична підготовка» та «Фізична підготовка» (тактика самозахисту та особистої

безпеки) дозволяється вносити зміни (до 30 відсотків) у перелік тем, передбачених орієнтовною тематикою з цих видів підготовки;

2) орієнтовну тематику з функціональної підготовки, навчально-методичне забезпечення та тестові завдання до неї, яка розміщується управлінням професійного навчання на Освітньому порталі, розробляє:

структурний підрозділ центрального органу, що забезпечує проведення організаційно-аналітичних заходів, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг (далі - організаційно-аналітичний підрозділ центрального органу) - для поліцейських із числа керівників (заступників) структурних підрозділів центрального органу, керівників (заступників) МТОНП, ГУНП, органів поліції охорони, закладів, установ поліції, а також керівників (заступників) структурних підрозділів МТОНП, ГУНП, керівників територіальних (відокремлених) підрозділів органів поліції (далі - керівний склад органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції);

підрозділи центрального органу, МТОНП, відповідних закладів, установ поліції - для поліцейських органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції.

У разі внесення змін до орієнтовної тематики з функціональної підготовки, навчально-методичного забезпечення та тестових завдань до неї її розробники зобов'язані до початку навчального року надіслати до кадрового підрозділу центрального органу оновлену інформацію.

Опанування поліцейськими додаткової тематики зі службової підготовки може здійснюватися шляхом організації додаткових занять або за допомогою Освітнього порталу.

За необхідності розміщення додаткової тематики на Освітньому порталі заінтересовані підрозділи повинні надіслати до кадрового підрозділу центрального органу необхідне навчально-методичне забезпечення.

Структурні підрозділи центрального органу та МТОНП, що проводять діяльність, пов'язану з державною таємницею, розробляють власну орієнтовну тематику з функціональної підготовки та за 15 діб до початку навчального року в установленому порядку надсилають її разом з навчально-методичним забезпеченням та тестовими завданнями до відповідних органів (підрозділів) поліції для використання в навчанні.

Тематичний план зі службової підготовки затверджується керівником органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції.

Збільшення кількості годин на теоретичну підготовку за рахунок зменшення кількості годин на проведення практичних занять не допускається.

Розклад занять зі службової підготовки щокварталу розробляється керівником навчальної групи і розміщується на стендах для вільного ознайомлення з ним поліцейських. При його розробленні забезпечується принцип послідовного вивчення тематики кожного виду підготовки.

Розклад занять зі службової підготовки затверджує керівник органу, територіального підрозділу, закладу, установи поліції або його заступники.

Результати успішності кожного поліцейського обов'язково заносяться у відповідний розділ журналу обліку відвідування та успішності поліцейських зі службової підготовки, який зберігається у особи, відповідальної за ведення обліково-планової документації (особи, яка виконує її обов'язки).

Журнал обліку результатів здачі заліків зі службової підготовки перед призначенням поліцейських на вищі посади та з вогневої підготовки перед закріпленням за поліцейськими вогнепальної зброї ведеться підрозділом професійного навчання, де й зберігається.

Результати підготовленості поліцейського за підсумком навчального року відображаються в картці обліку професійного навчання, яка зберігається в його особовій справі. Інформація до неї заноситься працівником підрозділу кадрового забезпечення відповідно до даних, поданих підрозділом професійного навчання.

Відомості, що містяться в картці, обов'язково враховуються при атестуванні, направленні поліцейського до тренінгового центру закладу, установи поліції, просуванні по службі.

Графік проведення навчальних зборів розробляється щокварталу підрозділом професійного навчання спільно з відповідним тренінговим центром, закладом, установою поліції та заінтересованими структурними підрозділами МТОНП, ГУНП.

Контрольно-наглядова справа з організації службової підготовки ведеться підрозділом професійного навчання (відповідальним працівником) структурних підрозділів МТОНП, ГУНП закладу, установи поліції з метою упорядкування планової та звітної документації зі службової підготовки, яка включає:

- копії наказів про організацію службової підготовки на навчальний рік структурних підрозділів МТОНП, ГУНП закладу, установи поліції та територіальних підрозділів;
- тематичні плани з усіх видів службової підготовки;
- графіки проведення навчальних зборів;
- графік проведення занять з тактичної підготовки в територіальних підрозділах;
- графіки проведення занять з вогневої та фізичної підготовки в структурному підрозділі МТОНП, ГУНП закладі, установі поліції та територіальних підрозділах;
- рапорти та узагальнені довідки про стан службової підготовки в структурному підрозділі МТОНП, ГУНП закладі, установі поліції та територіальних підрозділах;
- результати (відомості) підсумкової перевірки рівня службової підготовленості поліцейських структурних підрозділів МТОНП, ГУНП

закладу, установи поліції та територіальних підрозділів за підсумками навчального року;

- копії протоколів оперативних нарад керівництва структурних підрозділів МТОНП, ГУНП закладу, установи поліції, щодо розгляду питань професійного навчання поліцейських;

- звітна документація, передбачена пунктом 3 цього розділу.

Звіт за результатами проведення практичних занять з вогневої підготовки в органах (підрозділах) поліції, закладах, установах поліції шокквартилу до 5 числа наступного за звітним періодом місяця надсилається підрозділом професійного навчання (відповідальним працівником) до центрального органу.

Звіт за результатами навчання поліцейських на навчальних зборах готує підрозділ професійного навчання та надсилає до центрального органу:

щороку до 15 квітня (на навчально-перевірочних зборах);

двічі на рік до 05 липня та до 05 січня (на навчально-тренувальних зборах).

Підрозділи професійного навчання та відповідальні працівники за результатами двох етапів підсумкової перевірки зобов'язанні готувати звіти за формою, наведеною в додатку 9 до цього Положення, та щороку надсилати їх до кадрового підрозділу центрального органу:

до 01 листопада - за результатами першого етапу;

до 15 грудня - за результатами другого етапу.

За результатами навчання поліцейських органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції протягом навчального року підрозділ професійного навчання (відповідальний працівник) готує довідку, у якій відображається стислий аналіз рівня службової підготовленості поліцейських за навчальний рік, зазначаються недоліки, які мали місце в навчанні, та пропозиції щодо їх усунення.

Учасники навчального процесу в системі службової підготовки

Учасниками навчального процесу в системі службової підготовки є поліцейські, а також інші особи, які беруть участь у навчальних заняттях (навчальних зборах, перевірках рівня службової підготовленості) або залучаються до організації їх проведення в установленому порядку, а саме:

- керівник органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції;
- керівник навчальної групи;
- особа, яка проводить заняття;
- інструктор з особистої безпеки (у тому числі позаштатний);
- особа, відповідальна за ведення обліково-планової документації;
- особовий склад навчальної групи;
- інші учасники (за необхідності).

Особовий склад навчальної групи чисельністю 25-30 осіб (до 40 осіб, як виняток) формується з урахуванням специфіки службової діяльності поліцейських.

Особовий склад навчальної групи зобов'язаний:

- перебувати на заняттях зі службової підготовки в однострої відповідно до тематики;
- оволодівати теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для виконання службових завдань;
- підтримувати достатній рівень загальної фізичної підготовленості (згідно із визначеними критеріями);
- підвищувати свій культурний рівень, удосконалювати та нести особисту відповідальність за власну підготовленість;
- дбайливо ставитися до обладнання, засобів навчання та інвентарю, що використовуються в навчальному процесі;
- виявляти повагу до учасників навчального процесу;
- фіксувати інформацію, пов'язану з державною таємницею, у зошиті, зареєстрованому в установленому порядку в підрозділі поліції, що реалізує державну політику у сфері державної таємниці, захисту інформації з обмеженим доступом, контролю за її збереженням;
- самостійно опановувати розміщену на Освітньому порталі навчальну тематику за видами службової підготовки та щомісячно проходити тестування в ньому для визначення власного рівня службової підготовленості;
- дотримуватися правил охорони праці та заходів безпеки під час навчання;
- відвідувати заняття, що проводяться відповідно до розкладу занять, а також додаткові заняття зі службової підготовки.

До проведення занять зі службової підготовки, крім вище зазначених учасників, **можуть залучатися фахівці інших органів, закладів, установ та організацій (за згодою).**

Організаційно-методичне забезпечення службової підготовки здійснює підрозділ професійного навчання органу поліції, а також відповідальний працівник закладу, установи поліції спільно із заінтересованими структурними підрозділами.

Управління професійного навчання забезпечує:

- організацію службової підготовки в центральному органі;
- контроль за станом організації службової підготовки в органах (підрозділах) поліції, закладах, установах поліції та рівнем підготовленості поліцейських;
- вивчення та аналіз стану організації службової підготовки в органах (підрозділах) поліції, закладах, установах поліції, а також підготовку пропозицій щодо підвищення якості навчання та покращення навчально-методичної і матеріальної бази;

- розроблення організаційно-розпорядчих документів зі службової підготовки;
- упровадження в навчальний процес навчально-методичних матеріалів зі службової підготовки;
- інформаційне наповнення (за пропозиціями заінтересованих підрозділів) Освітнього порталу, моніторинг щодо відвідування його поліцейськими та аналіз їх успішності;
- надання методичної та практичної допомоги в організації планування та проведення занять (навчальних зборів) з усіх видів службової підготовки в органах (підрозділах) поліції, закладах, установах поліції;
- аналіз та узагальнення звітної документації, передбаченої пунктом 3 розділу II цього Положення;
- виконання інших завдань службової підготовки, що належать до компетенції підрозділу.

Підрозділ професійного навчання (відповідальний працівник) забезпечує:

- організацію службової підготовки в МТОНП, ГУНП закладах, установах поліції;
- контроль за станом організації службової підготовки в структурних підрозділах МТОНП, ГУНП закладу, установи поліції;
- вивчення та аналіз стану організації службової підготовки в структурних підрозділах МТОНП, ГУНП закладу, установи поліції, а також підготовку пропозицій щодо підвищення якості навчання та покращення навчально-методичної і матеріальної бази;
- підготовку організаційно-розпорядчих документів зі службової підготовки;
- упровадження в навчальний процес навчально-методичних матеріалів зі службової підготовки, у тому числі отриманих з центрального органу;
- моніторинг відвідування поліцейськими МТОНП, ГУНП, закладу, установи поліції Освітнього порталу та аналіз їх успішності;
- надання методичної та практичної допомоги в організації планування та проведення занять (навчальних зборів) з усіх видів службової підготовки в структурних підрозділах МТОНП, ГУНП, закладу, установи поліції;
- виконання інших завдань службової підготовки, що належать до компетенції підрозділу.

Навчальний рік у системі службової підготовки розпочинається 15 січня календарного року та закінчується 01 вересня відповідно. Після завершення навчального року організовується проведення підсумкової перевірки рівня службової підготовленості поліцейських (далі - підсумкова перевірка).

У період від завершення першого етапу підсумкової перевірки до початку нового навчального року з особовим складом навчальних груп

проводяться додаткові заняття з вогневої та фізичної підготовки з навчальним навантаженням на тиждень (місяць) не нижчим від передбаченого розділами VIII, IX цього Положення.

5. Службова підготовка в органах (підрозділах) поліції, закладах, установах поліції здійснюється в робочий час згідно з розкладом занять.

Основними видами проведення занять у системі службової підготовки є:

лекція - вид навчального заняття, під час якого здійснюється орієнтовне ознайомлення особового складу навчальної групи з ключовими елементами предмета вивчення;

семінар - вид навчального заняття, під час якого здійснюється обговорення особовим складом навчальної групи попередньо визначеної теми;

практичне заняття - вид навчального заняття, під час якого особовим складом навчальної групи засвоюються теоретичні положення попередньо вивченого навчального матеріалу шляхом виконання відповідних модельованих завдань;

контрольно-перевірочне заняття - вид навчального заняття, під час якого здійснюється перевірка рівня знань, умінь та навичок особового складу навчальної групи за тематикою, що вивчається.

Для проведення занять зі службової підготовки використовується навчально-матеріальна база органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції, а саме:

- навчальні кабінети (зала, клас, лабораторія тощо), які обладнані технічними засобами навчання (у тому числі мультимедійною технікою);
- навчальні споруди (спортзал, тир, стрільбище, полігон, смуга з перешкодами);
- стадіони, спортивні майданчики тощо.

Для організації проведення занять з фізичної підготовки в органах (підрозділах) поліції, закладах, установах поліції використовуються основні засоби навчання, передбачені переліком, зазначеним у додатку 9 до цього Положення.

Навчально-матеріальна база повинна відповідати правилам безпеки праці та санітарно-гігієнічним нормам.

За необхідності для проведення занять зі службової підготовки може використовуватися навчально-матеріальна база інших центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій тощо (за згодою).

Навчання зі службової підготовки проводиться з:

1) керівним складом органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції - у обсязі тематичного плану зі службової підготовки та/або за тематикою, розміщеною в Освітньому порталі (залежно від напряму діяльності підрозділу).

Керівний склад може також проходити навчання на семінарах, тренінгах, конференціях, які організуються керівництвом Національної поліції України. За необхідності, під час проведення зазначених заходів, кадровий підрозділ центрального органу може організувати перевірку рівня службової підготовленості вказаної категорії поліцейських;

2) поліцейськими органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції - у обсязі тематичного плану зі службової підготовки та за тематикою, розміщеною на Освітньому порталі;

3) поліцейськими підрозділів поліції, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею,- у обсязі тематичного плану зі службової підготовки.

Перевірка рівня службової підготовленості

Перевірка рівня службової підготовленості проводиться з метою оцінювання як окремого поліцейського, так і органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції в цілому та здійснюється відповідно до організаційно-розпорядчих актів Національної поліції України.

При здійсненні перевірки вивчається:

- якість та ефективність навчання в системі службової підготовки;
- обсяг вивченого на момент перевірки навчального матеріалу, передбаченого тематичним планом зі службової підготовки;
  - рівень засвоєння поліцейськими навчального матеріалу та вміння застосовувати ці знання на практиці;
  - готовність поліцейських до виконання службових завдань;
  - стан та наявність навчально-матеріальної бази, її оснащення;
  - роль керівника органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції в організації навчання.

При здійсненні комплексного інспектування, контрольної та цільової перевірок органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, їх структурних підрозділів до перевірки рівня службової підготовленості залучається не менше 70 відсотків наявної чисельності поліцейських.

У МТОНП, ГУНП перевіркою повинно бути охоплено не менше двох структурних підрозділів МТОНП, ГУНП та не менше 20 відсотків підпорядкованих їм територіальних (відокремлених) підрозділів (відділів), а також не менше 25 відсотків підпорядкованих цьому підрозділу відділень поліції, перелік яких визначає голова комісії перед початком проведення перевірки.

Конкретну кількість структурних підрозділів органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, які підлягають перевірці, визначає комісія або особа, яка здійснює перевірку.

До складу комісії, яка проводить перевірку рівня службової підготовленості поліцейських структурного підрозділу центрального органу, МТОНП, ГУНП, закладу, установи поліції під час проведення комплексного

інспектування, контрольної та цільової перевірок, крім працівників управління професійного навчання, підрозділу професійного навчання, відповідальних працівників, у обов'язковому порядку залучаються працівники підрозділів, що забезпечують виконання завдань, пов'язаних з дотриманням дисципліни та законності в діяльності підрозділів поліції, захисту та дотримання прав і законних інтересів громадян, проведення службових розслідувань, а також у разі потреби представники інших заінтересованих структурних підрозділів.

Відносно керівників підрозділу кадрового забезпечення, підрозділу професійного навчання, тренінгового центру та відповідального працівника в атестаційному порядку виноситься питання щодо доцільності їх перебування на займаних посадах, якщо за результатами підсумкової перевірки більше 50 відсотків поліцейських підрозділу, що перевірявся, отримали позитивну оцінку, а за результатами комплексного інспектування (контрольної, цільової перевірок) отримали оцінку зі службової підготовки 2 - «незадовільно».

Перевірка рівня службової підготовленості поліцейських здійснюється в межах вивченого навчального матеріалу, передбаченого тематичними планами зі службової підготовки.

Контроль за рівнем службової підготовленості поліцейських здійснюється під час:

- призначення поліцейського на вищу посаду, інструктажу перед заступанням на службу, проведення навчального (контрольно-перевірочного) заняття, складання заліків за підсумками проходження навчально-перевірочного збору, закріплення вогнепальної зброї;
- проведення комплексного інспектування, контрольної, цільової та підсумкової перевірок.

Форми перевірки рівня знань та умінь поліцейського:

- виконання тестових (ситуативних) завдань (проводиться письмово та/або за допомогою комп'ютерної техніки);
- практичне виконання вправ, нормативів, ситуативних завдань;
- усне опитування (проводиться виключно в межах навчального заняття, перед проведенням практичних стрільб та під час інструктажу перед заступанням на службу поліцейського).

Рівень знань поліцейського визначається під час:

1) комплексного інспектування, контрольної, цільової, підсумкової перевірок та призначення на вищу посаду - шляхом виконання тестових завдань з функціональної підготовки, тестових та/або ситуативних завдань із загальнопрофільної і тактичної підготовки, тестових завдань, вправ зі стрільби та нормативів з вогневої підготовки, ситуативних завдань і контрольних вправ з фізичної підготовки;

2) **проведення навчально-перевірочного збору** - шляхом виконання тестових та/або ситуативних завдань із загальнопрофільної і тактичної підготовок, тестових завдань, вправ зі стрільби і нормативів з вогневої підготовки, ситуативних завдань і контрольних вправ з фізичної підготовки;

3) **закріплення вогнепальної зброї** - шляхом виконання тестових завдань щодо знань заходів безпеки при поводженні зі зброєю, порядку і правил її застосування та використання, матеріальної частини зброї, а також практичного виконання вправ зі стрільби та нормативів з вогневої підготовки;

4) **проведення інструктажу перед заступанням поліцейських на службу** - шляхом їх усного опитування щодо знань заходів безпеки при поводженні зі зброєю, порядку і правил її застосування та використання, матеріальної частини зброї, а також виконання ситуативних завдань з тактичної підготовки;

5) **опанування навчальної тематики, розміщеної на Освітньому порталі**, - шляхом проведення тестування за видами службової підготовки;

6) **проведення аналізу стану успішності поліцейських за результатами щомісячного тестування на Освітньому порталі**.

Тестові та ситуативні завдання із тактичної та вогневої підготовок розробляються управлінням професійного навчання, підрозділами професійного навчання із залученням заінтересованих структурних підрозділів.

Тестові (ситуативні) завдання із домедичної підготовки розробляє відповідний структурний підрозділ апарату МВС, що забезпечує виконання завдань і функцій, покладених на МВС, у частині формування і реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я.

Тестові (ситуативні) завдання із безпеки життєдіяльності розробляє організаційно-аналітичний підрозділ центрального органу за погодженням із центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності, інші спеціалізовані підприємства, установи та організації (за необхідності).

Тестові (ситуативні) завдання з психологічної підготовки розробляє кадровий підрозділ центрального органу.

Тестові завдання з функціональної підготовки розробляються структурними підрозділами центрального органу, МТОНП, закладом, установою поліції та повинні урахувати орієнтовну тематику з функціональної підготовки на навчальний рік.

У разі внесення змін до тестових завдань з функціональної підготовки їх розробники зобов'язані в п'ятиденний термін надіслати до кадрового підрозділу центрального органу оновлену інформацію.

Загальний перелік тестових (ситуативних) завдань, які використовуються для проведення перевірок, закріплення вогнепальної зброї, навчально-перевірочних зборів, а також для навчання на Освітньому порталі повинен становити не менше 300 запитань за кожним з видів підготовки. **Тестові (ситуативні) завдання для перевірки одного поліцейського повинні формуватися із загального переліку, а їх кількість становить:**

15 завдань з функціональної підготовки;

5 завдань з тактичної підготовки;

15 завдань із загальнопрофільної підготовки (по 5 завдань для визначення рівня знань по кожному з її видів);

15 завдань з вогневої підготовки (по 5 завдань для визначення рівня знань щодо заходів безпеки при поводженні зі зброєю, порядку і правил її застосування та використання, матеріальної частини зброї).

Добірка ситуативних завдань з тактичної та загальнопрофільної підготовки повинна вбачати розв'язання (наочну демонстрацію) поліцейським умовної ситуації службового характеру.

Перевірка рівня фізичної підготовленості поліцейського проводиться за сприятливих погодних умов (несприятливими погодними умовами є сильні опади і температура повітря нижче -10 °C або вище 30 °C) у такому порядку:

– доведення послідовності проведення перевірки, умов виконання контрольних вправ;

– проведення інструктажу щодо дотримання заходів безпеки під час перевірки;

– проведення розминки тривалістю 15 хвилин (виконується поліцейським самостійно);

– виконання контрольних вправ.

Перед початком перевірки з поліцейськими обов'язково проводиться цільовий інструктаж (дотримання заходів безпеки при виконанні вправ з фізичної підготовки та запобігання травматизму), про що робиться відповідний запис у журналі обліку інструктажів та медичного огляду за відповідною формою.

Поліцейські, які скаржаться на погане самопочуття, оглядаються лікарем і без його дозволу не допускаються до виконання контрольних вправ. У разі погіршення самопочуття під час перевірки поліцейський повинен негайно повідомити про це перевіряючого, який зобов'язаний організувати надання йому невідкладної медичної допомоги.

Для виконання контрольної вправи надається одна спроба. У разі якщо вправу не виконано з об'єктивних причин (вихід з ладу спортивних споруд, снарядів та приладів, настання несприятливих погодних умов), перевіряючий

може дозволити виконати вправу повторно. Виконання вправи повторно з метою покращення результату не допускається.

Для об'єктивного оцінювання рівня фізичної підготовленості перевіряючим використовуються відповідні технічні засоби та прилади (секундомір, нагрудний номер, стартовий прапорець тощо).

Виконання контрольних вправ з фізичної підготовки проводиться протягом одного дня. При цьому вправи з бігу на 1000 метрів та 3000 метрів виконуються в останню чергу. Для чоловіків і жінок умови і порядок виконання контрольних вправ однакові.

Оцінювання рівня службової підготовленості поліцейського, органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції здійснюється за наступною шкалою, де: 5 - це «відмінно», 4 - це «добре», 3 - це «задовільно», 2 - це «незадовільно».

Оцінка зі службової підготовки поліцейського та рівень підготовленості органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, їх структурних підрозділів визначається відповідно до встановлених критеріїв.

Підсумкова перевірка проводиться комісійно після закінчення навчального року. До перевірки залучаються всі поліцейські органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, крім:

- випускників закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських (далі - ЗВО МВС),- у рік їх випуску із закладу освіти;
- осіб, які пройшли професійну підготовку,- протягом перших 4 місяців після прибуття до підрозділу проходження служби;
- осіб, які перебували у відпустці по догляду за дитиною,- протягом перших 6 місяців після прибуття до підрозділу проходження служби.

За організацію підсумкової перевірки, а також за об'єктивність отриманих за підсумками її проведення результатів відповідає керівник управління професійного навчання, керівники підрозділів професійного навчання та відповідальний працівник.

Етапи проведення підсумкової перевірки:

перший - складання заліків зі службової підготовки переважною більшістю поліцейських (не менше 60 відсотків від фактичної чисельності поліцейських) органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції (проводиться протягом 30 діб з моменту закінчення навчального року);

другий - складання заліків зі службової підготовки поліцейськими, які на першому етапі з різних причин їх не склали, перескладання заліків поліцейськими, які отримали оцінку 2 - «незадовільно» з одного з видів службової підготовки (проводиться не раніше ніж через 15 діб після завершення першого етапу).

Поліцейський, який перебуває в довготривалому (більше одного місяця) службовому відрядженні, у тому числі відряджений (прикомандирований) до іншого органу (підрозділу) поліції, закладу,

установи поліції, може залучатися до підсумкової перевірки за місцем відрядження. Витяг з відомості результатів перевірки рівня службової підготовленості поліцейських за 20__ навчальний рік, у якій відображена успішність такого працівника, у п'ятиденний термін надсилається до органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, з якого він відряджався (відкомандировувався).

Склад комісії для проведення підсумкової перевірки затверджується наказом:

Голови (заступника) Національної поліції України - для перевірки поліцейських центрального органу та структурних підрозділів МТОНП;

керівника МТОНП, ГУНП - для перевірки поліцейських територіальних (відокремлених) підрозділів МТОНП, ГУНП;

керівника закладу, установи поліції - для перевірки поліцейських закладу, установи поліції.

Головою комісії призначається:

у центральному органі - заступник Голови Національної поліції України;

у МТОНП, ГУНП - керівник (заступник керівника) МТОНП, ГУНП;

у закладі, установі поліції - керівник (заступник керівника) закладу, установи поліції.

До складу комісії входять працівники управління професійного навчання, підрозділів професійного навчання, відповідальні працівники, керівники структурних підрозділів центрального органу, структурних підрозділів МТОНП, ГУНП. За необхідності до складу комісії можуть бути залучені керівники територіальних (відокремлених) підрозділів органів поліції, працівники профільних кафедр (циклів) ЗВО МВС, закладів, установ поліції, підрозділів охорони здоров'я та інших заінтересованих підрозділів.

Підсумкова перевірка здійснюється шляхом проведення диференційованих заліків з видів службової підготовки. Для складання заліків з теоретичної частини може використовуватися комп'ютерна техніка в разі наявності в органі (підрозділі) поліції, закладі, установі поліції відповідного програмного забезпечення.

Під час складання заліків поліцейським забороняється:

– користуватися мобільними (технічними) пристроями, підручниками, навчальними посібниками, іншими навчальними матеріалами;

– спілкуватися, розв'язувати завдання за інших осіб;

– фальшувати власну відповідь, у тому числі розв'язувати завдання, не передбачені виданими їм білетами.

Поліцейський, який допустив порушення, отримує загальну оцінку зі службової підготовки 2 - «незадовільно» та відсторонюється від подальшої участі в підсумковій перевірці, про що комісією складається акт, відповідно до зразка, передбаченого додатком 15 до цього Положення.

Зазначений акт складається у двох примірниках, один з яких надається відстороненій особі під підпис. У разі відмови відстороненої особи від

приймання (підписання) акта, він передається (під підпис) керівнику (уповноваженій особі) структурного підрозділу органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, у якому проходить службу поліцейський.

Поліцейському, який за результатами першого етапу підсумкової перевірки отримав хоча б з одного з видів службової підготовки оцінку 2 - «незадовільно», надається право на перескладання заліку відповідно до встановлених цим розділом строків. На другому етапі перевірки він складає залік тільки з того напрямку підготовки (тестування, контрольна вправа тощо), з якого отримав оцінку 2 - «незадовільно» на першому етапі. За необхідності перескладання поліцейським вправи зі стрільби з ним попередньо проводиться усне опитування щодо заходів безпеки при поводженні зі зброєю, незалежно від оцінок з вогневої підготовки, отриманих на попередньому етапі.

Для самостійної підготовки до перескладання заліку поліцейському надається термін не менше 15 діб (обчислюється з дня отримання незадовільної оцінки зі службової підготовки).

Поліцейський, який був відсутній на підсумковій перевірці через хворобу, відпустку, навчання, відрядження, складає заліки зі службової підготовки в індивідуальному порядку, а саме на підставі вмотивованого рапорту, погодженого з керівником органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції. Умотивований рапорт подається в день виходу поліцейського на службу, проте не пізніше ніж через 15 діб після завершення другого етапу перевірки. Підставою для прийняття заліків зі службової підготовки в таких поліцейських є організаційно-розпорядчий акт керівника відповідного органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, яким затверджується склад комісії для проведення підсумкової перевірки (критерії формування якої передбачені цим пунктом Положення), поіменний список осіб, які підлягають перевірці, та графік її проведення.

Поліцейські, які за результатами підсумкової перевірки або під час складання заліків в індивідуальному порядку отримали з тактичної, загальнопрофільної, фізичної та/або вогневої підготовок оцінку 2 - «незадовільно» (у тому числі відсторонені від складання заліків з цих видів підготовки), вважаються такими, які потребують підвищення професійного рівня і підлягають направленню на навчально-перевірочні збори, у порядку, визначеному цим Положенням.

Оцінка зі службової підготовки органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, у тому числі їх структурним підрозділам, виставляється за підсумками проведення першого та другого етапів підсумкової перевірки, без урахування результатів перескладання заліків особами, які на першому етапі отримали оцінку 2 - «незадовільно», а також тих, які складатимуть заліки у індивідуальному порядку.

Поліцейські, які за результатами підсумкової перевірки отримали з функціональної підготовки оцінку 2 - «незадовільно» (у тому числі ті, які були відсторонені від складання заліків з цього виду підготовки), не брали

участі в підсумковій перевірці без поважних причин, а також ті, які не змогли успішно закінчити навчання на навчально-перевірочних зборах або не брали в них участі, підлягають направленню на атестування (за винятком категорій осіб, передбачених абзацами другим - четвертим пункту 12 цього розділу).

Якщо за результатами підсумкової перевірки структурним підрозділом органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції отримано оцінку 2 - «незадовільно», відносно його керівника, за рішенням атестаційної комісії виноситься питання щодо доцільності його перебування на займаній посаді.

Результати перевірок службової підготовленості поліцейських виносяться для обговорення на оперативних нарадах керівництва поліції.

Організація навчальних зборів

Види навчальних зборів:

навчально-перевірочні збори проводяться із поліцейськими органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, які за результатами двох етапів підсумкової перевірки отримали оцінку «незадовільно» з тактичної, загальнопрофільної, фізичної та/або вогневої підготовок;

навчально-тренувальні збори проводяться із поліцейськими територіальних підрозділів з метою удосконалення їх практичних умінь і навичок із тактичної, вогневої та фізичної підготовок;

тематичні семінари (семінар-тренінг, семінар-практикум, семінар-нарада тощо) проводяться за потреби з поліцейськими органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції з метою підвищення їх рівня готовності до виконання професійних завдань та обов'язків в умовах зміни законодавства, оперативної обстановки, виникнення подій, що несуть великий резонанс у суспільстві, тощо.

Планування та організацію навчального збору здійснює підрозділ професійного навчання спільно із заінтересованими структурними підрозділами та тренінговим центром, закладом, установою поліції. При плануванні навчального збору обов'язково враховується спроможність разового наповнення тренінгового центру закладу, установи поліції та термін навчання не менше п'яти робочих днів (крім тематичних семінарів, тривалість яких може становити один день).

Відповідальним за проведення навчальних зборів та їх результати є керівник:

– підрозділу кадрового забезпечення, підрозділу професійного навчання, тренінгового центру закладу, установи поліції - за організацію навчальних зборів та об'єктивність оцінювання результатів навчання;

– органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції - за прибуття підлеглих поліцейських на навчально-перевірочні збори відповідно до графіка.

Навчальні збори проводяться протягом навчального року у терміни, визначені навчальними програмами, затвердженими в установленому порядку.

Навчальну групу чисельністю **25-30 осіб** формує управління професійного навчання структурних підрозділів МТОНП, ГУНП із числа поліцейських відповідно до графіка та поіменного списку кандидатів на навчання. Поіменний список кандидатів на навчання на кожен навчальний збір формується на основі:

результатів підсумкової перевірки за попередній навчальний рік (для організації навчально-перевірочних зборів);

пропозицій, які щокварталу за місяць до початку збору направляють територіальні підрозділи структурних підрозділів МТОНП, ГУНП до підрозділу професійного навчання (для організації навчально-тренувальних зборів).

Під час навчального збору заняття проводять:

інспектори (інструктори) тренінгового центру за видами підготовки;
працівники профільних кафедр (циклів) закладів, установ поліції;
працівники підрозділу професійного навчання.

До проведення занять дозволяється залучати працівників закладів, установ та організацій, які є фахівцями із видів службової підготовки (за згодою).

Результати навчання на базі тренінгового центру закладу, установи поліції щокварталу до 5-го числа наступного місяця, що настає за звітним періодом, доповідаються керівництву МТОНП, ГУНП.

Проведення навчально-перевірочних зборів

Навчально-перевірочні збори плануються та проводяться у період з листопада по грудень включно. Як виняток, дозволяється їх проведення протягом першого кварталу нового навчального року.

Після завершення навчання поліцейські складають комплексний залік з тактичної, загальнопрофільної, фізичної та вогневої підготовки членам комісії тренінгового центру закладу, установи поліції, склад якої затверджується наказом керівника ГУНП. За необхідності до складу комісії можуть бути включені працівники інших структурних підрозділів органу поліції.

Оцінювання рівня службової підготовленості поліцейських за результатом проведення навчально-перевірочного збору здійснюється відповідно до пункту 5 розділу XIX цього Положення.

Відомості про результати оцінювання кожного поліцейського направляються до підрозділів кадрового забезпечення органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції для внесення інформації, що в них міститься, до картки обліку професійного навчання.

Проведення навчально-тренувальних зборів

Навчально-тренувальні збори плануються поквартально та організовуються відповідно до пунктів 3-8 цього розділу.

Періодичність направлення поліцейського на навчально-тренувальні збори становить не рідше одного разу на 2 роки. Повторне направлення на

навчально-тренувальні збори протягом навчального року одних і тих самих поліцейських забороняється.

Після завершення навчання підрозділ кадрового забезпечення робить відповідну відмітку в картці обліку професійного навчання поліцейського про проходження ним навчально-тренувального збору, яка долучається до його особової справи.

Тематичні семінари проводяться на базі закладу, установи поліції. Порядок проведення та зміст семінару розкриває програма його проведення (тематичний план).

Порядок оцінювання результатів службової підготовки

Оцінка зі службової підготовки поліцейського органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції складається із оцінок, отриманих з функціональної, тактичної, загальнопрофільної, фізичної та вогневої підготовок, і становить:

5 - «відмінно», якщо отримано не менше трьох оцінок, у тому числі з тактичної підготовки, «відмінно», а решта - не нижче ніж «добре»;

4 - «добре», якщо отримано не менше трьох оцінок, у тому числі з тактичної підготовки, не нижче ніж «добре», а решта - не нижче ніж «задовільно»;

3 - «задовільно», якщо отримано п'ять оцінок не нижче ніж «задовільно»;

2 - «незадовільно» - у всіх інших випадках.

Оцінка зі службової підготовки органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, його структурного підрозділу складається із оцінок за функціональну підготовку, тактичну підготовку, загальнопрофільну підготовку, вогневу підготовку, фізичну підготовку та визначається за критеріями, що вказані в пункті 1 цього розділу.

Оцінка зі службової підготовки поліцейського органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, де проведення тактичної підготовки не передбачено тематичним планом, складається із оцінок, отриманих з функціональної, загальнопрофільної, фізичної та вогневої підготовок і становить:

5 - «відмінно», якщо отримано не менше двох оцінок, у тому числі з функціональної підготовки, «відмінно», а решта - не нижче ніж «добре»;

4 - «добре», якщо отримано не менше двох оцінок, у тому числі з функціональної підготовки, не нижче ніж «добре», а решта не нижче ніж «задовільно»;

3 - «задовільно», якщо отримано чотири оцінки не нижче ніж «задовільно»;

2 - «незадовільно» - в усіх інших випадках.

Оцінка органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції, його структурного підрозділу, де проведення тактичної підготовки не передбачено

тематичним планом, складається із оцінок за функціональну підготовку, загальнопрофільну підготовку, фізичну підготовку, вогневу підготовку та визначається за критеріями, що вказані у пункті 3 цього розділу.

Оцінювання рівня службової підготовленості поліцейських за результатами проведення навчального збору

Загальна оцінка поліцейського зі службової підготовки складається із оцінок, отриманих за тактичну підготовку, загальнопрофільну підготовку, фізичну підготовку, вогневу підготовку (критерії оцінювання передбачено розділами XV-XVIII цього Положення), і становить:

5 - «відмінно», якщо отримано не менше двох оцінок, у тому числі з тактичної підготовки, «відмінно», а решта - не нижче ніж «добре»;

4 - «добре», якщо отримано не менше двох оцінок, у тому числі з тактичної підготовки, не нижче ніж «добре», а решта - не нижче ніж «задовільно»;

3 - «задовільно», якщо отримано чотири оцінки не нижче ніж «задовільно»;

2 - «незадовільно» - у всіх інших випадках.

Загальна оцінка зі службової підготовки поліцейського органу (підрозділу) поліції, закладу, установи, де проведення тактичної підготовки не передбачено тематичним планом, складається із оцінок, отриманих із вогневої підготовки загальнопрофільної підготовки та фізичної підготовки (критерії оцінювання яких передбачено розділами XVI-XVIII цього Положення), і визначається відповідно до критеріїв, передбачених пунктом 4 розділу XV цього Положення.

Питання для самоконтролю:

6. Назвіть поняття, види та завдання службової підготовки.
7. Що включає в себе контрольно-наглядова справа з організації службової підготовки?
8. Хто є учасниками навчального процесу в системі службової підготовки?
9. Які обов'язки особового складу навчальної групи?
10. Який порядок перевірки рівня службової підготовленості поліцейського?

Теми рефератів:

3. Напрямки удосконалення порядку проведення службової підготовки в системі МВС України.
4. Службова підготовка дільничних офіцерів поліції в умовах реформування МВС України.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Розв'язання ситуативних завдань

Методичні вказівки щодо проведення.

7. Слухачі утворюють 5 підгруп.
8. Кожній підгрупі викладачем надається номер практичного завдання, яке знаходиться в навчальних матеріалах.
9. Підгрупа вивчає загальний для усієї навчальної групи текст ситуації та відповідні правові норми. На підставі аналізу ситуації кожна підгрупа виконує передбачене для неї завдання.
Час виконання : до 5 хвилин.
10. Один з представників кожної підгрупи презентує алгоритм дій поліцейського, який документує правопорушення.
Час виконання : до 5 хвилин (2 хвилини на підгрупу).
11. В процесі обговорення викладач має можливість ставити уточнюючі питання, вказувати на допущені помилки.
12. В кінці практичної частини заняття викладач:
  - узагальнює проведену роботу, визначає найбільш типові помилки, допущені при вирішенні завдань;
  - роз'яснює домашнє завдання.

Ситуація 1.

Капітан поліції Романенко не склав залік зі службової підготовки.

Питання :

Які наслідки незадовільного результату складання заліку?

Через який термін капітан поліції може перекласти залік?

Чи буде капітан поліції притягнутий до дисциплінарної відповідальності?

Ситуація 2.

Перед початком навчального року занять зі службової підготовки підрозділи професійного навчання почали формувати контрольно-наглядову справу з організації службової підготовки.

Питання:

Які документи входять до контрольно-наглядової справи з організації службової підготовки? Які особливості їх складання?

Які терміни подання підрозділами професійного навчання проміжних та підсумкових звітів з навчання поліцейських?

Ситуація 3.

Дільничний офіцер поліції, щойно призначений на посаду після проходження навчання, має на меті розвинути свої професійні, ділові та особисті якості.

Питання:

Які напрямки самопідготовки дільничного офіцера поліції можна виділити? Накресліть схематично.

Який план самопідготовки дільничного офіцера поліції на найближчий місяць можна запропонувати?

Ситуація 4.

Впродовж року дільничний офіцер поліції М. не з'являвся на заняттях зі службової підготовки, аргументуючи це тим, що багато роботи на службі.

Питання:

Які наслідки дій дільничного офіцера поліції?

Які обов'язки особового складу навчальних груп зі службової підготовки?

Які заходи дисциплінарної відповідальності можуть бути застосовані?

Які заходи можуть бути застосовані з метою недопущення таких дій в подальшому?

Ситуація 5.

За підсумками складання заліків зі службової підготовки дільничний офіцер поліції отримав

Функціональна підготовка - добре

Тактична підготовка - задовільно

Загальнопрофільна підготовка - добре

Фізична підготовка - задовільно

Вогнева підготовка - задовільно

Питання :

Яка підсумкова оцінка може бути виставлена дільничному офіцеру поліції? Відповідь обґрунтуйте.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським умінь та навичок практичного застосування теоретичних знань щодо формування психологічної надійності та стійкості, готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику, а також надання домедичної допомоги в процесі виконання службових завдань, називається:

А. функціональна підготовка

Б. загальнопрофільна підготовка

В. тактична підготовка

Г. вогнева підготовка

2. Форма організації службової підготовки поліцейських, яка передбачає підвищення їх професійної готовності до виконання службових завдань, що проводиться на базі тренінгового центру, називається:

А. навчальні збори

- Б. навчальні заняття
- В. дистанційна підготовка
- Г. самостійне навчання

3. Учасниками навчального процесу в системі службової підготовки є:

- А. керівник органу (підрозділу) поліції, закладу, установи поліції
- Б. особа, яка проводить заняття
- В. інструктор з особистої безпеки (у тому числі позаштатний)
- Г. усі відповіді вірні

4. Чисельність особового складу навчальної групи під час проведення занять зі службової підготовки становить:

- А. 10-15 осіб
- Б. 15-25 осіб
- В. 25-30 осіб
- Г. до 100 осіб

5. Відвідувати заняття, що проводяться відповідно до розкладу занять, це:

- А. право
- Б. обов'язок
- В. повноваження
- Г. стягнення

6. Вид навчального заняття, під час якого особовим складом навчальної групи засвоюються теоретичні положення попередньо вивченого навчального матеріалу шляхом виконання відповідних модельованих завдань, називається:

- А. лекція
- Б. семінар
- В. практичне заняття
- Г. контрольно-перевірочне заняття

7. Формами перевірки рівня знань та умінь поліцейського є:

- А. виконання тестових завдань
- Б. практичне виконання вправ, нормативів, ситуативних завдань
- В. усне опитування
- Г. усі відповіді вірні

8. Загальний перелік тестових (ситуативних) завдань, які використовуються для проведення перевірок, становить:

- не менше 300 запитань
- не менше 300 запитань за кожним з видів підготовки
- не менше 500 запитань

не менше 500 запитань за кожним з видів підготовки

9. Коли проводиться перший етап проведення підсумкової перевірки?

- А. протягом 15 діб з моменту закінчення навчального року
- Б. протягом 30 діб з моменту закінчення навчального року
- В. протягом 45 діб з моменту закінчення навчального року
- Г. протягом 60 діб з моменту закінчення навчального року

10. У разі отримання незадовільної оцінки для самостійної підготовки до перескладання заліку поліцейському надається термін:

- А. не менше 15 діб
- Б. не менше одного місяця
- В. не менше трьох місяців
- Г. не менше шести місяців

Відповіді:

- 1.Б**
- 2.А**
- 3.Г**
- 4.В**
- 5.Б**
- 6.В**
- 7.Г**
- 8.Б**
- 9.Б**
- 10.А**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобро Н.В. Зарубіжні практики взаємодії поліції та населення. URL: <http://univd.edu.ua/science-issue/scientist/> (дата звернення 12.07.2021)
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1946. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення 12.07.2021)
3. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2020 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf> (дата звернення 12.07.2021)
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 12.07.2021)
5. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 12.07.2021)
6. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 12.07.2021)
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 12.07.2021)
8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 12.07.2021)
9. Кримінальні проступки: особливості та переваги нововведень. URL: <http://mariupol-police.dn.ua/news/view/7022> (дата звернення 12.07.2021)
10. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.
11. Міжнародний пакт про громадські і політичні права від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення 12.07.2021)
12. Офіційний сайт Національної поліції. URL: <https://dp.npu.gov.ua/materials/strukturagunp#panel-1-6> (дата звернення 12.07.2021)
13. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 12.07.2021)
14. Про додаткові заходи щодо забезпечення реалізації громадянами конституційного права на звернення: Указ Президента України від 13.08.2002 № 700/2002. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7002002-737> (дата звернення 12.07.2021)

15. Про додаткові заходи щодо недопущення випадків катування та жорстокого поводження в діяльності ОВС: Розпорядження МВС України від 31.03.2011 № 329. URL: <http://umdppl.info/police-experts.info/orders/rozporyadzhennya-mvs-vid-31-03-2011-329-pro-dodatkovyi-zahody-schodo-nedopuschennya-vypadkiv-katuvannya-v-diyalnosti-orhaniv-vnutrishnih-sprav/> (дата звернення 12.07.2021)

16. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> (дата звернення 12.07.2021)

17. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення 12.07.2021)

18. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

19. Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 19.06.2020 № 468. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0708-20#Text> (дата звернення 12.07.2021)

20. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: наказ МВС України від 01.02.2016 № 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text> (дата звернення 12.07.2021)

21. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text> (дата звернення 12.07.2021)

22. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7> (дата звернення 12.07.2021)

23. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18?find=1&text=%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D1%96#w1_6 (дата звернення 12.07.2021)

24. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення 20.07.2021)

25. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text> (дата звернення 12.07.2021)

26. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15#Text> (дата звернення 12.07.2021)

27. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: наказ МВС України від 04.11.2003 № 1303/203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0046-04#Text> (дата звернення 12.07.2021)

28. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення 12.07.2021)

29. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: наказ МВС, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15#Text> (дата звернення 12.07.2021)

30. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва, ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення та боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами слезоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу: наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та МВС України від 21.03.2001 №53/213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0307-01#Text> (дата звернення 12.07.2021)

31. Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів: наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2012 № 578/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0571-12#Text> (дата звернення 12.07.2021)

32. Про затвердження Положення про дозвільну систему: постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.1992 №576 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

33. Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку її пріоритетних інформаційних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

34. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> (дата звернення 12.07.2021)

35. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС: наказ МВС України від 02 липня 2015 року № 796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15#Text> (дата звернення 12.07.2021)

36. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі МВС України: наказ МВС України від 10.10.2004 № 1177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1361-04#Text> (дата звернення 12.07.2021)

37. Про затвердження Порядку ввозу з-за кордону та вивозу з України спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії: наказ МВС України та Державного митного комітету України від 19.10.1993 №650/272. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0165-93#Text> (дата звернення 12.07.2021)

38. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

39. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: наказ МВС України від 25.02.2019 № 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

40. Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника: наказ МВС України від 01.08.2018 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18#Text> (дата звернення 12.07.2021)

41. Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду: наказ МВС України від 17.12.2008 №1103 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

42. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства: наказу Міністерства соціальної політики України та МВС України від 13.03.2019 № 369/180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

43. Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія і ліцензійної картки на транспортний засіб та їх повернення: постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 №1086. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

44. Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках: Постанова КМУ від 17.12.2008 №1102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

45. Про затвердження Порядку функціонування центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України: наказ МВС України від 16.09.2020 № 665. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1092-20#Text> (дата звернення 12.07.2021)

46. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення 12.07.2021)

47. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 12.07.2021)

48. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 12.07.2021)

49. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення 12.07.2021)

50. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 12.07.2021)

51. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення 12.07.2021)

52. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення 12.07.2021)

53. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування: Указ Президента України від 07.02.2008 № 109/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/109/2008#Text> (дата звернення 12.07.2021)

54. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text> (дата звернення 12.07.2021)

55. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії: постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 №706. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-93-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

56. Про правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

57. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12#Text> (дата звернення 12.07.2021)

58. Про практику застосування судами України законодавства у справах про порушення правил адміністративного нагляду: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.1986 №3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-86#Text> (дата звернення 12.07.2021)

59. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text> (дата звернення 12.07.2021)

60. Про спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії: розпорядження Президента України від 19.02.1993 №14/93-рп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/14/93-%D1%80%D0%BF#Text> (дата звернення 12.07.2021)

61. Рішення Конституційного Суду від 11.10.2018 № 8-п/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-18#Text> (дата звернення 12.07.2021)

62. Соціологи Центру Разумкова зафіксували високий рівень довіри громадян до органів системи МВС. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/18610_Sociologi_Centru_Razumkova_zafiksuvali_vis_oki_y_riven_do_viri_gromadyan_do_organiv_sistemi_MVS.htm (дата звернення 12.07.2021)

63. Центр безпеки: платформа взаємодії поліції та громади. URL: <http://cop.org.ua/ua/mizhnarodnyi-dosvid/tsentr-bezpeki-platforma-vzaemodiji-politsiji-tagromadi> (дата звернення 12.07.2021)

64. Partnerships that Work! Hopkins Police Department Minnesota, USA. URL: <http://www.hopkinsmn.com/police/pdf/CommunityPolicingBrochure2012.pdf>

65. White S. (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

Навчальне видання

Дрок Ірина Сергіївна

Мороз Віта Петрівна

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Навчальний посібник

Видання друкується в авторській редакції

Відповідальний редактор *Біла К. О.*

Дизайн обкладинки *Біла К. О.*

Здано до друку 04.05.22. Підп. до друку 23.05.22. Формат 60x84 1/16.

Гарнітура – Times. Друк – плоский.

Ум. друк. арк. 14,2. Тираж 60 пр. Зам. № 0522-03/3.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 1

+38 (099) 7805049; +38 (067) 2100256

www.impact.dp.ua e-mail: impact.dnepr@gmail.com